

Amendementen- bundel

Congres 2024

**GROEN
LINKS** **PvdA**

Inhoudsopgave

Amendement #172: Minimuminkomen (Vincent Heerink)	7
Amendement #173: Basisinkomen voor iedereen (Vincent Heerink)	8
Amendement #174: Duidelijke en menselijke minimumuitkeringen (Vincent Heerink)	9
Amendement #65: Sturen op brede welvaart (Ankie Jansen)	10
Amendement #175: Toegankelijke basisvoorzieningen, ook voor daklozen en ongedocumenteerden (Vincent Heerink)	11
Amendement #109: Dakloosheid (Marijn van der List)	12
Amendement #110: Dakloosheid (Marijn van der List)	13
Amendement #176: Huisvesting van kwaliteit (Vincent Heerink)	14
Amendement #192: Huisuitzettingen worden verboden (Vincent Heerink)	15
Amendement #260: Stimuleer minder markt voor publieke voorzieningen (Paul Smits)	16
Amendement #95: Gelijk loon voor gelijk werk (Judith Sargentini)	17
Amendement #178: Invoeren 32-urige werkweek (Vincent Heerink)	18
Amendement #381: Platformwerk (Partijbestuur)	19
Amendement #179: Fossiel afbouwplan voor grote vervuilers (Vincent Heerink)	20
Amendement #180bis: Geen gratis emissierechten (Vincent Heerink)	21
Amendement #267: Niet nog eens Groningen (Merlijn de Bruin)	22
Amendement #180: Vervuiler betaalt (Vincent Heerink)	23
Amendement #271: Eerlijke transitie in de regio (Merlijn de Bruin)	24
Amendement #275: Klaar met vrijblijvendheid voor investeerders (Merlijn de Bruin)	25
Amendement #263: Maak energiebedrijven coöperatief (Paul Smits)	26
Amendement #278: Onduidelijk voor de niet-Phd'ers onder ons (Merlijn de Bruin)	27
Amendement #281: Waterstofbank (Merlijn de Bruin)	28
Amendement #282: Toon Ambitie! Wees niet water'stoffig' (Merlijn de Bruin)	29
Amendement #296: Meer duidelijkheid over CO2-opslag (Merlijn de Bruin)	30
Amendement #283: Kern-ideologie in de praktijk (Merlijn de Bruin)	31
Amendement #272: Opzeggen Energiehandvest (Merlijn de Bruin)	32
Amendement #284: Fossil Fuel Non-proliferation wát?? (Merlijn de Bruin)	33
Amendement #286: Liever niet belerend links (Merlijn de Bruin)	34
Amendement #232: Beschermen inheemse groepen (Sabine Scharwachter)	35
Amendement #206: Zelf repareren is leuk! (Thijme Hoffmann)	36

Amendement #207 : Geen reparatiescore, alles moet te repareren zijn (Thijme Hoffmann)	37
Amendement #290 : Diepzeemijnbouw onder hogere druk (Merlijn de Bruin)	38
Amendement #380 : Zet groen-rood op 1 (Max Tollenaar).....	39
Amendement #190 : Dieren zijn ook belangrijk (Vincent Heerink)	40
Amendement #181 : Land voor ecologische boeren (Vincent Heerink)	41
Amendement #60 : Plattelandsbeleid, toevoegen na 2.2.9 (Hans Stenfert Kroese).....	42
Amendement #182 : Een biologisch boerenbasisinkomen! (Vincent Heerink).....	43
Amendement #183 : Sneller uit de shit! (Vincent Heerink).....	44
Amendement #184 : Felgroen landbouwbeleid, niet gifgroen (Vincent Heerink)	45
Amendement #291 : Prioriteer de eiwittransitie in bewerkte voedselproducten. (Merlijn de Bruin)	46
Amendement #188 : Diervriendelijke visserij bestaat niet (Vincent Heerink)	47
Amendement #187 : Fish are friends, not food (Vincent Heerink)	48
Amendement #244 : Antibiotica (Merlijn de Bruin).....	49
Amendement #22 : Tijdzones in Europa, de klok loopt spaak met onze slaap (Tijmen van der Zee).....	50
Amendement #185 : Ook wilde vissen zijn dieren (Vincent Heerink).....	51
Amendement #302 : Grond is van iedereen (Sabine Scharwachter)	52
Amendement #189 : Rechten voor de natuur: niet óf, maar hóe! (Vincent Heerink).....	53
Amendement #191 : Gratis openbaar vervoer (Vincent Heerink)	54
Amendement #293 : Stop met het maken van moordmachines. (Merlijn de Bruin).....	55
Amendement #19 : Uitfaseren korte vluchten (Rene Verbeek).....	56
Amendement #294 : Ook privévluchten zijn gevlogen (Merlijn de Bruin)	57
Amendement #295 : Blik op de horizon van de toekomst der Scheepsvaart (Merlijn de Bruin)	58
Amendement #208 : Niet alleen selectief spyware verbieden (Thijme Hoffmann)	59
Amendement #269 : Geen gegevens bewaren van mensen die niet verdacht zijn (Paul Smits).....	60
Amendement #169 : Recht op menswaardig levenseinde (Daan Dankkaart).....	61
Amendement #276 : Anti-aziatisch racisme bestrijden begint met het benoemen (Paul Smits).....	62
Amendement #277 : Geen discriminatie op basis van religieuze uitingen (Paul Smits)	63
Amendement #279 : Schaf genderaanduidingen in ID-documenten gewoon af (Paul Smits).....	64
Amendement #280 : Recht op integriteit van het intersekselichaam (Paul Smits).....	65
Amendement #287 : Stop discriminatie van sekswerkers (Paul Smits)	66
Amendement #250 : Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (Merlijn de Bruin)	67
Amendement #289 : Transnationale adoptie is onwenselijk (Paul Smits).....	68

Amendement #197 : Niet alleen de meest verslavende ontwerpfuncties (Thijme Hoffmann)	69
Amendement #198 : Labelen van generatieve AI (Thijme Hoffmann).....	70
Amendement #199 : Een hoog risico is al te hoog (Thijme Hoffmann)	71
Amendement #199bis : Deepfakes (Thijme Hoffmann)	72
Amendement #200 : Digitaal ecosysteem (Thijme Hoffmann)	73
Amendement #201 : Opensource is niet alleen van de overheid (Thijme Hoffmann)	74
Amendement #202 : Aanbevelingsalgoritmen verbieden, niet verbergen (Thijme Hoffmann).....	75
Amendement #203 : Geen barrières voor communicatie (Thijme Hoffmann).....	76
Amendement #204 : Geen digitale surveillance (Thijme Hoffmann).....	77
Amendement #205 : Het internet is voor iedereen (Thijme Hoffmann)	78
Amendement #264 : Stemleeftijd naar 16 (Ruben Bals).....	79
Amendement #209 : Focus op het slachtoffer, niet de dader (Thijme Hoffmann)	80
Amendement #266 : Geen identificatieplicht in heel Europa (Paul Smits)	81
Amendement #274 : Europa vrij van etnisch profileren (Paul Smits)	82
Amendement #63 : Investeren in kunst- en cultuuronderwijs, toevoegen na 2.6.3 (Mark Gerrits).....	83
Amendement #54 : Publiek geld naar publieke kennis (Mark Gerrits)	84
Amendement #55 : EU-museumkaart (Mark Gerrits)	85
Amendement #212 : Gratis publieke musea (Thijme Hoffmann)	86
Amendement #67 : Diversiteit, toevoegen na 2.6.8 (Ankie Jansen).....	88
Amendement #59 : Auteursrecht (Mark Gerrits)	89
Amendement #64 : Fair Practice, toevoegen na 2.6.9 (Hans Stenfert Kroese)	90
Amendement #217 : Meer ruimte voor fair use (Thijme Hoffmann).....	91
Amendement #214 : Herstel van roofkunst (Thijme Hoffmann)	93
Amendement #78 : Navalny fonds (Ralph du Long)	95
Amendement #245 : Dappere Oekraïeners en Palestijnen (Sabine Scharwachter)	96
Amendement #90 : Israël-Palestina: Waarborgen voor het stoppen van geweld, bevrijden van gijzelaars en naleven van ICJ preventieve maatregelen (Peter Laban).....	98
Amendement #90bis : Israël-Palestina: Waarborgen voor het stoppen van geweld, bevrijden van gijzelaars en naleven van ICJ preventieve maatregelen (Peter Laban).....	100
Amendement #93 : Israël-Palestina: (Peter Laban)	102
Amendement #223 : Israël-Palestina (Ruben Bals)	104
Amendement #226 : Israël-Palestina (Ruben Bals)	109
Amendement #219 : Eensgezind beleid is consequent beleid (Sabine Scharwachter).....	110

Amendement #231: Een beter Chinabeleid (Ruben Bals)	111
Amendement #235 : Mondiale Zuiden beslist mee (Ruben Bals)	112
Amendement #220 : Investeer in vrede (Sabine Scharwachter)	113
Amendement #221: Het EP gaat niet over de NAVO (Sabine Scharwachter)	114
Amendement #222 : Defensiesamenwerking versterken zonder verdere militarisering (Sabine Scharwachter)	115
Amendement #241: Inzet defensiesamenwerking (Ruben Bals)	116
Amendement #227 : Geen winst op oorlogsvoering (Sabine Scharwachter)	117
Amendement #228 : Verbied wapenhandel naar autocratische regimes (Sabine Scharwachter)	118
Amendement #230 : Wereldwijde ontwapening (Sabine Scharwachter)	119
Amendement #229 : Bestrafing oorlogsmisdaden (Ruben Bals)	120
Amendement #233 : Solidariteitspact is niet voor defensie-uitgaven (Sabine Scharwachter)	121
Amendement #243 : Solidariteitspact (Ruben Bals)	122
Amendement #234 : Hervorm ontwikkelingsbanken minder neokoloniaal (Sabine Scharwachter)	123
Amendement #237 : Hervormen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Wereldbank en de Wereldhandelsorganisatie Ontwikkelingsbanken (Ruben Bals)	124
Amendement #236 : Schadelijke invloed is je eigen invloed (Sabine Scharwachter)	125
Amendement #246 : Gelijkwaardige partnerschappen (Ruben Bals)	126
Amendement #239 : Daadwerkelijke eerlijke handelsverdragen (Sabine Scharwachter)	127
Amendement #382 : Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (Partijbestuur)	128
Amendement #28 : De afschaffing van slavernij en kinderarbeid (Jonataan Berkers)	129
Amendement #240 : Als slavernij en kolonialisme je echt spijt, betaal je ook het herstel (Sabine Scharwachter)	130
Amendement #86 : Betreft Titel 3.5 Grip op arbeidsmigratie (Marre de Vetten)	131
Amendement #89 : Een einde aan uitbuiting (Marre de Vetten)	132
Amendement #270 : arbeidsmigratie (Ruben Bals)	133
Amendement #88 : Tegengaan schimmige constructies (Marre de Vetten)	134
Amendement #111: Gelijke rechten (Marijn van der List)	135
Amendement #96 : Gerichte arbeidsmigratie (Judith Sargentini)	136
Amendement #87 : Eerlijke spreiding van asielzoekers (Marre de Vetten)	137
Amendement #257 : Eerlijke spreiding van asielzoekers (Ruben Bals)	138
Amendement #72 : Eerlijke, snelle en gelijke procedures (Marre de Vetten)	139
Amendement #97 : Voldoende humane opvangcapaciteit (Judith Sargentini)	141

Amendement #98 : Voldoende humane opvangcapaciteit (Judith Sargentini).....	142
Amendement #252 : Voldoende humane opvangcapaciteit (Ruben Bals).....	143
Amendement #71: Versterking positie LHBTQIA+ vluchtelingen (Henk Nijmeijer).....	144
Amendement #73: Effectief terugkeerbeleid (Marre de Vetten).....	145
Amendement #74: Effectief terugkeerbeleid (Marre de Vetten).....	146
Amendement #273: Effectief terugkeerbeleid (Ruben Bals)	147
Amendement #76: Humane opvang van ongedocumenteerden (Marre de Vetten)	148
Amendement #258: Humane opvang van ongedocumenteerden (Ruben Bals)	149
Amendement #77: Mensenrechten aan de buitengrenzen (Marre de Vetten).....	150
Amendement #82: Mensenrechten aan de buitengrenzen (Chela Lemmens)	151
Amendement #242: Frontex ontbinden (Sabine Scharwachter)	152
Amendement #251: Frontex (Ruben Bals).....	153
Amendement #75: Financiering opvang in de regio (Marre de Vetten)	154
Amendement #265: Search and rescue (Ruben Bals).....	155
Amendement #259: Libië (Ruben Bals)	156
Amendement #262: Opvang Oekraïners (Ruben Bals)	157
Amendement #85: Integratie (Iman Abrontan)	158

Amendement #172 : Minimuminkomen (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.1

We zien scherp toe op de naleving van de richtlijn voor toereikende minimumlonen. [We handhaven streng en maken een minimumloon van minimaal 60% van het mediaan loon in heel Europa de norm.](#) We pakken armoede in de EU verder aan door vast te leggen dat lidstaten hun inwoners een bestaansminimum garanderen en Europese minimumuitkeringen vaststellen voor mensen die afhankelijk zijn van een uitkering. De EU steunt onderzoek naar en experimenten met een basisinkomen.

Toelichting indiener

Een 'toereikend' minimumloon zoals het verwoord is in de originele tekst is te vaag en multi-interpretabel. De Europese armoederisicogrens is een logische ondergrens van het minimumloon en garandeert een toereikend minimumloon.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #173 : Basisinkomen voor iedereen (Vincent Heerink)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.1.1

We zien scherp toe op de naleving van de richtlijn voor toereikende minimumlonen. We pakken armoede in de EU verder aan door vast te leggen dat lidstaten hun inwoners een bestaansminimum garanderen en Europese minimumuitkeringen vaststellen voor mensen die afhankelijk zijn van een uitkering. **De EU zet zich in voor het invoeren van een onvoorwaardelijk basisinkomen op Europees niveau.**

Toelichting indiener

Een basisinkomen zorgt voor een einde aan armoede, een betere gezondheid, een sterkere positie van werknemers, de erkenning van onbetaald werk, minder bureaucratie, meer vrijheid en zelfontplooiing, meer ruimte voor ondernemen, een betere betaling voor werk met grote maatschappelijke waarde, minder criminaliteit, dat werken altijd loont en nog tal van andere voordelen. GroenLinks-PvdA streeft naar een samenleving waar bestaanszekerheid voor iedereen gegarandeerd is, waar iedereen de kans heeft zichzelf te ontplooien en waar maatschappelijke waarde belangrijker is dan economische waarde. Het basisinkomen is een belangrijke stap om dat te bereiken.

Advies partijbestuur

Negatief advies. GroenLinks-PvdA wil zo snel mogelijk het sociaal minimum flink verhogen en de ongelijkheid in de EU verkleinen. We zetten in ieder geval in op een combinatie van hogere lonen, lagere belasting op arbeid voor mensen met een lager inkomen én gratis of toegankelijke voorzieningen. De EU kan lidstaten niet dwingen een onvoorwaardelijk basisinkomen te handhaven. Dit is geen EU-competentie en te sterk verbonden met de nationale inrichting van de sociale zekerheid. De EU kan wel onderzoek naar en experimenten met het basisinkomen ondersteunen. We vinden het namelijk belangrijk om verschillende varianten van een basisinkomen eerst verder te onderzoeken voordat we dit gaan invoeren. Hierbij is het van groot belang dat uitvoeringsdiensten de stelselwijziging aankunnen, dat mensen met een kleine portemonnee er niet op achteruit gaan, dat de armoede in de EU dan ook (fors) afneemt en dat duidelijk is wat de kosten zijn (en wie het gaat betalen).

Amendement #174 : Duidelijke en menselijke minimumuitkeringen (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.1

We zien scherp toe op de naleving van de richtlijn voor toereikende minimumlonen. We pakken armoede in de EU verder aan door vast te leggen dat lidstaten hun inwoners een bestaansminimum garanderen en Europese minimumuitkeringen vaststellen voor mensen die afhankelijk zijn van een uitkering. [Minimumuitkeringen moeten voorzien in het levensonderhoud. Het sociaal minimum moet in elk land adequaat zijn, en in ieder geval boven de armoederisicogrens.](#) De EU steunt onderzoek naar en experimenten met een basisinkomen.

Toelichting indiener

Iedereen heeft recht op een minimumbestaan, dus ook als je om wat voor reden dan ook langdurig niet kan werken. Zo zorgen we ervoor dat écht iedereen een vrij, waardig en zeker bestaan kan leiden.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #65 : Sturen op brede welvaart (Ankie Jansen)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.2

Alle Europese regels moeten bijdragen aan een schone en eerlijke, sociale en gezonde toekomst voor mensen en de planeet. Bij nieuwe voorstellen kijken we naar de impact op en actieve bijdrage aan het klimaat en principes die zijn vastgelegd in de Europese Pijler van Sociale Rechten, zoals kansengelijkheid, gendergelijkheid, en toegang tot basisvoorzieningen, huisvesting, zorg, onderwijs, [sport, kunst en cultuur](#).

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA

Lijkt ons een vanzelfsprekend toevoeging: sport, kunst- en cultuur zijn basisvoorzieningen.

Advies partijbestuur

Negatief advies. We hebben kunst, cultuur en sport natuurlijk hoog in het vaandel staan. Sport, kunst en cultuur staan echter niet in de Europese Pijler van Sociale Rechten, dus we zouden het afraden om dat zo op te schrijven. Klimaat en sociale rechten zijn domeinoverstijgende onderwerpen, waardoor deze brede toets voor alle nieuwe EU-voorstellen nodig is. Maar, om alle nieuwe Europese regels te toetsen ook buiten het domein van sport en cultuur te toetsen aan sport en cultuur lijkt onwenselijk.

Amendement #175 : Toegankelijke basisvoorzieningen, ook voor daklozen en ongedocumenteerden (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.2

Nieuw punt na 1.1.4 het nieuwe punt op dakloosheid van Van der List (amendement 110).

Toegankelijkheid publieke voorzieningen. Bij een stevig sociaal fundament horen publieke voorzieningen die toegankelijk zijn voor iedereen. Om te voorkomen dat juist de meest kwetsbaren in onze samenleving tussen wal en schip raken, moeten basisvoorzieningen toegankelijk zijn voor iedereen, ook voor dakloze en ongedocumenteerde mensen.

Toelichting indiener

In Europa moeten we de mensenrechten van iedereen garanderen. Dat begint dus met het faciliteren van alle basisvoorzieningen voor eenieder die dat (tijdelijk) nodig heeft. Het uitgangspunt van dit verkiezingsprogramma is: op onze weg naar systeemverandering, moeten we allereerst de basis op orde krijgen. Dat moeten we juist doen voor de mensen die het meest kwetsbaar zijn in het huidige systeem. Mensen die (ongeregistreerd) dakloos of ongedocumenteerd zijn hebben momenteel nergens recht op. Dit moet veranderen, de rechten op deze basisvoorzieningen gelden voor iedereen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #109 : Dakloosheid (Marijn van der List)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 1.1.3

Er komt een Europees Crisisplan voor de aanpak van de wooncrisis en een Eurocommissaris verantwoordelijk voor het recht op huisvesting. We zetten vol in op het aan banden leggen van speculatie op de woningmarkt door grote investeringsfondsen zoals Blackstone via Europese wetgeving op vlak van banken, kapitaalmarkten, staatssteun, begroting, belasting en hypotheke. De nieuwe regels voor data-uitwisseling over vakantieverhuur worden snel uitgerold en steden die regels voor vakantieverhuur via platforms als Airbnb en Booking uitrollen worden niet langer tegengewerkt, maar ondersteund. Sociale huisvesting wordt gestimuleerd via Europese financiering en door de hindernissen weg te werken die Europese marktregels nu opwerpen bij de bouw van sociale huisvesting. ~~De EU draagt met financiering en uitwisseling over housing first bij aan het stevig doen dalen van dakloosheid in Europa.~~

Toelichting indiener

We stellen voor een apart punt over dakloosheid te maken (1.1.4) en de laatste zin van 1.1.3 op te nemen in een uitgebreider punt over dakloosheid. Dakloosheid is een van de meest extreme vormen van armoede en een schending van het recht op huisvesting. Het verdient als zodanig meer toelichting en een eigen punt in het programma. Het eruit halen van deze zin uit 1.1.3 moet wel voorwaardelijk zijn aan het toevoegen van een nieuw punt, anders staat er in het hele programma niks over dakloosheid.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #110 : Dakloosheid (Marijn van der List)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.3

Nieuw punt gebundeld met amendement 177 Heerrink na 1.1.4

Dakloosheid. In lijn met de verklaring van Lissabon streven we ernaar dakloosheid in 2030 te beëindigen. De EU draagt daar financieel aan bij. Om dit te bereiken wordt Housing First een van de belangrijkste pilaren en wordt ervaringskennis ingezet. Er is speciale aandacht voor extra kwetsbare groepen zoals (dreigend) dakloze jongeren, LHBTIQ+'ers, ongedocumenteerden, migranten en dakloze mensen uit een ander EU-land.

Toelichting indiener

We stellen voor een apart punt over dakloosheid te maken. Dakloosheid is één van de ernstigste schendingen van het recht op huisvesting. Het gaat verder dan alleen geen dak boven je hoofd hebben: het gaat ook over het gebrek aan een veilige plek om jezelf te kunnen zijn. Dat verdient een apart punt in dit verkiezingsprogramma.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #176 : Huisvesting van kwaliteit (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.3

Er komt een Europees Crisisplan voor de aanpak van de wooncrisis en een Eurocommissaris verantwoordelijk voor het recht op huisvesting. **Daarbij wordt ingezet op woningen die betaalbaar, toegankelijk, van goede kwaliteit (vrij van vocht, schimmel, loden leidingen en bouwkundig in orde), duurzaam en in de buurt van voldoende voorzieningen zijn, én woonzekerheid bieden.** We zetten ook vol in op het aan banden leggen van speculatie op de woningmarkt door grote investeringsfondsen zoals Blackstone via Europese wetgeving op vlak van banken, kapitaalmarkten, staatssteun, begroting, belasting en hypotheek. De nieuwe regels voor data-uitwisseling over vakantieverhuur worden snel uitgerold en steden die regels voor vakantieverhuur via platforms als Airbnb en Booking uitrollen worden niet langer tegengewerkt, maar ondersteund. Sociale huisvesting wordt gestimuleerd via Europese financiering en door de hindernissen weg te werken die Europese marktregels nu opwerpen bij de bouw van sociale huisvesting. De EU draagt met financiering en uitwisseling over housing first bij aan het stevig doen dalen van dakloosheid in Europa.

Toelichting indiener

Het is hoognodig dat er een crisisplan komt op huisvesting. Daarbij is het eveneens van groot belang dat er wordt gelet op de kwaliteit van woningen. Het huidige concept-programma legt goed uit hoe speculatie en vormen van vakantieverhuur wordt tegengegaan, maar buigt zich nog niet over de daadwerkelijke huisvesting die moet worden gerealiseerd. We zien immers dat schaarste in huisvesting niet alleen een probleem op zich is, maar óók leidt tot een zeer slechte kwaliteit van wonen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #192 : Huisuitzettingen worden verboden (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.3

Er komt een Europees Crisisplan voor de aanpak van de wooncrisis en een Eurocommissaris verantwoordelijk voor het recht op huisvesting. We zetten vol in op het aan banden leggen van speculatie op de woningmarkt door grote investeringsfondsen zoals Blackstone via Europese wetgeving op vlak van banken, kapitaalmarkten, staatssteun, begroting, belasting en hypotheke. De nieuwe regels voor data-uitwisseling over vakantieverhuur worden snel uitgerold en steden die regels voor vakantieverhuur via platforms als Airbnb en Booking uitrollen worden niet langer tegengewerkt, maar ondersteund. Sociale huisvesting wordt gestimuleerd via Europese financiering en door de hindernissen weg te werken die Europese marktregels nu opwerpen bij de bouw van sociale huisvesting. De EU draagt met financiering en uitwisseling over housing first bij aan het stevig doen dalen van dakloosheid in Europa. [Gedwongen huisuitzettingen, waarbij geen alternatieve huisvesting wordt verzekerd, worden verboden. Dit betekent dat niemand door huisuitzetting dakloos wordt.](#)

Toelichting indiener

Wonen is een grondrecht. Huisuitzetting is een route naar dakloosheid. Na een huisuitzetting is het zeer lastig, zo niet onmogelijk, om een nieuwe woning te vinden. In de strijd tegen dakloosheid zullen we dus moeten stoppen met huisuitzettingen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #260 : Stimuleer minder markt voor publieke voorzieningen (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.4

De EU dwingt nooit liberalisering af van nutsvoorzieningen [en ondersteunt onderzoek naar het terugdraaien van privatiseringen](#). Het Europees economisch en interne marktbeleid moet de publieke sector steunen in plaats van aansporen tot marktwerking. We willen dat lidstaten vrij zijn om collectieve voorzieningen, zoals zorg, sociale huisvesting en openbaar vervoer, niet aan te besteden op de markt.

Toelichting indiener

Privatisering in het verleden heeft maar zelden het beoogde resultaat behaald. De diensten in kwestie zijn vaak duurder, en slechter van kwaliteit. Recente gebeurtenissen zoals de coronapandemie, het verval van het (regionale) OV in Nederland hebben dat nog maar eens extra aangetoond. Iedereen heeft fatsoenlijke toegang nodig tot nutsvoorzieningen. De privatisering moet dus niet alleen worden voorkomen, maar ook teruggedraaid.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #95 : Gelijk loon voor gelijk werk (Judith Sargentini)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.1.6

Verplaatsen 3.5.4 naar 1.1.6:

Betere handhaving. Brievenbusfirma's en lange ketens met onderaannemingen gaan we tegen om oneerlijke concurrentie op loonkosten en andere sociale dumping te voorkomen over de ruggen van arbeidsmigranten. Om misstanden aan te pakken en grensoverschrijdende fraude- en uitbuitingsconstructies aan te pakken, versterken we het mandaat van de Europese Arbeidsinspectie. Het is belangrijk dat de Europese Arbeidsinspectie ook bevoegdheden krijgt om zelf misstanden te onderzoeken, inspecties te coördineren en de uitbuiting van derdelanders aan te pakken. Ook stelt de EU een minimumnorm voor het aantal inspecties in verhouding tot de beroepsbevolking.

Toelichting indiener

De programcommissie argumenteert dat "niemand mag worden uitgebuit. We hebben daarom een hoofdstuk vol maatregelen voor goed werk". Maar in dat hoofdstuk 1 staat niets over brievenbusfirma's, onderaannemingen en sociale dumping in samenhang met rechten van werknemers. GroenLinks-PvdA staat voor systeemverandering, niet slechts voor aanpassingen van uitwassen van het bestaande systeem. Het is dus zaak dat we bescherming van werknemers daar benoemen, waar het er toedoet en niet slechts om een kritisch narratief tov arbeidsmigranten neer te zetten.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Dit zijn juist kernmaatregelen om uitbuiting van arbeidsmigranten aan te pakken, nu juist arbeidsmigranten in de praktijk vooral de dupe zijn van deze constructies. Ons advies zou daarom zijn om dit programmapunt onder hoofdstuk arbeidsmigratie te laten staan. Arbeidsmigranten vormen een extra kwetsbare groep voor malafide constructies. We steunen de inzet van de indiener om misstanden in het algemeen aan te pakken. Niemand mag worden uitgebuit. We hebben daarom een heel hoofdstuk aan maatregelen voor goed werk, met onder andere het verplicht rechtstreeks in dienst nemen, goede arbeidsvoorwaarden, handhaving van het minimumloon, een oproep regels voor fysiek en gezond werk.

Amendement #178 : Invoeren 32-urige werkweek (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.1.10

Niemand mag overlijden, ziek worden of slachtoffer worden van een arbeidsongeval op de werkplek of door het werk. Mentale problemen zijn de voornaamste ziekmaker op de werkplek. Daarom is er meer aandacht nodig voor mentale gezondheid bij regels rond werkomstandigheden, net als voor werkdruk en de verwachting van permanente bereikbaarheid. We werken aan fatsoenlijke werktijden en doorbetaalde pauzes. [We streven ernaar een 32-urige werkweek met behoud van inkomen de norm te maken in heel Europa](#). We voegen burn-out toe aan de lijst van beroepsziekten. De lijst van gevaarlijke en kankerverwekkende stoffen waarvan het gebruik aan banden moet worden gelegd, breiden we uit. We maken ook regels voor veilig werk bij warme weersomstandigheden.

Toelichting indiener

In ons programma voor de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen staat al dat we naar een 32-urige werkweek willen gaan. Een 32-urige werkweek heeft vele voordelen. Het zorgt voor een betere balans tussen werk en privé. Dit levert zowel voordelen op voor psychische gezondheid (voorkomt burnouts), alsook voor de productiviteit op het werk. Daarnaast wordt er steeds meer onbetaald werk gedaan: een 32-urige werkweek faciliteert dit.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #381: Platformwerk (Partijbestuur)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.1.11

De nieuwe wet voor de bescherming van platformwerkers moet snel leiden tot betere arbeidsomstandigheden. Met een snelle implementatie en strenge handhaving van deze wet stoppen we misbruik en schijnzelfstandigheid van platformwerkers en geven we platformwerkers meer inzage in, en controle en zeggenschap over de onderliggende algoritmen van digitale platforms.

Toelichting indiener

Bestuursamendement. Update van de tekst omdat de nieuwe wet voor de bescherming van platformwerkers in de tussentijd aangenomen is.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #179 : Fossiel afbouwplan voor grote vervuilers (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.1

We Om de klimaatcrisis aan te pakken, maken we de EU zo snel mogelijk klimaatneutraal. In 2035 moet de Europese elektriciteitsvoorziening CO2-neutraal zijn en in 2040 moet de hele economie klimaatneutraal zijn. We maken bindende afspraken over de afbouw van fossiele energie. Dit vraagt om solidariteit met EU-landen die minder middelen tot hun beschikking hebben voor de transitie. Zij hebben Europese steun nodig om de vergroening van industrie, gebouwde omgeving, vervoer en landbouw te versnellen. De rijkste lidstaten, waaronder Nederland, dienen voorop te lopen: in 2030 moeten zij hun broeikasgasemissies met 65% verminderen.

Toelichting indiener

De grootste stappen bij het behalen van de fossiele doelen zijn te zoeken bij de grootste vervuilers: de industrieën gebruiken nog altijd veel te veel fossiele energie. Hier moeten we zo snel mogelijk een eind aan maken, met concrete stappen waar we bedrijven aan kunnen houden. De tijd van ongeremd verdienen ten koste van de planeet is voorbij.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #180bis : Geen gratis emissierechten (Vincent Heerink)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 1.2.2

Fossiele subsidies van lidstaten faseren we uit, zodat ze in 2025 zijn afgeschaft. Alle andere milieuschadelijke subsidies faseren we uit voor 2027. Zo krijgen duurzame bedrijven een eerlijke kans. We leggen een bindend Europees tijdpad voor de afbouw vast. Daarbij houden we rekening met kwetsbare huishoudens en met het belang van elektrificatie van de industrie. We schonen de EU-begroting op: geen Europees geld meer naar fossiele infrastructuur, inclusief LNG-terminals. ~~Uiterlijk in 2030 worden binnen~~ Binnen het Europese CO2-emissiehandelssysteem (ETS) worden geen gratis emissierechten meer verstrekt. Fossiele projecten van Europese bedrijven in het buitenland krijgen niet langer overheidssteun. Ook moeten Europese lidstaten een afbouwpad van nationale fossiele subsidies in hun klimaatplannen vastleggen.

Toelichting indiener

Gratis emissierechten zijn ook fossiele subsidies.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #267 : Niet nog eens Groningen (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.3

We staan opslag en recycling van CO2 uitsluitend toe wanneer de uitstoot op korte termijn niet kan worden voorkomen – dus niet voor kolen- en gascentrales – of wanneer dit negatieve emissies oplevert.

[Overheden houden streng toezicht om lekkages en aardschokken bij \(onderzeese\) opslaglocaties te voorkomen.](#) De vervuiler betaalt de opslag en recycling zelf.

Toelichting indiener

De kans op lekken uit opslagplaatsen voor opgevangen CO2 is significant. Ze kunnen ontstaan door falen van injectieputten, niet-gedetectedeerde fouten, wandbreuken, falen van afdichting, slechte selectie van de locatie, slechte voorbereiding en oplossing van mineralen. Dit brengt risico's voor potentieel catastrofale gevolgen voor mens en natuur. Hierbij kunnen giftige stoffen vrijkomen. Natuurlijk moeten we nieuwe schade aan huizen voorkomen, want we willen geen 'Groningen 2.0'.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #180 : Vervuiler betaalt (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.6

Om te zorgen dat iedereen mee kan in de transitie, breiden we het Sociaal Klimaatfonds fors uit. We stellen zeker dat de investeringen terechtkomen bij kwetsbare huishoudens, wijken en regio's. Dit fonds willen we bijvoorbeeld inzetten voor de verduurzaming van huurwoningen en het openbaar vervoer, dat ook betaalbaar moet blijven. [De EU zet zich ervoor in dat het klimaatfonds voornamelijk wordt gefinancierd door bedrijven en personen die de afgelopen decennia hebben verdiend aan de huidige klimaatontwrichting.](#)

Toelichting indiener

Een sociaal klimaatfonds is niet écht sociaal als het een sigaar uit eigen doos is. Decennialang zijn er miljarden verdiend ten koste van de planeet. Bedrijven en personen hebben via bijvoorbeeld uitstoot, klimaat en ecologische systemen aantoonbaar en bewust ontwricht. Niet alleen vervuilers van nu, maar ook vervuilers uit het verleden moeten dus gaan bijdragen aan het sociaal klimaatfonds om zo herstel in gang te zetten.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Dit voorstel is lastig uitvoerbaar én overbodig. Nu al geldt dat het Sociaal Klimaatfonds hoofdzakelijk wordt gevuld met de opbrengsten van CO₂-emissierechten. De CO₂-uitstoters van nu zijn in de meeste gevallen ook de historische vervuilers. Vervuilers gaan volgens ons programma al méér bijdragen aan het Sociaal Klimaatfonds, omdat we emissierechten voor de industrie niet langer gratis verstrekken maar veilen.

Amendement #271: Eerlijke transitie in de regio (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.9

Eerlijke transitie in de regio. We steunen regio's die hard geraakt worden door het afbouwen van de fossiele industrie. Zij moeten kunnen bouwen aan een duurzame toekomst met het behoud van banen. We breiden daartoe het Eerlijke Transitiefonds ([JTF](#)) uit en benutten de Structuurfondsen ([ESIF](#)).

Toelichting indiener

Op dit moment is het niet duidelijk te vinden waar termen als “Eerlijke Transitiefonds en Energiehandvestverdrag naar verwijzen. Door gebruik van ofwel de Engelse afkortingen ofwel de uitgeschreven engelse termen kunnen lezers direct op internet vinden wat er precies bedoeld wordt.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #275 : Klaar met vrijblijvendheid voor investeerders (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.11

Te vaak nog zien financiële instellingen investeringen in hernieuwbare energie of duurzame landbouw als risicovoller dan investeringen in de fossiele economie. Ze staan met hun rug naar de toekomst. Daarom verplichten we banken, verzekeraars, pensioenfondsen en vermogensbeheerders om heldere strategieën te formuleren **en uit te voeren** om de emissies die voortvloeien uit hun leningen en investeringen in lijn te brengen met de Europese klimaatdoelen. Er moeten volgend mandaat bindende regels komen om financiële instellingen aansprakelijk te houden voor schenden van klimaatnormen en mensenrechten. De wetgeving over internationaal maatschappelijk verantwoord ondernemen gaat ook gelden voor financiële instellingen.

Toelichting indiener

Het formuleren van heldere strategieën door instanties als banken, verzekeraars en pensioenfondsen is veel te vrijblijvend. Formuleren is pas stap één, maar we willen uiteraard ook dat die instanties zich aan die strategieën houden.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #263 : Maak energiebedrijven coöperatief (Paul Smits)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.2.20

Ter versterking van energiedemocratie zorgen we ervoor dat energiebedrijven zich niet langer richten op aandeelhouderswaarde, maar op maatschappelijke en ecologische waarde. lidstaten het mogelijk maken voor omwonenden en energiecoöperaties en-gemeenschappen krijgen de mogelijkheid om te participeren in alle grote projecten voor opwekking van hernieuwbare energie. Coöperaties kunnen mee-investeren in wind op zee.

Toelichting indiener

De status quo is dat er enorme winst gemaakt wordt over een van onze basisvoorzieningen, namelijk energie. De hele energiemarkt in Europa is in handen van 6 bedrijven die de hele markt beheersen en zich - vanzelfsprekend - richten op winst. Dit moet veranderen. Gemeenschappen moeten overal voordeel hebben van hun eigen groene energie.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #278 : Onduidelijk voor de niet-Phd'ers onder ons (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.23

Er komen open standaarden voor flexibiliteitsdiensten. De interoperabiliteit van apparaten die een flexibele stroomvraag kunnen leveren, wordt gegarandeerd, evenals de privacy en autonomie van betrokken huishoudens. [Denk hierbij bijvoorbeeld aan laadpalen van elektrische auto's, batterijen en warmtepompen.](#)

Toelichting indiener

Interoperabiliteit is een erg technisch concept. In het licht van toegankelijkheid van het verkiezingsprogramma denken wij dat het belangrijk is wat meer uitleg te geven door het toevoegen van een voorbeeld en waarom dit belangrijk is.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #281: Waterstofbank (Merlijn de Bruin)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.2.25

Voor een klimaatneutrale industrie en het verduurzamen van lucht- en scheepvaart is groene waterstof onmisbaar. Daarom blijven we ons inzetten voor de Europese waterstofbank (EHB) om zowel de beschikbaarheid als afname van waterstof te bevorderen voor de industrie. Daarbij waarborgen we dat deze waterstof op een duurzame manier opgewekt wordt. Voor het gebruik van groene waterstof gaat een waterstofladder gelden, die voorrang geeft aan toepassingen waarvoor geen duurzaam alternatief – zoals directe elektrificatie – bestaat. Alleen onmisbare toepassingen mogen subsidie ontvangen

Toelichting indiener

De waterstoftransitie is van essentieel belang voor de verduurzaming van Europa en de hele wereld. Een kernprobleem van de waterstoftransitie is dat de industrie hun fabrieken niet in gaat richten op waterstof, omdat het een te groot risico is dat er te weinig geproduceerd zal worden. Daarnaast is het voor mogelijke producenten een te groot risico om productiecapaciteit te gaan bouwen, als ze niet zeker weten dat het afgenomen zal worden. Om dit kip-en-ei-probleem aan te pakken heeft de EU in 2022 de waterstofbank opgericht om zowel de beschikbaarheid en afname te garanderen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #282 : Toon Ambitie! Wees niet water'stoffig' (Merlijn de Bruin)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 1.2.25

Voor een klimaatneutrale industrie en het verduurzamen van lucht- en scheepvaart is groene waterstof onmisbaar. We stimuleren de productie van groene waterstof, onder voorwaarden. Voor het gebruik van groene waterstof gaat een waterstofladder gelden, die voorrang geeft aan toepassingen waarvoor geen duurzaam alternatief – zoals directe elektrificatie – bestaat. ~~Alleen onmisbare toepassingen mogen subsidie ontvangen.~~

Toelichting indiener

“Alleen onmisbare toepassingen mogen subsidie ontvangen” straalt een erg controlerende houding uit die we vaker fout zien gaan in wetgeving. Natuurlijk moeten we kritisch zijn op wie de ‘subsidie’ ontvangen, maar te kritisch kan een vertragende werking hebben. Daarnaast wordt deze eis al afgevangen met de vorige zin, en de werking van de waterstofbank. Omdat er al een waterstofladder gehanteerd wordt krijgen komen in eerste instantie überhaupt alleen onmisbare toepassingen in aanmerking. Ook is de ‘subsidie’ alleen een gegarandeerd (en allicht goedkoper) tarief voor waterstof. De kans dat bedrijven hun fabrieken ‘onnodig’ om gaan bouwen voor deze inherent duurdere (vanwege de hoeveelheid energie nodig bij de productie) grondstof lijkt me dan ook nihil, en niet opwegen tegen de vertraging van de waterstoftransitie door hier de focus op te leggen.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Wij willen geen kostbare groene waterstof verspillen aan toepassingen waarvoor duurzamere oplossingen zijn. Dat geldt bijvoorbeeld voor de verwarming van gebouwen en de aandrijving van personenauto's. Aan dit soort toepassingen willen we al helemaal geen belastinggeld besteden.

Amendement #296 : Meer duidelijkheid over CO2-opslag (Merlijn de Bruin)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.2.28

We scherpen de regels voor bio-energie aan. Biomassa mag alleen verbrand worden als het gaat om reststromen waar geen hoogwaardiger toepassing voor is (cascadering). De verbranding van houtige biomassa mag niet langer worden gesubsidieerd en niet langer meetellen als hernieuwbare energie. Import van biomassa voor energieopwekking verbieden we. ~~Als extra stimulans voor een hoogwaardige toepassing van biograndstoffen komt er~~ **Er komt** voor grote installaties die veel biogene CO2 uitstoten een verplichting om CO2 op te slaan. Dit geldt voor onder meer afvalverbrandingsinstallaties, biobrandstofraffinaderijen en bio-energiecentrales.

Toelichting indiener

Deze aanpassing maakt de tekst duidelijker.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #283 : Kern-ideologie in de praktijk (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.29

De EU biedt geen financiering voor de bouw van kerncentrales, maar kiest voor hernieuwbare alternatieven. De kosten en bouwduur van nieuwe kerncentrales worden structureel onderschat; ze dragen niet of nauwelijks bij aan het halen van de klimaatdoelen. Ook is er nog geen oplossing voor radioactief afval. Er komen duidelijke afspraken over het reserveren van voldoende geld voor de ontmanteling van centrales aan het eind van hun levensduur. Radioactief afval wordt niet geëxporteerd naar of geïmporteerd uit landen buiten de EU.

Toelichting indiener

Deze aanpassing maakt de tekst duidelijker.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #272 : Opzeggen Energiehandvest (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.30

We stappen als EU uit het Energiehandvestverdrag ([ECT](#)), dat fossiele investeringen beschermt, en neutraliseren doorlopende schadeclaims van bedrijven.

Toelichting indiener

Op dit moment is het niet duidelijk te vinden waar termen als “Eerlijke Transitiefonds en Energiehandvestverdrag naar verwijzen. Door gebruik van ofwel de Engelse afkortingen ofwel de uitgeschreven engelse termen kunnen lezers direct op internet vinden wat er precies bedoeld wordt.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #284 : Fossil Fuel Non-proliferation wát?? (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.2.31

[Samengevoegd met 285]

We zetten ons ervoor in dat de EU zich aansluit bij het Fossil Fuel Non-Proliferation [Treaty over de uitfasering van kolen, aardolie en aardgas](#).

Toelichting indiener

Als er een Engelse term wordt gebruikt is het belangrijk om ook uitleg te geven waar dit dan voor staat.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #286 : Liever niet belerend links (Merlijn de Bruin)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.3.2

De regie over de industriepolitiek wordt op Europees niveau gevoerd, op basis van ecologische, sociale en ruimtelijke criteria en in samenwerking met sociale partners. Zo voorkomen we dat elk land zijn eigen groene staalfabriek of batterijfabriek bouwt. Maar ook dat elk land zijn eigen industrie, ook als deze geen toekomst meer heeft, koste wat kost wil beschermen. De toenemende nationale staatssteun vergroot momenteel verschillen binnen Europa en komt nu vooral terecht bij vervuilende bedrijven. De beschikbaarheid van hernieuwbare energie, van secundaire of hernieuwbare grondstoffen en van ruimte in het licht van natuurherstel en zeespiegelstijging, alsmede de verdeling van werk en welvaart, wordt medebepalend voor de vestiging van industrie en de toelaatbaarheid van staatssteun. De Europese regie omvat ook de investeringen in infrastructuur voor transport en opslag van elektriciteit en waterstof.

Toelichting indiener

Wij zijn niet de Europese Unie. Om het elitaire, top-down Europese imago van links te vermijden is het beter in deze eerste zin, over het dramatisch en eng klinkende “~Europese regie”, in de passieve vorm op te schrijven.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #232 : Beschermen inheemse groepen (Sabine Scharwachter)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.3.19

Nieuw programmapunt na 3.1.16:

Rechten inheemse volkeren. De EU maakt zich wereldwijd sterk voor de rechten van inheemse volkeren. Dat geldt ook voor de Scandinavische Sami binnen de EU.

Toelichting indiener

Inheemse volkeren wereldwijd, waaronder de Sami in Scandinavië, hebben te maken met gebrek aan erkenning, discriminatie, ongelijke rechten en klimaatverandering. Aan de frontlinie van de klimaatverandering worden ze geconfronteerd met de achteruitgang van hun omgeving en levensonderhoud, het verdwijnen van hun voorouderlijke talen en de exploitatie van hun traditionele gronden, die vaak rijk zijn aan hulpbronnen. Bovendien zijn EU-landen en -bedrijven veelal betrokken bij het schenden van de rechten van inheemse volkeren in andere delen van de wereld. De EU moet zich inzetten voor de beschermen van inheemse groepen in Europa en elders ter wereld.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #206 : Zelf repareren is leuk! (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.3.20

De EU voert het afgesproken recht op reparatie in en breidt het recht uit naar meer producten. Een reparatiescore voor producten stelt consumenten in staat duurzame keuzes te maken. Consumenten moeten dit recht in de praktijk snel en eenvoudig kunnen opeisen, **en moeten ook in staat zijn om zelf reparaties uit te voeren. Hiervoor moet uitgebreide documentatie beschikbaar worden gemaakt.** Na afloop van de garantie moet reparatie betaalbaar zijn. Daartoe bevorderen we dat lidstaten de btw op reparaties verlagen.

Toelichting indiener

We willen graag dat iedereen de mogelijkheid heeft om hun eigen producten te repareren, zonder dat hier een (eventueel betaalde) tussenpartij voor nodig is. Hiervoor is documentatie nodig, en consumenten moeten het recht hebben om dit te krijgen voor hun producten. Dit zorgt ervoor dat consumenten ook tot lang na de garantieperiode de kans hebben om hun producten te repareren.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #207 : Geen reparatiescore, alles moet te repareren zijn (Thijme Hoffmann)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.3.20

De EU voert het afgesproken recht op reparatie in en breidt het recht uit naar **meer-alle** producten. Een reparatiescore voor producten stelt consumenten in staat duurzame keuzes te maken. Consumenten moeten dit recht in de praktijk snel en eenvoudig kunnen opeisen. Na afloop van de garantie moet reparatie betaalbaar zijn. Daartoe bevorderen we dat lidstaten de btw op reparaties verlagen.

Toelichting indiener

We breiden het recht op reparatie uit naar alle producten. Zonder gemakkelijke reparatie kunnen we nooit naar een circulaire economie.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #290 : Diepzeemijnbouw onder hogere druk (Merlijn de Bruin)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.3.27

We maken ons sterk voor een internationaal moratorium op diepzeemijnbouw. Het is ondertussen duidelijk dat het ophalen van kostbare materialen uit de bodem een ontzettend grote impact zou kunnen hebben op het ecosysteem van onze oceanen, die van vitaal belang zijn voor het leven op aarde. Diepzeemijnbouw is daarom onder geen beding wenselijk.

Toelichting indiener

We zijn ons ervan bewust dat er veel metalen nodig zijn om de energietransitie door te gaan. Helaas laat de recente geschiedenis zien dat veel bedrijven op een volstrekt onverantwoordelijke manier omgaan met natuur en milieu op het moment dat zij beginnen met het delven van grondstoffen (denk bijvoorbeeld aan kobaltmijnen in Congo of lithiummijnen in China). Het effect van dit soort grote operaties op de ecosystemen van de diepzee is zo mogelijk nog minder bekend of voorspelbaar. We moeten ons daarom hard maken voor een totale stop op diepzeemijnbouw en naar andere, duurzame oplossingen kijken om de energietransitie tot een goed einde te brengen.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Het originele programmapunt behelst al een voorlopig verbod op diepzeemijnbouw. De indieners van dit amendement wijzen zelf op de onzekerheid over de effecten op het ecosysteem van de oceanen. Alle reden om dit eerst goed te onderzoeken alvorens diepzeemijnbouw toe te staan of definitief te verbieden.

Amendement #380 : Zet groen-rood op 1 (Max Tollenaar)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.1 t/m 1.3

Onder hoofdstuk “1. Een zeker bestaan, nu en in de toekomst” de volgorde van de programmapunten 1.1, 1.2 en 1.3 als volgt wijzigen:

1.1 Sociale ecologische transitie (was 1.2)

1.2 Groene en sociale industriepolitiek (was 1.3)

1.3 Zeker zijn van inkomen, goede voorzieningen en goed werk (was 1.1)

Toelichting indiener

Klimaatverandering is de grootste opgave van onze tijd. In het programma worden goede voorstellen gedaan voor rechtvaardige klimaatactie. Het programma zou hiermee moeten beginnen. De combinatie van groen én rood is namelijk de kracht van GroenLinks-PvdA. Die kracht komt beter naar voren in de paragrafen ‘sociale ecologische transitie’ en ‘groene en sociale industriepolitiek’. Laten we dan daarmee ons gezamenlijk programma beginnen. Je krijgt namelijk maar één kans voor je eerste indruk.

Advies partijbestuur

Negatief advies. De kracht van dit programma ligt inderdaad in de verbinding tussen groen en rood: bestaanszekerheid nu en in de toekomst. In het voorwoord en aan het begin van de visietekst van dit programma stellen we klip en klaar dat het garanderen van bestaanszekerheid om een stevige aanpak van de klimaatcrisis vraagt. Met de eerste indruk van de lezer zit het dus wel goed.

Onze programmapunten omvatten een breed scala aan maatregelen om klimaatneutraal te worden in 2040. Dit is een ingrijpende transitie die alleen slaagt als iedereen kan meedoen. In dat licht is het logisch om te beginnen met de programmapunten die de voorwaarden vormen voor rechtvaardige en doeltreffende klimaatactie: zekerheid van inkomen, goede voorzieningen en goed werk.

Amendement #190 : Dieren zijn ook belangrijk (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.4.17

Voor alle bestedingen van publiek geld, of het nu gaat om staatssteun van landen of EU-subsidies, gaan strenge voorwaarden gelden op gebied van mensenrechten, duurzaamheid, sociale rechten en, werknemersrechten en dierenrechten voor zowel lidstaten als bedrijven. Waar bedrijven met EU-subsidies zich niet aan de voorwaarden blijken te houden, worden deze subsidies stopgezet. Als bedrijven met subsidies en dus belastinggeld binnen vijf jaar substantiële winsten maken of zich niet houden aan de vooraf gestelde voorwaarden, betalen zij op basis daarvan de subsidie geheel of deels terug.

Toelichting indiener

Dierenrechten worden niet genoemd in de originele tekst maar zijn natuurlijk wel belangrijk om mee te nemen in de besteding van publiek geld.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #181 : Land voor ecologische boeren (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.5.1

We vormen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU om tot een Gemeenschappelijk Voedselbeleid. Daarbij zetten we alle Europese beleidsinstrumenten in om te bouwen aan een circulair voedselsysteem dat ecologische grenzen respecteert, bodemkwaliteit en biodiversiteit verbetert, anticipeert op klimaatverandering, dierenwelzijn waarborgt, de eiwittransitie versnelt, gezond en betaalbaar voedsel biedt aan consumenten, [toegang tot land](#), goed werk en een eerlijke beloning oplevert voor duurzame en biologische boeren en bijdraagt aan de ontwikkeling van plattelandsgebieden. Het is belangrijk dat de landbouwtransitie in krimpgebieden gepaard gaat met investeringen in de leefbaarheid door gebruik te maken van de juiste Europese cohesiefondsen. Zo blijft het leven op het platteland aantrekkelijk voor komende generaties.

Toelichting indiener

Bij het omvormen van het Europese landbouwbeleid is het van belang dat er anders wordt omgegaan met grond. Alleen 'goed werk' en een 'eerlijke beloning' voor biologische boeren is niet genoeg. Aangezien GroenLinks-PvdA groot voorstander is van meer biologisch en agro-ecologische landbouw, moet hiervoor structureel land beschikbaar worden gesteld. Biologische en agro-ecologische landbouw kan bestaan in harmonie met de natuur, in plaats van het te beschadigen, zoals bij traditionele landbouw het geval is.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #60 : Plattelandsbeleid, toevoegen na 2.2.9 (Hans Stenfert Kroese)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.5.1

Bundelen met 53, 56 en 60 en met de laatste zinnen van 1.5.1 een nieuw punt maken onder 1.5.1.

Circulair voedselsysteem. We vormen het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid van de EU om tot een Gemeenschappelijk Voedselbeleid. Daarbij zetten we alle Europese beleidsinstrumenten in om te bouwen aan een circulair voedselsysteem dat ecologische grenzen respecteert, bodemkwaliteit en biodiversiteit verbetert, anticipeert op klimaatverandering, dierenwelzijn waarborgt, de eiwittransitie versnelt, gezond en betaalbaar voedsel biedt aan consumenten, goed werk en een eerlijke beloning oplevert voor duurzame en biologische boeren en bijdraagt aan de ontwikkeling van plattelandsgebieden. ~~Het is belangrijk dat de landbouwtransitie in krimpgebieden gepaard gaat met investeringen in de leefbaarheid door gebruik te maken van de juiste Europese cohesiefondsen. Zo blijft het leven op het platteland aantrekkelijk voor komende generaties~~

Nieuw punt onder 1.5.1

Oog voor de regio. Het is belangrijk dat de landbouwtransitie in krimpgebieden gepaard gaat met investeringen in de leefbaarheid door gebruik te maken van de juiste Europese cohesiefondsen. Zo blijft het leven op het platteland aantrekkelijk voor komende generaties. De EU ondersteunt de voorzieningen op het platteland zoals onderwijs, openbaar vervoer, zorg, huisvesting, kunst en cultuur en sport om de ongelijkheid ten opzichte van drukker bevolkte gebieden te compenseren.

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA. Zowel burgers uit de steden als op het platteland betalen belastingen en zijn Europese burgers, daarom moet er sprake zijn van een evenwichtige spreiding van de voorzieningen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #182 : Een biologisch boerenbasisinkomen! (Vincent Heerink)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.5.5

Vervuilende landbouwsubsidies nemen we op de schop. ~~We vervangen de huidige inkomenssteun aan boeren door steun aan~~ We halen boeren uit de wurggreep van supermarkten en andere voedselgiganten, door de huidige inkomenssteun aan boeren om te vormen naar een gegarandeerd inkomen en begeleiden hen in de verplichte systematische transitie naar ecologische landbouwmethodes. Zo stimuleren we biologische, natuurinclusieve en dierwaardige kringlooplandbouw, beloningen voor de maatschappelijke diensten die boeren leveren en ondersteuning van een gezonde voedselomgeving. De beloning voor diensten zoals natuurbeheer, landschapsonderhoud en waterberging moet toereikend zijn en worden vastgelegd in langjarige contracten, die meer zekerheid bieden voor boeren en natuur. We zien erop toe dat lidstaten bij de toekenning van subsidies controleren of werknemers volgens de cao worden betaald en sociale premies worden afgedragen.

Toelichting indiener

Op dit moment zitten boeren veelal in een wurggreep van supermarkten en andere voedselketengiganten die hen veel te weinig betalen. Doordat de marges zo klein zijn, moeten ze bijna wel opschalen en minder dier- en natuurvriendelijke opties kiezen om het hoofd financieel boven water te kunnen houden. Met de strenge en noodzakelijke groene regels die wij in dit programma voorstellen over stikstofreductie, biodiversiteitsherstel en het terugdringen van pesticiden en synthetisch kunstmest, is het nodig dat we de boeren ook in die transitie bijstaan. Dat moeten we niet alleen doen met informatieve begeleiding voor de transitie, maar ook met financiële. Het idee dat boeren dat als ondernemers allemaal zelf moeten doen, past hier niet bij en zorgt voor veel onvrede. Alleen op deze manier zullen boeren de ruimte hebben om uit de wurggreep van de huidige voedselketen te ontsnappen en echt te investeren in een groene, meer ecologische en rechtvaardige landbouw. Daarom pleiten wij voor een boerenbasisinkomen. Stem voor en geef boeren de ruimte om te ontsnappen uit het huidige systeem en de ecologische transitie echt in te zetten.

Advies partijbestuur

Negatief advies. We doen in dit programma meerdere voorstellen waardoor boeren een goedbelegde boterham kunnen verdienen, maar zij zijn en blijven ondernemers. Een door de overheid gegarandeerd inkomen past niet bij deze status. Bovendien biedt het te weinig prikkels tot verduurzaming, terwijl de aanpak van de klimaat- en biodiversiteitscrisis óók cruciaal is voor de toekomst van de landbouw. Geen voedsel zonder natuur. Wij willen naar de situatie toe dat boeren hun geld verdienen als ondernemer met de productie van duurzaam voedsel en subsidie ontvangen als beloning voor maatschappelijke diensten zoals natuurbeheer.

Amendement #183 : Sneller uit de shit! (Vincent Heerink)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.5.10

We ~~dringen het gebruik van synthetische kunstmest terug~~ faseren het gebruik van synthetische kunstmest uit, onder meer door voedingsstoffen uit menselijke uitwerpselen op veilige wijze terug te brengen in de kringloop en de teelt van stikstofbindende voedselgewassen te stimuleren. Recycling van fosfaat en andere voedingsstoffen uit rioolwaterzuiverings-slib wordt verplicht. Ook voor fosfaat in batterijen komt er een recyclingverplichting.

Toelichting indiener

Laten we concreet benoemen dat we willen stoppen met het gebruik van synthetische kunstmest.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #184 : Felgroen landbouwbeleid, niet gifgroen (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.5.11

We zetten ons in voor een Europees verbod op glyfosaat. Ook andere chemische pesticiden worden **uiterlijk in 2040** uitgefaseerd. In 2030 gebruikt de landbouw **al** de helft minder pesticiden. We helpen boeren om minder chemische pesticiden te gebruiken en versnellen de toelating van alternatieven. Pesticiden die binnen de EU verboden zijn mogen niet langer worden geëxporteerd.

Toelichting indiener

Het gebruik van pesticiden is funest voor de biodiversiteit en hoort niet thuis in een natuurinclusieve en agro-ecologische landbouwaanpak. Daarom zetten we erop in om in 2040 helemaal geen pesticiden meer te gebruiken. Enkel het streven naar de helft minder in 2030 is niet genoeg!

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #291: Prioriteer de eiwittransitie in bewerkte voedselproducten. (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.5.15

We verkleinen de Europese veestapel flink, mede door een verbod op megastallen, een graslandnorm en strengere dierenwelzijnseisen. We bevorderen de eiwittransitie, met als tussendoel dat in 2030 onze eiwitten voor 60% uit plantaardige bronnen komen en voor 40% uit dierlijke bronnen. [Producenten worden gestimuleerd om dierlijke eiwitten te vervangen door plantaardige eiwitten in bewerkte voedselproducten.](#) We bieden steun aan veehouders die willen stoppen of extensiveren.

Toelichting indiener

Het is voor mensen makkelijker overschakelen van een roomboter stroopwafel naar een roombeter stroopwafel (roombeter is de plantaardige variant van roomboter van Blue Band, winnaar van meest misleidende product 2023). Het is dus ook veel logischer om producenten aan te sporen te stoppen met het gebruik van dierlijke eiwitten in hun bewerkte voedselproducten dan om consumenten de barricades op te jagen omdat je hun eieren of stukje vlees duurder maakt.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #188 : Diervriendelijke visserij bestaat niet (Vincent Heerink)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.5.19

We faseren op termijn de visserij uit in Europese wateren en door Europese vissers. Tot die tijd staan we ~~We staan~~ commerciële visvangst alleen toe als het ecosysteem gezond is en uitsluitend de natuurlijke aanwas aan vis wordt weggevangen. Uiterlijk in 2025 gelden voor alle commerciële vissoorten wetenschappelijk verantwoorde quota die zorgen voor spoedig herstel van een overvloedige visstand.

Toelichting indiener

Net zoals de veeteelt is ook de visserij een schending van dierenrechten. We moeten dus op termijn inzetten op het afschaffen van de visserij. Het idee dat er dan tóch net zoveel vis wordt gevangen maar dan elders, en dat er minder kwalitatieve standaarden gelden voor die vis, is als zeggen dat we in Europa überhaupt geen dingen kunnen verbeteren op sociaal en ecologisch gebied in het algemeen om dezelfde reden.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Visserij is in de afzienbare toekomst een onmisbare bron van eiwitten voor de mensheid. Stoppen met visserij in Europa leidt ertoe dat we (nog) meer vis gaan importeren uit andere delen van de wereld, ten koste van de voedselzekerheid van mensen in het mondiale Zuiden. Ook bestaat het risico dat Europeanen meer vlees gaan eten in plaats van vis, wat slecht zou zijn voor natuur, klimaat en volksgezondheid.

Het is belangrijk dat we in Europa vooroplopen met strikte ecologische voorwaarden die de bescherming van mariene ecosystemen en het behoud van een overvloedige visstand garanderen, en met aandacht voor vissenwelzijn bij de vangst. Daarom steunen we de amendementen 187 en 185 van dezelfde indiener wel.

Amendement #187 : Fish are friends, not food (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.5.20

We faseren zware sleepnetvisserij uit en stoppen met bodemverstorende visserij in zeereservaten. Er komen weer experimenten met pulsvisserij. Gedegen wetenschappelijk onderzoek naar de ecologische neveneffecten [en het effect op vissenwelzijn](#) is nodig voordat vissen met stroomstoten wordt toegestaan. [Zowel sleepnetvisserij als pulsvisserij worden streng getoetst aan dierenwelzijnsnormen.](#)

Toelichting indiener

Vissen zijn dieren en hebben rechten en gevoelens. Methodes van visserij moeten hier dus ook op getoetst worden. Het is uitermate belangrijk dat de schadelijke sleepnetvisserij, zolang het is toegestaan, óók wordt getoetst aan de hand van dierenwelzijnsrechten. Nu in het conceptprogramma al is opgenomen dat ook vissen dierenrechten moeten hebben, moeten we er actief op toezien dat hierop wordt getoetst bij methoden die een risico vormen voor de rechten van vissen. Het toestaan van pulsvisserij en stroomstoten passen niet bij het actief beschermen van vissenrechten.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #244 : Antibiotica (Merlijn de Bruin)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.5.25

Met verantwoord gebruik van antibiotica gaan we het ontstaan en de verspreiding van multiresistente ziektekiemen tegen. We dringen het antibioticagebruik in de veeteelt terug, onder meer door de huisvesting van landbouwdieren te verbeteren en groepsbehandeling te beperken. We maken een eind aan de import van dierlijke producten waarbij in de EU verboden antibiotica zijn gebruikt. De lijst van reserve-antibiotica, die alleen bij mensen mogen worden ingezet, stemmen we af op de criteria van de Wereldgezondheidsorganisatie. We bevorderen de ontwikkeling van nieuwe antibiotica en **alternatieven voor antibiotica**.

Toelichting indiener

Alternatieve behandelmethoden kan lijken op onbewezen behandelmethoden (zoals bijvoorbeeld acupunctuur).

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #22 : Tijdzones in Europa, de klok loopt spaak met onze slaap (Tijmen van der Zee)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.5.27

Nieuw programmapunt na 1.5.27:

Tijdzones en klokschakelingen. We erkennen de schadelijke impact van klokschakelingen op de gezondheid, economie en veiligheid van Europa. Daarom schaffen we de wisseling van de klok af en gaan we naar een systeem van vaste tijdzones in lijn met onze biologische klok. Dit houdt in dat de vaste tijdzone van elk land zo dicht mogelijk bij de eigen zonnetijd ligt. De Europese Commissie ondersteunt lidstaten bij het ontwikkelen van een transitieplan en de implementatie ervan.

Toelichting indiener

Dit amendement beoogt de afschaffing van de wisseling tussen zomer- en wintertijd en de terugkeer naar de echte tijd (zonnetijd). Dit klinkt ingrijpend, maar dat is het niet. Het is slechts een terugkeer naar de situatie voor 1940 toen de Benelux, Frankrijk en Spanje dezelfde tijd hadden als het VK. In WO2 werd door de Duitsers pas een Midden-Europese tijd in alle bezette gebieden ingevoerd.

Wetenschappelijk onderzoek toont unaniem aan dat verstoringen van natuurlijke tijdrhythmes tot slaaptekort en sociale jetlag leiden, met nadelige gevolgen zoals verminderde gezondheid (dikker worden), lagere productiviteit en een verhoogd risico op ongelukken. Ons bioritme moet zo goed mogelijk aansluiten op de tijd van de klok. Dat is de Britse tijd, zoals voor 1940 dus.

Bij sceptici bestaan zorgen over een mogelijke economische impact. (Handel met Duitsland, want andere tijdzone). Deze zorgen worden echter weggenomen door onderzoek van o.a. het RIVM. Sectoren waar de tijd een rol speelt delen de zorgen niet: er zal niet minder worden gereisd of gewerkt. Alleen wel veiliger gereisd, effectiever gewerkt en bovenal gezonder geleefd.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Alle alternatieven voor het verzetten van de klok komen met nadelen. Daarom is het de EU in de afgelopen zes jaar niet gelukt hier overeenstemming over te bereiken.

Amendement #185 : Ook wilde vissen zijn dieren (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.5.28

Dieren hebben intrinsieke waarde. Daarom hebben zij recht op een respectvolle behandeling en moet met hun belangen zorgvuldig rekening worden gehouden. De EU legt dit vast in een bindend handvest van dierenrechten. We leggen diertransporten aan banden en verbeteren het toezicht hierop. Dierenwelzijnsregels gaan ook gelden voor vissen, [zowel](#) in kwekerijen [als bij de visvangst in open water](#).

Toelichting indiener

Vissen buiten kwekerijen zijn ook vissen en dus ook dieren en horen dus dezelfde rechten te hebben.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #302 : Grond is van iedereen (Sabine Scharwachter)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.5.38

Nieuw programmapunt na 1.5.38:

Grond in publieke handen. We stimuleren Europese overheden om meer grond in publieke of gemeenschapshanden te brengen.

Toelichting indiener

Grond is van iedereen en hoort geen eigendom te zijn. We moeten samen beslissen over waar we grond voor willen gebruiken. Interpretaties van het mensenrecht op eigendom die het recht ook toepassen op grond zijn een westers construct dat ongelijkheid versterkt.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #189 : Rechten voor de natuur: niet óf, maar hóe! (Vincent Heerink)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.5.40

We kennen in Europees verband rechten toe aan de natuur. We organiseren een Europees burgerberaad over de manier waarop dit vorm moet krijgen.

Toelichting indiener

Het toekennen van rechten aan de natuur is essentieel voor een andere kijk op natuur en natuurinclusief leven. Daarom organiseren we er geen burgerberaad over of we het willen, maar doen we het gewoon. Daarna organiseren we een burgerberaad over hoe het vorm krijgt.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #191: Gratis openbaar vervoer (Vincent Heerink)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.6.2

We zien erop toe dat de lidstaten vervoersarmoede terugdringen [op een duurzame manier, bijvoorbeeld door openbaar vervoer gratis te maken](#), onder meer met de middelen uit het Sociaal Klimaatfonds. Bij de aanpak van vervoersarmoede zetten we de regio centraal. Al het openbaar vervoer wordt toegankelijk voor mensen met een beperking.

Toelichting indiener

Maak openbaar vervoer écht openbaar. Met gratis openbaar vervoer kan iedereen reizen, ongeacht economische status. Dit vermindert ongelijkheid aanzienlijk. Daarnaast vermindert gratis ov het aantal autobewegingen; het is dus ook zeer milieuvriendelijk.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #293 : Stop met het maken van moordmachines. (Merlijn de Bruin)

Type: Veranderen

Paragraaf: 1.6.5

We voeren ecodesignvoorschriften voor personenauto's in, met een correctiefactor voor de batterijen van elektrische auto's. Deze voorschriften moeten ertoe leiden dat de gemiddelde omvang en het gemiddelde gewicht van personenauto's **drastisch afnemen, en daarmee ook het aantal SUV's.**

Toelichting indiener

De huidige grootte van auto's is nergens voor nodig, en is extreem vervuilend. Tevens is het zo, hoe groter en zwaarder een auto, hoe groter de kans is op een dodelijk ongeluk. Het zou dus logisch zijn om de omvang van auto's drastisch naar beneden te brengen. Ook voegen we toe dat we geen toekomst zien voor SUV's. Dat type auto heeft een ontwerp dat de kans op een dodelijk ongeluk extreem vergroot doordat de auto je hoger raakt en dus niet je benen raakt maar je borstkas.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #19 : Uitmaken korte vluchten (Rene Verbeek)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.6.8

We schrappen vluchten binnen, van en naar de EU van minder dan 750 kilometer waarvoor de trein een alternatief is. Lidstaten krijgen meer speelruimte om het aantal vluchten van en naar hun luchthavens te verminderen. [Voor een eerlijkere vergelijking met treinreizen dient de gepubliceerde reistijd voor vliegvluchten ook de periode vanaf de aanbevolen aankomsttijd van de passagier op de luchthaven tot het moment van verwacht vertrek vanaf de luchthaven te omvatten.](#)

Toelichting indiener

Als je nu kijkt naar een vlucht van Amsterdam naar Parijs dan zegt vliegtickets.nl dat het iets meer dan een uur en twintig minuten kost. Dit lijkt aanzienlijk sneller dan de drie uur en twintig minuten met de Thalys/Eurostar. Er wordt echter niet verteld dat je twee uur van te voren op de luchthaven moet zijn. Je krijgt dus een ongelijke vergelijking op basis van reistijd. Die vergelijking moet eerlijker.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #294 : Ook privévluchten zijn gevlogen (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.6.8

We schrappen vluchten binnen, van en naar de EU van minder dan 750 kilometer waarvoor de trein een alternatief is. [Ook verbieden we privévluchten](#). Lidstaten krijgen meer speelruimte om het aantal vluchten van en naar hun luchthavens te verminderen.

Toelichting indiener

Privévluchten zijn een privilege van de rijke elite en zijn nergens voor nodig. Zij kunnen ook gwn business class vliegen of een eerste klas ticket in de trein nemen. In het kader van solidariteit is het belangrijk om juist ook naar de excessen van de elite te kijken.

(Dit punt staat ook eerder in het programma vermeld, maar dan als voorbeeld van een exces. Hier maken we een concreet voorstel. Ook is het belangrijk om het te benoemen bij de voorstellen over de luchtvaart.)

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #295 : Blik op de horizon van de toekomst der Scheepsvaart (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 1.6.9

De verplichting voor grote zeeschepen om de uitstoot van broeikasgassen stapsgewijs te verminderen gaat ook gelden voor kleinere schepen, en voor de volledige uitstoot van tochten tussen de EU en derde landen. De accijnsvrijstelling voor fossiele scheepsbrandstof wordt geschrapt. We bevorderen de elektrificatie van de binnenvaart. [Ook investeren we in innovaties in de scheepvaart om de CO2-uitstoot zo veel mogelijk te verminderen.](#)

Toelichting indiener

Het verduurzamen van de internationale scheepvaart zal een enorme opgave worden. Het is belangrijk om de CO2-uitstoot te verminderen ook in deze sector. We moeten ervoor zorgen dat er innovaties komen om de CO2-uitstoot te verminderen. Denk hierbij aan alternatieve brandstoffen en aandrijving zoals ammoniak, vloeibare waterstof, en wind supplementen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #208 : Niet alleen selectief spyware verbieden (Thijme Hoffmann)

Type: Veranderen

Paragraaf: 2.1.11

Er komt een verbod op commercieel gebruik en handel in spyware, zoals Pegasus, en een moratorium op het gebruik van overheden tot er strikte regelgeving is voor alle import en export van spyware. Ook komen er strenge voorwaarden voor het gebruik ervan. De bevoegdheid van overheidsinstanties om te hacken en spioneren wordt alleen gericht ingezet op basis van concrete verdenkingen of dreigingen, met rechterlijke toetsing en sterke waarborgen.

Toelichting indiener

We hebben strengere nodig om het gebruik van spyware aan banden te leggen

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #269 : Geen gegevens bewaren van mensen die niet verdacht zijn (Paul Smits)

Type: Veranderen

Paragraaf: 2.1.12

Grootschalig en willekeurig bewaren van persoonsgegevens staan we niet toe. Metadata over communicatie verdienen dezelfde bescherming als de inhoud ervan. Overheden bewaren zo min mogelijk gegevens over ons, en altijd alleen op individuele basis. We stoppen de aanleg en constante uitbreiding van Europese databases met biometrische gegevens. **Ook stoppen we met het bewaren van bijzondere persoonsgegevens (zoals politieke voorkeur, seksuele geaardheid en biometrische gegevens) en gewone persoonsgegevens** door politie en justitie zonder concrete verdenkingen of veroordelingen van strafbare feiten.

Toelichting indiener

Er hoeven geen gegevens bijgehouden te worden van mensen die niet verdacht worden van een strafbaar feit. Dat geldt niet alleen niet enkel biometrische gegevens, maar voor alle soorten persoonsgegevens. Deze hoeft politie en justitie dus net als biometrische gegevens niet op te slaan.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #169 : Recht op menswaardig levenseinde (Daan Dankkaart)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.2.1

Recht op menswaardig levenseinde. We verankeren het bindend recht op een menswaardig levenseinde bij ondragelijk en uitzichtloos lijden waarbij geen sprake meer is van menselijke waardigheid, in Europese wetgeving en nemen het daarom op in het Handvest van de grondrechten van de EU.

Toelichting indiener

Dit is een nieuw programmapunt, in te voegen na 2.2.1. 'Recht op abortus', en wordt ingediend door het PvdA-netwerk Zelfbeschikking & Levenseinde.

Het recht op een menswaardig levenseinde kan daarbij worden gezien in lijn met hoofdstuk 1 WAARDIGHEID, Artikel 1 Menselijke waardigheid "De menselijke waardigheid is onschendbaar. Zij moet worden geëerbiedigd en beschermd.", en Artikel 3 Recht op menselijke integriteit "Eenieder heeft recht op lichamelijke en geestelijke integriteit", en "In het kader van de geneeskunde en de biologie moeten met name worden nageleefd: de vrije en geïnformeerde toestemming van de betrokkene, volgens de bij de wet bepaalde regels" van het Handvest van de grondrechten van de EU.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Gezondheid is in beginsel geen EU-competentie en over het recht op een menswaardig levenseinde wordt heel verschillend gedacht in de EU. Deze discussie naar Europees niveau tillen, leidt tot het risico dat de regels op dit gebied juist restrictiever worden. We willen dit graag regelen in Nederland, maar zijn terughoudend als het gaat om het opnemen hiervan in het Handvest van de grondrechten van de EU. We zien het risico van een restrictiever Europees beleid minder op het gebied van abortus, omdat Nederland zich daar minder in een uitzonderingspositie bevindt dan op het gebied van een menswaardig levenseinde. Malta is het enige land in de EU met een absoluut verbod op abortus.

Amendement #276 : Anti-aziatisch racisme bestrijden begint met het benoemen (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.2.2

Voor discriminatie en racisme, zoals islamofobie, antisemitisme, anti-zwart racisme, afrofobie, antiziganisme, **anti-aziatisch racisme**, homo- en transhaat en xenofobie is geen plaats in de EU. Er komt één nieuwe overkoepelende Europese antidiscriminatiewet. Het verbod op discriminatie breiden we uit naar sociale zekerheid, onderwijs, gezondheidszorg en de markt voor goederen en diensten. De nieuwe wet moet discriminatie op grond van genderexpressie en genderidentiteit verbieden en het ouderschap binnen niet-traditionele gezinnen beschermen. De Europese Commissie ondersteunt antidiscriminatiebureaus en projecten die discriminatie in de praktijk tegengaan met voldoende financiering.

Toelichting indiener

Anti-Aziatisch racisme wordt structureel over het hoofd gezien binnen de brede antidiscriminatiebeweging en zo ook bij antidiscriminatiebeleid op alle niveaus, waaronder op Europees niveau. Door het niet erkennen van anti-Aziatisch racisme en het niet opnemen hiervan in Europees beleid, kan het ook niet worden bestreden. Sinds de COVID-19-uitbraak in 2020 is anti-Aziatisch racisme in veel westerse landen, en zo ook binnen de EU, zichtbaarder en agressiever geworden. Dit heeft geresulteerd in een sterke toename van meldingen bij zowel geïnstitutionaliseerde als informele antidiscriminatievoorzieningen en de mobilisatie van Aziatische gemeenschappen binnen de EU. Anti-Aziatisch racisme heeft echter een diep gewortelde geschiedenis in de EU, waardoor Aziatische mensen in Europa tegen obstakels oplopen in de arbeidsmarkt, de zorg, de media en onderzoek en beleid. Door het modelminderheidsdiscours is dit minder zichtbaar, maar niet minder schadelijk. Anti-Aziatisch racisme verdient het daarom om integraal opgenomen te worden Europees antidiscriminatiebeleid- en onderzoek.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #277 : Geen discriminatie op basis van religieuze uitingen (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.2.2

Voor discriminatie en racisme, zoals islamofobie, antisemitisme, anti-zwart racisme, afrofobie, antiziganisme, homo- en transhaat en xenofobie is geen plaats in de EU. Er komt één nieuwe overkoepelende Europese antidiscriminatiewet. Het verbod op discriminatie breiden we uit naar sociale zekerheid, onderwijs, gezondheidszorg en de markt voor goederen en diensten. De nieuwe wet moet discriminatie op grond van genderexpressie en genderidentiteit verbieden en het ouderschap binnen niet-traditionele gezinnen beschermen. [Ook zijn wij tegen het uitsluiten van mensen van werk en ambt op basis van religieuze uitingen, zoals het dragen van een hoofddoek of keppeltje.](#) De Europese Commissie ondersteunt antidiscriminatiebureaus en projecten die discriminatie in de praktijk tegengaan met voldoende financiering.

Toelichting indiener

Ambtenaren en andere werknemers moeten in beginsel de zelfbeschikking hebben om zich vrij naar eigen levensovertuiging te kleden, inclusief religieuze uitingen. Dat past bij een inclusieve samenleving en zorgt ervoor dat meer mensen zich meer herkennen in- en gerepresenteerd voelen door de overheid.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #279 : Schaf genderaanduidingen in ID-documenten gewoon af (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.2.4

Voor wetten die inclusie en acceptatie van LHBTQIA+-personen tegengaan is in de EU geen ruimte. De Europese Commissie moet dit soort wetten tegengaan door middel van inbreukprocedures en het stopzetten van EU-financiering. In heel Europa strijden we voor transrechten op basis van zelfbeschikking, zoals de mogelijkheid tot aanpassing van genderregistratie en het recht op toegang tot transzorg. [Daarnaast pleiten we binnen de EU en internationaal voor het afschaffen van genderaanduidingen in identiteitsdocumenten.](#) De Europese Unie verbiedt conversiepraktijken.

Toelichting indiener

Een genderaanduiding in het paspoort is totaal overbodig. De M, V of X maakt geen enkel verschil voor de rechtspositie van de persoon, noch is het nodig voor identificatie. Het kan wel onjuist, en dusodeloos kwetsend zijn. De genderaanduiding zorgt in het paspoort heeft dus wel grote nadelen, maar geen noemenswaardige voordelen. Verwijderen is de meest logische oplossing.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #280 : Recht op integriteit van het intersekselichaam (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.2.4

Voor wetten die inclusie en acceptatie van LHBTQIA+-personen tegengaan is in de EU geen ruimte. De Europese Commissie moet dit soort wetten tegengaan door middel van inbreukprocedures en het stopzetten van EU- financiering. In heel Europa strijden we voor transrechten op basis van zelfbeschikking, zoals de mogelijkheid tot aanpassing van genderregistratie en het recht op toegang tot transzorg. De Europese Unie verbiedt conversiepraktijken [en niet-noodzakelijke medische behandelingen van intersexe personen zonder hun eigen toestemming](#).

Toelichting indiener

Intersexe kinderen moeten wettelijk beschermd tegen medische mensenrechten- schendingen. Niet-noodzakelijke medische handelingen op intersexe kinderen zijn een schending van de rechten van het kind, zo lang het kind er zelf geen toestemming voor kan geven.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #287 : Stop discriminatie van sekswerkers (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.2.5

Sekswerkers moeten veilig en gezond hun werk kunnen doen, zonder [gediscrimineerd en gecriminaliseerd](#) te worden. De EU stimuleert initiatieven die de positie van sekswerkers versterken en ontwikkelt nieuw beleid in goed overleg met de sekswerkers zelf.

Toelichting indiener

Niet alleen wordt sekswerk vaak gecriminaliseerd in plaats van als werk gezien, ook ervaren sekswerkers overal in de Europese samenleving stigma en discriminatie. De EU zou zich niet alleen moeten inzetten voor de decriminalisatie van sekswerk, maar ook discriminatie, uitsluiting en haat tegen sekswerkers moeten bestrijden.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #250 : Seksuele en reproductieve gezondheid en rechten (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.2.9

Goede zorg voor minderheidsgroepen. Om onderdiagnosticering of misdiagnosticering tegen te gaan, wordt meer geld vrijgemaakt voor onderzoek naar medische problemen en ziektes die bij sommige minderheden voorkomen.

Toelichting indiener

Nieuw artikel. Veel minderheidsgroepen krijgen lastiger een diagnose als ze die wel nodig hebben. Zo is uit onderzoek al gebleken dat mensen met een niet Westerse migratieachtergrond minder snel een diagnose voor ASS krijgen terwijl dit bij eenzelfde casus bij iemand met een westerse migratieachtergrond wel zou gebeuren (zie bijvoorbeeld (Begeer et al., 2009). Daarnaast is het andersom ook zo dat er te weinig onderzocht is hoe medische problemen onder specifiek minderheden voorkomen, waardoor vaker misdiagnosticering plaatsvindt. Om dit tegen te gaan is er meer onderzoek nodig.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #289 : Transnationale adoptie is onwenselijk (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.2.9

Transnationale adoptie. De EU zet zich in om misstanden en systeemfouten op het gebied van transnationale adoptie tegen te gaan, bijvoorbeeld door hier onderzoek naar te doen en problemen centraal te registreren. De EU kaart schadelijke uitwassen en systematische problemen van transnationale adoptie aan bij lidstaten en landen van herkomst.

Toelichting indiener

[Nieuw punt na 2.2.9] Bij transnationale adoptie kunnen misstanden nooit uitgesloten worden. De grote vraag naar kinderen in het Westen en perverse financiële prikkels dragen bij aan onnodige scheiding van ouders en kind in het mondiale Zuiden of bij andere gemarginaliseerde groepen. Bovendien ondermijnt transnationale adoptie de ontwikkeling van lokale kindbescherming.

De Commissie Joustra concludeerde dat structureel sprake is van misstanden bij transnationale adoptie, waaronder kinderhandel, kinderdiefstal, vervalsing van identiteit en onethische praktijken. De misstanden komen vandaag de dag nog voor vanwege de inherente kwetsbaarheden in het systeem. De commissie concludeerde: het adoptiesysteem met private elementen kan niet in stand blijven. Dit is in lijn met het rapport van de Raad voor Strafrechttoepassing en Jeugdbescherming uit 2016, die ook nog eens nadrukkelijk adopties binnen de EU afraadde. Onderzoeken uit meerdere landen, waaronder België, Denemarken, Frankrijk, Noorwegen en Zwitserland komen tot vergelijkbare conclusies.

Daarnaast laten ontvangende landen al decennialang na om volwassen geadopteerden adequaat te faciliteren bij hun recht op ontstaansgeschiedenis (art. 7, 8 en 9 VN-Kinderrechtenverdrag), nazorg en herstel van identiteit. Dit is in tegenspraak met het VN Joint Statement van september 2022 en niet conform de VN Richtlijn voor het recht op herstel van slachtoffers van mensenrechtenschendingen.

Afschaffen van het systeem, stoppen met de vraag naar adoptabele kinderen, is de enige manier om dit onrecht te voorkomen en lokale kindbescherming te versterken. Recent zijn er in EU-lidstaten ontwikkelingen die kunnen leiden tot het stoppen van transnationale adoptie. Het zou sterk zijn als de EU op centraal niveau erkent dat het systeem achterhaald en de regulering niet doeltreffend is. Voorbeelden van goede ontwikkelingen zijn te vinden in Denemarken, Noorwegen en België. Het zou goed zijn om hier een Europese aanpak aan vast te koppelen zodat het ook echt effect heeft in de landen van herkomst. Daarbij is het van belang waakzaam te zijn voor een verschuiving richting andere vormen van assisted reproductive technologies, zoals draagmoederschap, die op vergelijkbare wijze mondiale ongelijkheden uitbuiten.

Dit amendement is tot stand gekomen in samenwerking met Stichting Adoptee Rights Activism Netherlands (ARAN)

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #197 : Niet alleen de meest verslavende ontwerpfuncties (Thijme Hoffmann)

Type: Veranderen

Paragraaf: 2.3.2

De Europese Commissie komt met regels tegen verslavend ontwerp om smartphone- en socialemediaverslaving tegen te gaan. Hierbij verbieden we ~~de meest~~ verslavende ontwerpfuncties, te beginnen met de meest verslavende elementen. Er komt een recht om niet gestoord te worden, waarbij notificaties, ontvangstvinkjes en andere afleidingen standaard uit staan.

Toelichting indiener

Het is moeilijk om te definiëren wat precies “de meest” verslavende ontwerpfuncties zijn. Bij het volledig schrappen van verslavende ontwerpfuncties laat je geen mazen in de wet die bedrijven kunnen gebruiken om de wet te omzeilen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #198 : Labelen van generatieve AI (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.3.4

We handhaven de AI-wet streng en zorgen ervoor dat lidstaten deze snel implementeren. De wet bevat regels voor kunstmatige intelligentie met hoog risico, zoals op scholen, bij zorgverzekeraars, bij banken en bij overheden, en regels voor AI-systemen getraind op heel veel data, zoals ChatGPT en chatbots. Ook komt er een mensenrechttoets. AI-systemen die deepfakes, afbeeldingen, teksten en geluidsfragmenten genereren, geven deze straks automatisch een herleidbaar watermerk **of label**. Zo valt te verifiëren of een afbeelding niet 'echt' is

Toelichting indiener

Door 'label' toe te voegen, wordt het moeilijker om AI gegenereerde content onherleidbaar te maken, door bijvoorbeeld te croppen in de content.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #199 : Een hoog risico is al te hoog (Thijme Hoffmann)

Type: Veranderen

Paragraaf: 2.3.4

We handhaven de AI-wet streng en zorgen ervoor dat lidstaten deze snel implementeren. **Kunstmatige intelligentie met een hoog risico wordt verboden**, zoals op scholen, bij zorgverzekeraars, bij banken en bij overheden, en regels voor AI-systemen getraind op heel veel data, zoals ChatGPT en chatbots. Ook komt er een mensenrechtentoets. AI-systemen die afbeeldingen, teksten en geluidsfragmenten genereren, geven deze straks automatisch een herleidbaar watermerk. Zo valt te verifiëren of een afbeelding niet “echt” is.

Toelichting indiener

In de AI Act zijn er 4 risiconiveaus: onaanvaardbaar, hoog, beperkt en laag risico. Het niveau met een hoog risico bevat dingen zoals: kritieke infrastructuren, onderwijs, werkgelegenheid en wetshandhaving. Wij zijn van mening dat het gebruik van AI-toepassingen op dit niveau onaanvaardbaar is vanwege het risico op fouten en systematische discriminatie. De sectoren die onder het hoge risiconiveau vallen, zijn de sectoren die nauw verbonden zijn met onze grondrechten en weinig ruimte laten voor fouten; Voorbeelden zoals het rekruteringschandaal bij de Amazon-cv-screening laten zien dat een te grote afhankelijkheid van AI, zonder rekening te houden met de vooroordelen in de gegevens, kan leiden tot directe discriminatie, aangezien door vrouwen ingediende cv's onmiddellijk worden weggegooid.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Een totaalverbod is onnodig. We hebben net na jarenlang onderhandelen met succes een AI-wet waarbij GL-PvdA een belangrijke aanjager is. Daardoor komen er onder andere strikte regels voor het ontwerp en de inzet van dit soort hoog risico AI. Denk bijvoorbeeld aan een verplichte mensenrechtentoets of verplicht testen op discriminatie. Onder de nieuwe AI-regels kan hoog risico AI wel degelijk ethisch worden ingezet, waarbij de systemen niet discrimineren, er altijd een mens aan het roer staat en er een recht op uitleg en beroep is, zoals de AI-wet vereist. De echt onethische technologieën die we wel willen verbieden staan in programmapunt 2.3.5. Het verbieden van alle hoog risico AI, dus alle AI voor door banken, verzekeringen, scholen, maar ook beveiliging, energiecentrales, veiligheidscomponenten in het verkeer is onnodig en gaat te ver.

Amendement #199bis : Deepfakes (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.3.5

We stellen duidelijke grenzen aan onethische technologieën die discriminatie, mensenrechtenschendingen of surveillance in de hand werken. We stoppen in heel de EU volledig met het gebruik van risicoprofilerende algoritmen om zogenaamd gedrag, fraude of criminaliteit te 'voorspellen' of 'op te sporen' op basis van persoonsgegevens van mensen, zoals we zagen in het toeslagenschandaal. We strijden tegen gezichtsherkenning, gedragsherkenning en andere biometrische surveillance in de publieke ruimte. Het verbod op emotieherkenningssoftware op school en op werk breiden we uit naar een geheelverbod, inclusief op het gebruik door de politie en aan de grens.

[AI-systemen die deepfakes van personen genereren worden geheel verboden.](#)

Toelichting indiener

Dit was origineel een amendement op punt 2.3.4, maar op aanbevelen van de programmacommissie verplaatsen we de zin over het verbod op deepfakes graag naar 2.3.5. Deepfakes maken grove inbreuk op de privacy van personen en hebben een hoog risico op misbruik. Daarom willen we dit graag verbieden.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #200 : Digitaal ecosysteem (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.3.6

De EU gaat grootschalig investeren in onze eigen digitale infrastructuur, zoals een digitaal ecosysteem, cloudopslag, onderwijssoftware en communicatiediensten waarvan het beheer niet in commerciële handen is. Dit digitale ecosysteem wordt een vervanging voor bestaande sociale media, platformdiensten en cloudopslag. De EU is zo snel mogelijk digitaal autonoom: essentiële digitale infrastructuur wordt publiek of coöperatief beheerd en mogen niet afhankelijk zijn van grote commerciële techbedrijven. Hiervoor komt er een Europees public tech fonds. Bij deze publieke aanbestedingen staat niet de laagste prijs, maar ook langetermijncontrole over het eindresultaat, privacyvriendelijkheid, voldoen aan open standaarden en duurzaamheid voorop.

Toelichting indiener

In onze ogen is de EU juist de plek om in te zetten op een breder digitaal alternatief, niet alleen het vervangen van elementen maar een coherente, holistische aanpak van het gehele ecosysteem. Geen pleisters plakken, maar echt werk!

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #201: Opensource is niet alleen van de overheid (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.3.7

De EU legt vast dat software die in opdracht van een overheid ontwikkeld of medegefinancierd wordt altijd onder vrije en open licenties wordt gepubliceerd. Dat maakt overheden minder afhankelijk van techgiganten en stimuleert voornamelijk Europese kleine en middelgrote IT-bedrijven die deze software op een open manier ontwikkelen en onderhouden. [Overheden worden ook aangemoedigd om bestaande opensourcesoftware te gebruiken.](#)

Toelichting indiener

Dit gaat ook deels over artikel 2.3.6. Met als doelstelling digitale autonomie is het ook belangrijk om te kijken wat voor opensource opties er al bestaan, ook voor bijvoorbeeld onafhankelijkheid van grote partijen zoals Microsoft. Het is daarom belangrijk dat overheden ook verplicht worden naar deze opties te kijken bij aanbestedingen, maar ook bij het ontwikkelen van eigen software

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #202 : Aanbevelingsalgoritmen verbieden, niet verbergen (Thijme Hoffmann)

Type: Veranderen

Paragraaf: 2.3.9

We bouwen aan een internet waar je niet wordt gevolgd en waar je data niet wordt verkocht aan de hoogste bidder. Zelfbeschikking en privacy staan voorop. We maken ons hard voor een verbod op de handel in en met persoonsgegevens, zoals het real-time bidding voor online advertenties. We stoppen online tracking voor gepersonaliseerde advertenties en gaan over naar privacyvriendelijke alternatieven. **Gepersonaliseerde algoritmen op basis van tracking moeten standaard uit staan, en op termijn worden verboden.** **Gebruikers moeten meer controle en keuze krijgen over wat zij online zien krijgen en uit andere algoritmes kunnen kiezen. Platforms moeten stoppen met het illegale “pay or okay” model.**

Toelichting indiener

Uitzetten is niet genoeg: om internetgebruikers echt te beschermen en ook bubbelvorming op het internet tegen te gaan moeten we gepersonaliseerde aanbevelingsalgoritmen verbieden. Het is geen oplossing om dit alleen tegen betaling aan te bieden (pay or okay), zoals Meta doet. Momenteel zijn er verschillende gegevensbeschermingsautoriteiten van EU-lidstaten (waaronder de Nederlandse Autoriteit Persoonsgegevens) die samenwerken met de Europese Raad voor Gegevensbescherming met het uitbrengen van een advies over het “pay or ok”-model. Wij zijn echter van mening dat het opnemen van het verbod op het model in het politieke programma een belangrijke stap is om ervoor te zorgen dat grote platforms niet proberen de wetgeving inzake gegevensbescherming te omzeilen door middel van dit soort maatregelen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #203 : Geen barrières voor communicatie (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.3.10

De EU ziet erop toe dat je binnenkort daadwerkelijk tussen online berichtendiensten, bijvoorbeeld tussen Whatsapp en Signal, berichten kunt sturen, zoals vastgelegd in de nieuwe Europese Wet digitale markten. Hetzelfde moet mogelijk worden voor socialemediaplatforms. [Contact met gebruikers op andere platforms moet zo makkelijk mogelijk gemaakt worden en deze opties mogen niet verborgen worden.](#)

Toelichting indiener

Sommige bedrijven zetten interoperabiliteit achter een extra menu, of maken het lastig om interoperabiliteit in te stellen. Wij willen dat iedereen zonder barrières met andere mensen kan communiceren, en willen daarom dat dit soort extra stappen verboden worden.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #204 : Geen digitale surveillance (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.3.11

Digitale surveillance. Softwaretoepassingen die computeractiviteit monitoren, zoals anti-cheat en anti-spiek software, dienen onderworpen te worden aan een mensenrechtentoets. Het gebruik van surveillance software op het besturingssysteem-niveau zal worden verboden.

Toelichting indiener

LET OP: Dit is een nieuw artikel, dat we graag willen toevoegen na 2.3.11. Het is dus geen amendement op artikel 2.3.11.

Software toepassingen die de activiteiten op een computer monitoren maken een grote inbreuk op de privacy en mensenrechten van de gebruiker. Het is daarom wenselijk om deze te sterk te reguleren en de meest intrusieve vormen te verbieden.

Advies partijbestuur

Negatief advies/overbodig, al gedekt.

Onder de AI Act worden anti-cheat en anti-speaksoftware onderworpen al aan een mensenrechtentoets, omdat onderwijs onder diensten met een publiek karakter valt. Dat hebben we net uitonderhandeld. Door dit op te nemen lijkt het net of het niet zo is.

Surveillance softwaresoftware op het besturingssysteem-niveau is nu gedekt gedekt onder wijzigingsvoorstel eigen amendement 202 over spyware, aangezien software op besturingssysteemniveau onder die definitie zou kunnen vallen.

Amendement #205 : Het internet is voor iedereen (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.3.12

Internet is een nutsvoorziening. De EU zorgt ervoor dat iedereen toegang tot fatsoenlijk, betaalbaar en snel internet krijgt. [Ook stimuleert de EU dat er manieren zijn om gratis en veilig het internet te gebruiken, bijvoorbeeld in publieke instellingen zoals de bibliotheek.](#) We dwingen de regels voor het toegankelijk maken van overheidswebsites af.

Toelichting indiener

Sommige mensen zijn niet in het bezit van een computer. Om te zorgen dat we niemand verplichten om in het bezit te zijn van een computer, willen we dat het mogelijk is om gratis gebruik te maken van computers. Het internet moet toegankelijk zijn voor iedereen!

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #264 : Stemleeftijd naar 16 (Ruben Bals)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.4.5

Stemgerechtigde leeftijd voor de Europese verkiezingen naar 16 jaar. We verlagen de stemgerechtigde leeftijd voor de Europese verkiezingen naar 16 jaar.

Toelichting indiener

Nieuw punt. Jongerenparticipatie is belangrijk en daarom zijn wij helemaal voor een generatietoets en het betrekken van jongeren in beleid. Je kunt jongeren echter niet écht betrekken zonder hen stemrecht te geven.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #209 : Focus op het slachtoffer, niet de dader (Thijme Hoffmann)

Type: Veranderen

Paragraaf: 2.5.2

Online misdaad blijft te vaak onbestraft. Er komen sterkere Europese samenwerkingsverbanden om online misdaad en criminaliteit aan te pakken. Zo worden de daders van bijvoorbeeld online haat en bedreigingen, de verspreiding van **wraakporno** **media-gebaseerd seksueel misbruik**, de verspreiding van kindermisbruik materiaal en cyberoplichting eerder opgespoord en effectief aangepakt. Bescherming van grondrechten wegen we hierin altijd mee.

Toelichting indiener

Bij het woord wraakporno, hoewel het veelgebruikt en bekend is, ligt de focus op de dader en niet op de schade aan het slachtoffer. Daarom is het gebruik van deze term verouderd. Bij “media-gebaseerd seksueel misbruik” ligt de focus op de schade aan het slachtoffer en is daarom een betere term.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #266 : Geen identificatieplicht in heel Europa (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.5.11

Afschaffing identificatieplicht. De EU garandeert dat mensen in elke lidstaat gevrijwaard zijn van identificatieplicht. Een identificatieplicht is onnodig en leidt enkel tot misbruik om etnisch te profileren, onnodige identiteitscontroles van (vreedzame) demonstranten en angst bij mensen zonder papieren.

Toelichting indiener

[Nieuw punt 2.5.12 na 2.5.11] Een identificatieplicht wordt veelvuldig misbruikt om etnisch te profileren en om deelnemers aan vreedzame demonstraties zonder reden in de gaten te houden. Verder leven ongedocumenteerden door de identificatieplicht in angst om bij identiteitscontroles in vreemdelingendetentie te belanden. Een identificatieplicht is in principe onnodig: met uitzondering van de Tweede Wereldoorlog bestaat de algemene identificatieplicht in Nederland bijvoorbeeld pas sinds 2005.

Gezien de heropleving van radicaal-rechtse, reactionaire en fascistische bewegingen in Europa, en het winnen politieke invloed van deze bewegingen, moeten we extra waakzaam zijn welke instrumenten we in handen geven van anti-rechtsstatelijke krachten. Sinds 22 november behoort regeringsmacht voor de PVV in Nederland bijvoorbeeld tot de reële mogelijkheden. Het is goed om in ons programma op te nemen dat we dat de EU zich inzet tegen etnisch profileren en opkomt voor voorzieningen voor ongedocumenteerden, maar het is een reëel risico dat minderheden verder gemarginaliseerd en andersdenkenden verder gecriminaliseerd worden. Een identificatieplicht een potentieel onderdrukkend middel dat we in dat scenario liever kwijt dan rijk zijn.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Wij zijn tegen afschaffing van de identificatieplicht. Uiteraard zijn wij zeer kritisch op etnisch profileren en intimidatie door politie en justitie. Het is zeer belangrijk om juist deze misstanden aan te pakken en pal te blijven staan voor de rechten van burgers. Daarom gaan we ook akkoord met toevoeging indiener aanpak etnisch profileren. Ook nemen we tekst op over opvang en voorzieningen voor ongedocumenteerden en bescherming tegen uitbuiting in programmapunten (1.1.2. in reactie op am 177 en 3.6.10 op am 2.5.8). Geheel afschaffen van de identificatieplicht gaat echter te ver, nu de identificatieplicht belangrijk is bij opsporing van criminelen en het werk van de politie om onze samenleving veilig te houden.

Amendement #274 : Europa vrij van etnisch profileren (Paul Smits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.5.11

Aanpak etnisch profileren. De EU zet zich proactief in om etnisch profileren bij politie en gendarmerie-machten in alle lidstaten aan te pakken.

Toelichting indiener

[Nieuw punt na 2.5.11] Etnisch profileren gebeurt niet alleen bij risicoprofielen, maar komt ook op grote schaal voor in Europa bij het staande houden van personen op straat en controles op luchthavens. Recentelijk heeft het Gerechtshof in Den Haag bepaald dat de Koninklijke Marechaussee in Nederland niet langer mensen mag controleren op basis van hun huidskleur. Ook in de rest van Europa moeten we voorkomen dat mensen te maken krijgen met etnisch profileren. Daartoe moet de EU zich inzetten.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #63 : Investeren in kunst- en cultuuronderwijs, toevoegen na 2.6.3 (Mark Gerrits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.3

NIEUWE TEKST

Investeren in taal- en cultuuronderwijs. De EU gaat fors meer investeren in toegankelijke taallessen, kunst- en cultuuronderwijs en een divers Europees talenaanbod in onderwijsinstellingen. Ook komt er meer aandacht voor professionele kunst- en cultuureducatie. Hierdoor kunnen studenten in uiteenlopende talen en culturele vaardigheden afstuderen.

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA

De amendementen 63 (Investeren in kunst- en cultuuronderwijs) en 69 (Levende talen) worden gebundeld tot een nieuwe tekst "investeren in taal- en cultuuronderwijs".

De voortdurende afname van het talenaanbod op universitair niveau moet in heel Europa dringend worden aangepakt. Er is daarvoor een forse investering vereist.

Aan kunst- en cultuur moet meer aandacht besteed worden in het onderwijs. Immers: voordat er iets gemaakt wordt, moet er eerst de creatieve gedachte zijn. Dat denken stimuleer je door kinderen op jonge leeftijd in aanraking te brengen via onderwijs op kunst- en cultuurgebied.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #54 : Publiek geld naar publieke kennis (Mark Gerrits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.5

Innovaties gefinancierd met belastinggeld moeten altijd publiek beschikbaar zijn als het geen persoonlijke data betreft. Ook data verzameld in de publieke ruimte moet openbaar zijn. [Deze publieke beschikbaarheid moet toegankelijk zijn via de officiële website van de EU.](#)

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA

Beschikbaarheid is niet voldoende, je moet ook de toegang tot de data publiekelijk toegankelijk maken en houden.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #55 : EU-museumkaart (Mark Gerrits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.6

Er komt een Europese museumkaart, zodat je voor een vaste lage prijs naar alle musea in de EU kunt. Tot je 26e is een museumbezoek met deze kaart gratis. [Er wordt onderzocht hoe de reeds bestaande \(private\) museumkaarten aan kunnen sluiten bij dit initiatief om zo in heel Europa geldig kunnen worden.](#)

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA

De tekst van dit aangepaste amendement is sterker: het veronderstelt dat ook (private) musea zich gaan aansluiten bij de EU-museumkaart. Daarvoor is nader onderzoek nodig om dat – bij nader inzien – bleek dat er sprake is van publieke en private-musea en derhalve van verschillende soorten (private- en publieke) museumkaarten in de EU. Er moet onderzocht worden hoe e.e.a. vorm gegeven kan worden.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #212 : Gratis publieke musea (Thijme Hoffmann)

Type: Veranderen

Paragraaf: 2.6.6

Er komt een Europese museumkaart, zodat je voor een vaste lage prijs naar alle musea in de EU kunt. Tot je 26e is een museumbezoek met deze kaart gratis. Alle publiek gefinancierde musea in de EU worden gratis toegankelijk.

Toelichting indiener

Een toegangsprijs, zelfs als deze relatief laag is, vormt nog altijd een drempel om een museum te bezoeken. Gratis publieke musea zorgen ervoor dat kunst toegankelijker wordt en er dus ook meer mensen gemakkelijk mee in aanraking kunnen komen.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Dit is niet haalbaar om Europees op te leggen, allereerst vanwege de kosten, maar ook omdat het beleid per lidstaat zo verschillend is. Hoewel het een mooi streven is, is het meer haalbaar om een een publiek-gestuurd EU-initiatief op te richten voor een museumkaart voor alle (publieke) Europese musea tegen een laag tarief en gratis voor jongeren zoals al voorgesteld in programmapunt 2.6.6. Daarnaast kunnen we nationaal meer gericht beleid te voeren, zoals bijvoorbeeld in TK-programma die haalbaar is voor lidstaten, zoals Rijksmusea één dag per maand gratis toegankelijk.

Amendement #57 : Europese producties (Mark Gerrits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.7

De EU bevordert Europese film-, televisie-, dans-, muziek- en theaterproducties, culturele festivals, literaire vertalingen, ander cultureel erfgoed en de digitalisering van musea en archieven. De EU stimuleert de internationale culturele interactie van al deze disciplines. Er wordt hiervoor voldoende budget beschikbaar gesteld.

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA

Het oorspronkelijk ingediende amendement had de woorden “ extra budget” in de tekst van het wijzigingsvoorstel.

Door de woorden woord “voldoende budget ” te gebruiken en het budget breder toe te kennen (niet enkel musea en archieven) maar op Europese film-, televisie en theaterproducties en literaire vertalingen en ander cultureel erfgoed, vergroot dit het budget en verbreed het toepassingsbereik.

Het amendement 66 is samengevoegd met het programmapunt 2.6.7 Europese producties.

Culturele interactie draagt bij aan wederzijds begrip, belangstelling en uitwisseling van gedachten en ideeën. In deze tijd van ‘verbubbeling’ hard nodig!

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #67 : Diversiteit, toevoegen na 2.6.8 (Ankie Jansen)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.8

NIEUWE TEKST na 2.6.9.

Streamingsdiensten stimuleren lokale cultuur. Naar Nederlands voorbeeld moeten de grootste streamingsdiensten in heel de EU verplicht een percentage van hun omzet investeren in producties in de landen waar ze actief zijn. Zo dragen deze grote bedrijven bij aan het koesteren van de lokale kunstsector en promoten van regionale cultuur en artiesten.

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA.

Door de groeiende invloed van big tech en streamingdiensten beweegt de wereld zich richting een monocultuur. Laten we deze grote bedrijven stimuleren om ook regionale cultuur en artiesten te koesteren en te blijven promoten.

Een middel daarbij is streamingsdiensten te verplichten om een deel van hun omzet (terug) te investeren in de EU-landen waar ze actief zijn.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #59 : Auteursrecht (Mark Gerrits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.9

NIEUW ARTIKEL

Invoegen na 2.6.9

Bescherming makers tegen (tech)bedrijven. Makers verdienen eerlijke vergoedingen voor hun artistieke prestaties. Wij strijden tegen oneerlijke praktijken, zoals gedwongen overdracht van intellectuele eigendomsrechten en wurgcontracten. We versterken de positie van makers, zoals auteurs, acteurs, musici en journalisten, ten opzichte van grote techbedrijven, mediaplatforms en productie-instellingen. Ook beschermen we makers bij de ontwikkeling van generatieve AI. We zorgen ervoor dat zij niet met lege handen tegenover grote (tech)bedrijven komen te staan en hun bestaande rechten op een toegankelijke en snelle manier in kunnen roepen.

Toelichting indiener

Toelichting:

Wij zijn van mening dat makers een eerlijk vergoeding verdienen voor hetgeen (muziek, film, literair werk, beeldende en figuratieve kunst etc.) zij maken.

In toenemende mate signaleren we een afbraak van rechten van de makers, gedwongen overdracht, ongunstige voorwaarden en werkomstandigheden. Het is van belang dat de positie van makers versterkt moet worden.

In toenemende mate zien we toepassing van “generatieve AI”. Dat is een vorm van kunstmatige intelligentie (AI) die nieuwe content kan creëren op basis van geleerde patronen uit bestaande data. Die data kan van alles zijn, zoals foto's, muziek, tekst en andere content. Dit zet de positie van makers sterk onder druk.

De bescherming van het auteursrecht van makers ten aanzien van generatieve AI moet worden uitgebreid.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #64 : Fair Practice, toevoegen na 2.6.9 (Hans Stenfert Kroese)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.9

Nieuw amendement na NIEUW 2.6.9a becherming makers tegen (tech)bedrijven

Een sociale cultuursector. Aan het verstrekken van Europese subsidies op kunst- en cultuurgebied, stellen we strenge sociale voorwaarden. Er komen bindende eisen ten aanzien van eerlijke betaling, goede werkomstandigheden en bij eventuele intieme situaties is er verplicht een intimiteitscoördinator aanwezig. We hanteren daarbij fair pay en fair practice als norm.

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA.

Dit is een bundeling van de amendementen 64 (Fair Pay en Fair Practice) en 68 (betaling vertalers) en 216 (intimiteitscoördinator).

Kunst en cultuur begint op de eerste plaats bij de makers ervan. Om de onderbetaling van hen tegen te gaan is deze bindende voorwaarde bij subsidies hard nodig.

Algemeen bericht van de EU, Titel “ de status en arbeidsvoorwaarden van kunstenaars en culturele en creatieve professionals”, Citaat, blz 4:

“Belangrijkste beleidsaanbevelingen

Publieke financiers op EU-, nationaal en regionaal niveau moeten voorwaarden stellen aan het gebruik van publieke financiering, vaardigheden en arbeidsvoorwaarden van kunstenaars en culturele en creatieve professionals; zij moeten een eerlijke beloning opnemen als criterium in nieuwe oproepen tot het indienen van voorstellen en zij zouden toezicht moeten houden op de naleving van deze criteria.”

Bron: <https://data.europa.eu/doi/10.2766/867868>

Onder “eerlijke betaling” valt ook het belonen van vertalers.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #217 : Meer ruimte voor fair use (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.9

Er komt een Europese fair use-uitzondering op auteursrechtelijk beschermde werken. Gebruik van auteursrechtelijk beschermde werken voor het geven van kritiek of commentaar, parodie, journalistiek, onderwijs en onderzoek maakt geen inbreuk op auteursrecht.

Toelichting indiener

LET OP: Dit is een nieuw artikel, dat we willen toevoegen na artikel 2.6.9. Het is dus geen amendementen op artikel 2.6.9.

Op dit moment is er binnen de Europese auteursrechtelijke wetgeving weinig ruimte voor het gebruik van materiaal om kritiek te uiten, parodie te maken of het voor journalistiek, onderwijs en onderzoek te gebruiken. Hier willen we verandering in brengen, omdat fair use wel degelijk een belangrijke manier kan zijn om bijvoorbeeld kritiek te geven of kennis op te doen.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Overbodig. Eens op inhoud, maar onder Artikel 17(7) van de Auteursrechtlijn en daar hebben we hard voor gevochten. Door deze tekst op te nemen wekken we de onjuiste indruk dat dat op dit moment niet zo is. Mensen zijn uitgezonderd van de copyrightlijn voor

a) citaat, kritiek, recensie;

b) gebruik voor een karikatuur, parodie of pastiche.

Amendement #62 : Cultuur in de regio, toevoegen na 2.6.10 (Mark Gerrits)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.10

NIEUW PROGRAMMAPUNT

Europees Cultuurfonds. We breiden het bestaande Creative Europe fonds substantieel uit. Met dit fonds zorgen we voor structurele subsidies voor artiesten, kunstenaars, literaire vertalers, muziekscholen en andere culturele instellingen in de EU. Het fonds steunt in het bijzonder de Europese culturele uitwisseling en cultuur in de regio. We besteden aandacht aan diversiteit en inclusie in het aanbod. Het fonds biedt makers ondersteuning bij het opzetten en vinden van betaalbare werkruimtes ter versterking van sociale samenhang .

Toelichting indiener

Amendement van het Cultuurnetwerk GroenLinks-PvdA

Er is een fonds voor kunst en cultuur (Creative Europe Fonds). Het is logischer om daar uitbreiding aan te geven (lees: meer budget), dan naast dit fonds (weer) een ander Fonds op te richten. Ook wordt het toepassingsbereik verbreed door hier ook o.a. muziekscholen onder te brengen.

De ondersteuning voor betaalbare werkruimtes beoogt een stimulans te geven aan zogenaamde “broedplaatsen”

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #214 : Herstel van roofkunst (Thijme Hoffmann)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.10

Roofkunst. Lidstaten die roofkunst in bezit hebben, worden verplicht zich actief in te zetten deze terug te geven. Hierbij is onderhandeling mogelijk, maar moeten de wensen van de rechtmatige eigenaren leidend zijn.

Toelichting indiener

LET OP: Dit is een nieuw artikel, dat we willen toevoegen na artikel 2.6.10. Het is dus geen amendement op artikel 2.6.10.

Vanwege het koloniale verleden van veel Europese landen staan Europese musea vol met roofkunst. Deze kunst is onrechtmatig verkregen en moet dus terug naar het land van oorsprong, waar mogelijk. Soms kan de situatie zich voordoen dat het land van herkomst een andere constructie wil, zoals intensieve uitlening van bepaalde objecten. Dit moet echter alleen mogelijk zijn als het land van herkomst hier zelf zo in staat.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #261 : Europees burgerschap voor iedereen (Merlijn de Bruin)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 2.6.10

Europees burgerschap voor iedereen. We bevorderen kennis over de EU en haar democratische instituties door het stimuleren van Europese burgerschapslessen. De Europese democratie is momenteel onvoldoende verbonden met haar burgers. Dit is deels te danken aan een gebrek aan kennis over het werken van de EU onder deze burgers. We stellen lesmateriaal over de Europese Unie voor het onderwijs beschikbaar.

Toelichting indiener

Nieuw artikel. Momenteel is er een gebrek aan kennis over de EU en haar democratische instituties onder Europese burgers. De indieners van dit amendement vinden dat dit gebrek aan kennis ten grondslag ligt aan het Europese democratisch deficit en dat burgerschapslessen in het onderwijs een belangrijke stap is in het oplossen van dit gebrek aan kennis.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #78 : Navalny fonds (Ralph du Long)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.1.1

Navalnyfonds. We steunen democratische krachten in Rusland. We pleiten daarom voor een Europees Navalnyfonds dat mensenrechtenactivisten, journalisten en onafhankelijke politici in staat stelt om periodiek Rusland te verlaten met als doel op adem te komen en in de EU netwerken op te bouwen om hun strijd in Rusland voor een democratisch Rusland voort te kunnen zetten.

Toelichting indiener

Navalnyfonds. Rusland is de grootste en meest onvoorspelbare geopolitieke bedreiging voor de EU in de komende jaren.

De strijd voor meer democratie in Rusland door mensenrechtenactivisten, journalisten en onafhankelijke politici stond al jaren onder druk en is sinds de oorlog tegen Oekraïne nog moeilijker geworden. De dagelijkse onderdrukking is verhevigd.

We zetten ons maximaal in onze defensie, al of niet in NAVO verband, op orde te krijgen maar verandering in Rusland zelf kan uiteindelijk alleen van binnenuit komen. Veel activisten, journalisten en politici zijn Rusland ontvlucht. Degenen die zijn gebleven staan onder zware druk en lijden onder constante stress en spanning.

Uit ervaring weten we dat dat op den duur niet vol is te houden.

We stellen daarom een Navalnyfonds in dat hen in staat stelt om periodiek Rusland te verlaten met als doel op adem te komen, EU netwerken op te bouwen om hun strijd in Rusland voor een democratisch Rusland voort te kunnen zetten.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #245 : Dappere Oekraïeners en Palestijnen (Sabine Scharwachter)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.1.3

[De steun voor Oekraïne en Palestina breiden we uit](#). Nederland blijft binnen de EU een leidende rol spelen in het bijstaan van de dappere Oekraïeners [en Palestijnen](#). Rusland [en Israël](#) mogen de oorlogen niet winnen. De EU en haar lidstaten nemen een groter deel van de steun aan Oekraïne [en Palestina](#) voor hun rekening. We ijveren ervoor dat Oekraïne [en Palestina](#) de wapens, munitie, training, inlichtingen, financiële en humanitaire steun ontvangen die de landen nodig hebben om de Russische [en Israëlische](#) agressor te verdrijven. We blijven de sancties tegen Rusland [en Israël](#) aanscherpen zolang de agressie voortduurt. We treffen sancties tegen landen die Rusland [en Israël](#) van wapens en andere strategische goederen voorzien. We investeren fors in de wederopbouw van Oekraïne [en Palestina](#). De toekomst van Oekraïne [en Palestina](#) liggen in de EU.

Toelichting indiener

De tekst uit het concept-programma laat uitgebreide steun zien voor Oekraïne, op verschillende manieren, vanwege de aanval door Rusland. Gezien het feit dat Israël op een nog veel agressievere en destructievere manier de Gazastrook aanvalt, waarbij in slechts een paar maanden al drie keer zoveel burgers zijn vermoord als in Oekraïne, zouden we in net zo uitdrukkelijke woorden steun moeten bieden voor Palestina.

Het Palestijns verzet is overigens breder dan Hamas. In het amendement wordt met geen woord gerept over het steunen van Hamas, dat is dus niet aan de orde.

De agressie van Israel tegen de Palestijnen is verschillend, maar van gelijksoortige aard als de Russische agressie tegen Oekraïne. Argumenten van Rusland om Oekraïne te bezetten:

- Geen echte natie
- Behoefte aan veiligheidsbuffer
- Historische claim op land
- Stemmingmakerij over gevaarlijke radicalisatie
- Argumenten van Israël om Palestina te bezetten:
- Geen echte natie
- Behoefte aan veiligheidsbuffer
- Historische claim op land
- Stemmingmakerij over gevaarlijke radicalisatie

In beide gevallen dient Internationaal recht leidend te zijn, is verzet tegen bezetting legitiem en zijn sancties geoorloofd/nodig.

Advies partijbestuur

Negatief advies. De oorlog tussen Israël en Hamas is van geheel andere aard dan de Russische agressie tegen Oekraïne. Elke vergelijking gaat dan ook mank. Terroristische organisaties als Hamas verdienen op geen enkele wijze onze steun, laat staan dat we hen wapens zouden sturen.

Amendement #90 : Israël-Palestina: Waarborgen voor het stoppen van geweld, bevrijden van gijzelaars en naleven van ICJ preventieve maatregelen (Peter Laban)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.4

We maken ons sterk voor een onmiddellijk **en permanent** staakt-het-vuren tussen Israël en Hamas, de volledige toegang van humanitaire hulp tot Gaza en de vrijlating van alle gijzelaars. Acties die indruisen tegen het internationaal humanitair recht moeten per direct stoppen. Daarom moeten uitspraken van het Internationaal Gerechtshof en het Internationaal Strafhof worden gerespecteerd **en bevordert de EU actief de onmiddellijke naleving van de door het Internationaal Gerechtshof verordonneerde voorlopige maatregelen**. Wij roepen het Internationaal Strafhof op om **apartheid mee te nemen in het lopende onderzoek in de bezette Palestijnse Gebieden**. De EU moet schendingen van het internationaal recht, zoals het niet naleven van internationale gerechtelijke uitspraken en verdragen, sanctioneren, **waarbij alle opties op tafel liggen, zoals het opschorten van de EU-Israël associatie overeenkomst**. De EU voert strengere sancties in tegen leden van Hamas. **We zetten er daarnaast op in dat EU-lidstaten geen militair materieel meer aan Israël leveren** waarbij het risico bestaat dat niet wordt voldaan aan de letter en geest van de Europese wapenexportcriteria, zoals bij de bombardementen op Gaza. **De EU-lidstaten moeten onmiddellijk stoppen met het leveren van wapens en wapenonderdelen die worden ingezet bij schendingen van het oorlogsrecht en mensenrechten**. We helpen bij wederopbouw en leggen in principe de rekening van de enorme schade aan civiele infrastructuur en Europese ontwikkelingsprojecten in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever bij de Israëlische regering. Daarnaast moet Nederland evenals de EU de steun aan UNRWA onmiddellijk hervatten en druk zetten op de Israëlische regering om een einde te maken aan de administratieve detentie waardoor Palestijnen zonder proces vastzitten in gevangenissen. We willen dat Nederland en de EU zo spoedig mogelijk economische en juridische maatregelen nemen die de handel in producten uit illegale nederzettingen onmogelijk maken, evenals een inreisverbod afvaardigen voor gewelddadige kolonisten uit de illegale nederzettingen. Als grootste handelspartner van Israël en grootste donor van de Palestijnen moeten de EU **en Nederland** een veel grotere rol gaan spelen bij **de acute beëindiging** van de illegale bezetting van de Palestijnse gebieden, **het beëindigen van praktijken vergelijkbaar met apartheid**, het werken aan duurzame vrede **en de invulling van het Palestijnse recht op zelfbeschikking**. Vrede vereist een levensvatbare, democratische Palestijnse staat naast een veilig Israël, met gelijke rechten voor alle bevolkingsgroepen. **Hiertoe is het belangrijk dat vredesprojecten van het Israëlische en Palestijnse maatschappelijk middenveld worden ondersteund en dat serieuze onderhandelingen zo snel mogelijk worden opgestart**.

Toelichting indiener

Tekst in dit gewijzigde amendement #90 bevat alle voorgestelde teksten in Israël-Palestina (3.1.4) amendementen die een positief advies hebben gekregen van de programmacommissie. Dit betreft het grootste deel van het tekstvoorstel van amendement #90 zelf, als wel tekstvoorstellen ingediend onder andere amendementen ingediend door de WG48 (Peter Laban), zoals tekst uit amendement #92 en #94. Ook tekstvoorstellen uit amendementen ingediend door anderen voor deze paragraaf in het verkiezingsprogramma. Dit laatste betreft tekst uit amendement #11, ingediend door Friso de Boer (m.b.t. schade aan EU-projecten) en uit amendement #305, ingediend door Nils Mollema (m.b.t. het benoemen van apartheid). Kortom de hele tekst van dit gewijzigde amendement #90 kan met een positief advies naar het congres op 20 april.

Tekst in dit amendement richt zich met name op de dramatische, zorgwekkende en mensonterende tragedies in de Gazastrook en de Westelijke Jordanoever. Het tekstvoorstel scherpt tekst in het verkiezingsprogramma aan en verwoordt de vele moties en andere voorstellen die de laatste maanden al door GroenLinks-PvdA zijn ingediend in Eerste en Tweede Kamer en in het Europese Parlement. Zij kunnen niet vaak genoeg worden herhaald. Daarbij zijn voor een deel deze aanscherpingen al opgenomen in het verkiezingsprogramma voor de Tweede Kamer verkiezingen, vastgesteld in het Congres van 14 oktober 2023.

Daarbij geeft het initiële tekstvoorstel voor de paragraaf 3.1.4 weinig of geen aandacht aan de snel verslechterende omstandigheden op de Westelijke Jordanoever, waar in versneld tempo extreemrechtse kolonisten onder bescherming of met ondersteuning van het Israëliëse leger de Palestijnse bevolking terroriseren, verder gaan met annexatie en toe-eigening van land en resources, en de verdrijving van mensen uit hun dorpen en nederzettingen. Tekst is hier toegevoegd, om meer recht te doen aan de situatie op de Westelijke Jordanoever.

Tenslotte, moet benadrukt worden dat de Palestijnen een onvervreemdbaar recht hebben op zelfbeschikking. Een recht dat hen tot heden is ontzegd. In het zoeken naar vrede zal er veel moeten worden gedaan in termen van heling, bewustwording, dekolonisatie van ideeën, begrip, onderwijs en informatie. GroenLinks en PvdA kunnen hierin een belangrijke rol spelen door ondersteuning van maatschappelijke en politieke organisaties zowel in Israël als Palestina. Het alternatief is een escalerende spiraal van geweld met grote risico's voor oorlog in de hele regio.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #90bis : Israël-Palestina: Waarborgen voor het stoppen van geweld, bevrijden van gijzelaars en naleven van ICJ preventieve maatregelen (Peter Laban)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.4

We maken ons sterk voor een onmiddellijk en permanent staakt-het-vuren tussen Israël en het Palestijnse verzet in en rond Gaza, de volledige toegang van humanitaire hulp tot Gaza en de vrijlating van alle gijzelaars, d.w.z. de 100+ Israëlische gijzelaars en de meer dan 4000 Palestijnse gijzelaars (gevangenen in administratieve detentie zonder enige aanklacht of proces, waarvan meer dan 3000 sinds 7 oktober 2023).

Toelichting indiener

Dit amendement bevat een onderdeel van de tekst zoals voorgesteld in het oorspronkelijke amendement #90 dat was ondersteund door meer dan 220 mensen. Dit onderdeel kreeg geen positief advies van de programmacommissie. Wij kunnen niet anders dan dit onderdeel als een afzonderlijk amendement opnieuw in te dienen en ter stemming te laten brengen in het congres.

Het is zowel een misleidend misverstand als een propaganda kwestie om het alleen over Hamas te hebben. Het is deel van de Israëlische propaganda om een versimpeld vijandbeeld te scheppen en het Palestijnse probleem te reduceren tot een probleem met "Hamas". Als buitenstaanders dienen wij ons meer objectief op te stellen door zoveel mogelijk ons te houden aan feitelijkheden. Vandaar dat voorgesteld wordt het woord "Hamas" te vervangen door "Palestijns verzet". Het verzet in de Gazastrook tegen de Israëlische overmacht wordt niet alleen gevoerd door Hamas, maar door een breed scala van militaire brigades, gelieerd aan de vele verschillende politieke facties in Gaza, waaronder Fatah, PFLP, DFLP, Islamic Jihad en Hamas. Juist om die reden is het van belang om het onmiddellijk en permanent staak-het-vuren algemener te formuleren. Vanwege de hoge organisatiegraad van Hamas komt daarmee ook meer druk te liggen op Hamas om te voorkomen dat andere groeperingen dan zichzelf, waaronder eventuele militante afsplitsingen, tot geweld overgaan.

Vanuit tekstueel opzicht is het verstandig om de Israëlische gijzelaars en de Palestijnse gevangenen (gijzelaars) in administratieve detentie bij elkaar te noemen. Er moet echter wel verschil gemaakt worden tussen twee groepen gijzelaars. Die twee groepen kun je niet op een hoop gooien. De Israëlische gijzelaars zijn op een traumatische manier ontvoerd naar de Gazastrook, maar zijn daar over het algemeen op correcte manier behandeld. De meesten zijn ondergebracht in de tunnels, ter bescherming tegen de Israëlische bombardementen. Zij zijn blootgesteld aan dezelfde vreselijke condities van gebrek aan elektriciteit, water, voedsel en medicijnen als de twee miljoen mensen in de Gazastrook. Een onbekend aantal is, met vele inwoners in Gaza, omgekomen door de disproportionele en uiterst destructieve bombardementen uitgevoerd door Israël.

De omstandigheden van de duizenden Palestijnse gevangenen, voor een zeer groot deel in illegale administratieve detentie in de Israëlische gevangenissen, zijn nietsontziend en mensonterend, gepaard met marteling en intimidatie. Veel van hen zijn minderjarig. Een overgroot deel van de Palestijnse gevangenen in administratieve detentie zijn zonder enige vorm van proces of aanklacht na 7 oktober opgepakt, als mogelijk wisselgeld (gijzelaars) in verdere onderhandelingen. Het is beschamend dat er in de westerse media en politiek zo weinig aandacht wordt gegeven aan het lot van deze gevangenen. Wij handhaven daarom dit amendement.

Advies partijbestuur

Negatief. We zijn tegen het bestempelen van Hamas als Palestijns Verzet en hebben al de verwijzing opgenomen naar Palestijnen in administratieve detentie zonder aanklacht of proces die moeten worden vrijgelaten

Amendement #93 : Israël-Palestina: (Peter Laban)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.4

We maken ons sterk voor een onmiddellijk staakt-het-vuren tussen Israël en Hamas, de volledige toegang van humanitaire hulp tot Gaza en de vrijlating van alle gijzelaars. Acties die indruisen tegen het internationaal humanitair recht moeten per direct stoppen. Daarom moeten uitspraken van het Internationaal Gerechtshof en het Internationaal Strafhof worden gerespecteerd en dringen we er bij de regering op aan om naleving actief te bevorderen. De EU moet schendingen van het internationaal recht, zoals het niet naleven van internationale gerechtelijke uitspraken en verdragen, sanctioneren. We leveren geen militair materieel meer aan Israël waarbij het risico bestaat dat niet wordt voldaan aan de letter en geest van de Europese wapenexportcriteria, zoals bij de bombardementen op Gaza. Als grootste handelspartner van Israël en grootste donor van de Palestijnen moet de EU een veel grotere rol gaan spelen bij het beëindigen van de illegale bezetting van de Palestijnse gebieden en het werken aan duurzame vrede. **Vrede vereist een levensvatbare, democratische samenleving in het gebied van Historisch Palestina, met gelijke rechten voor alle bevolkingsgroepen, ongeacht of dit vorm krijgt in een twee-staten of één-staat oplossing.**

Toelichting indiener

Dit amendement #93 heeft een negatief advies gekregen. We willen nogmaals benadrukken (zoals in de toelichting hieronder), dat dit amendement niet perse' pleit voor een één-staatoplossing, zoals door de programmacommissie wordt gesteld, maar dit openlaat en een beslissing hierover laat gebeuren op basis van het recht tot zelfbeschikking. Wij stellen voor dat we dit amendement handhaven zoals was ingediend, d.w.z. vervangen van de laatste zin in de oorspronkelijke tekst, zoals boven aangegeven en met de aangegeven toevoeging ter verduidelijking.

De aanpassing in de tekst van dit amendement dient geplaatst te worden in de volgende context:

(i) het onvervreemdbaar recht op zelfbeschikking van de Palestijnen in hun eigen land, zoals neergelegd in de verdragen van de League of Nations en in het Charter van de Verenigde Naties (1945).

(ii) Er zijn bijzonder grote vraagtekens te stellen bij de huidige vorm van een mogelijke twee-statenoplossing, zoals impliciet voorgestaan wordt door de westerse landen en (in lip-service) door Israël. Het handhaven van de Israëlische kolonies, de "bantustanisatie" van de Westelijke Jordaanoever, de militaire controle en bezetting, de vergaande matrix-of control zal in deze vorm niet veel veranderen, behalve misschien iets meer autonomie voor een overigens corrupte en ongeloofwaardige Palestijnse Autoriteit, die niet meer geaccepteerd wordt door de Palestijnse bevolking, zoals recente polls aangeven. Deze vorm is niet valide en levensvatbaar en doet geen recht aan de belangen en rechten van de Palestijnse bevolking.

(iii) De ontwikkelingen en het geweld in en rond Gaza van de laatste maanden hebben laten zien hoe onhoudbaar de situatie is in Historisch Palestina (Israël en de Bezette Palestijnse Gebieden); dit geweld zal voortduren en zelfs escaleren naar de regio, tenzij er zeer serieuze pogingen worden gedaan, via onderhandelingen en dwang op Israël, om te komen tot een duurzame en rechtvaardige vrede met gelijke rechten voor alle bevolkingsgroepen in dit gebied, Palestijnen en Israëliërs. Elke oplossing die geen recht doet aan de belangen en rechten van de Palestijnen zal gedoemd zijn ten onder te gaan in verder geweld, van een Israëlische bezetting en van rechtmatig Palestijns verzet.

(iv) de trauma's in zowel de Palestijnse en Israëlische samenleving opgedaan gedurende 75 jaar racistische en de-humaniserende bezetting, het genocidale geweld op de Gaza strook en de gewelddadige activiteiten van kolonisten en leger op de Westelijke Jordaanoever aan één kant en de herinneringen aan de holocaust aan de andere kant.

Welke staatrechtelijke vorm uiteindelijk de meest gewenste en meest realistische zal zijn, serieuze onderhandelingen zullen dat moeten uitwijzen. In dit licht gezien, is het onverstandig zich nu uit te spreken voor een twee-statenoplossing, zonder dat duidelijk is wat voor vorm die moet aannemen, met name voor de Palestijnse bevolking. Handhaven op dit moment van de term twee-staten oplossing, zonder duidelijk te maken wat dit precies inhoudt, zal weinig bijdragen aan de geloofwaardigheid van dergelijke onderhandelingen.

Advies partijbestuur

Negatief advies. GroenLinks-PvdA staat voor een rechtvaardige tweestatenoplossing – met de erkenning van een onafhankelijke Palestijnse staat, naast de staat Israël. Dit amendement laat de deur open voor een eenstaatoplossing en stelt daarmee het bestaansrecht van de staat Israël ter discussie.

Amendement #223 : Israël-Palestina (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.4

De Europese Unie moet een belangrijke rol spelen in het conflict tussen bevolkingsgroepen Israël en Palestina. We maken ons sterk voor een onmiddellijk staakt-het-vuren en volledige toegang van humanitaire hulp. We moeten toewerken naar een oplossing die de beste basis legt voor een duurzame vrede. De bezetting van Palestijns gebied moet direct worden beëindigd. De Europese Unie en haar lidstaten moeten erkennen dat Israël zich schuldig maakt aan apartheid, kolonialisme, etnische zuivering en genocide. Daarnaast moeten zij economische, diplomatieke en politieke druk uitoefenen op Israël om de schending van mensenrechten te stoppen. De EU moet druk zetten om alle schendingen van het internationale humanitair recht te stoppen. Ook moet de Europese Unie per direct de militaire samenwerking met Israël stopzetten, maar ook het Associatieverdrag en alle handelsbetrekkingen.

Toelichting indiener

De huidige situatie in Palestina, in het bijzonder op de Gazastrook, is verschrikkelijk en vraagt actie en herkenning. Hierbij is het belangrijk om de historische context van dit conflict niet te vergeten. De huidige situatie is ontstaan uit de VN Resolutie 181 en de Oslo akkoorden [36] en is daarmee een product van een koloniale geschiedenis. In de jaren daarna is dit uitgegroeid tot een apartheidsregime waarbij de Palestijnse bevolking wordt onderdrukt en nu zelfs wordt uitgeroeid. Er zijn wereldwijd bijna 6 miljoen Palestijnen geregistreerd. Daarbij komen nu nog eens de 2 miljoen Palestijnen die (opnieuw) zijn gedwongen te vluchten in de Gazastrook.

Israël pleegt op enorme schaal oorlogsmisdaden. Om er een paar te noemen: het illegaal bezetten van de Palestijnse gebieden [3], het gebruiken van fosforbommen, voor en na 7 oktober[4][5][6], het ongericht bombarderen van burger'doelen'[7], het bombarderen van vluchtroutes of gebieden waar mensen niet kunnen vluchten[8][9], het afsluiten van water, voedsel en elektriciteit[10], het periodiek afsluiten van alle communicatie van/naar Gaza[1][11][12], etc. De lijst is eindeloos.

Het afsluiten van water en voedsel heeft ertoe geleid dat een grote meerderheid van de Palestijnen in de Gazastrook lijdt aan acute honger. Zij hebben een direct risico op overlijden. Tegelijkertijd worden vrachtwagens vol met voedsel bij de grens tegengehouden. De honger wordt gebruikt als oorlogswapen.

Israël pleegt niet alleen mensenrechtenschendingen in de Gazastrook. Ook op de Westelijke Jordaanoever worden mensenrechtenschendingen op grote schaal gepleegd. Het is belangrijk om die niet uit het oog te verliezen. Het bezettingskolonialisme (settler colonialism) en de apartheid moeten stoppen.

De opname van de term genocide in het verkiezingsprogramma is niet een lichte beslissing. Het is namelijk van belang om de term terughoudend te gebruiken. De definitie zou zijn waarde verliezen wanneer het gebruik niet goed kan worden onderbouwd. Met de huidige situatie is het belangrijk om dit te benoemen en is het de taak van GroenLinks-PvdA om een voorlopersrol te nemen in de strijd voor mensenrechten.

Het is belangrijk om te benoemen welke definitie we hanteren voor genocide. We gebruiken bij deze toelichting de definitie zoals gedefinieerd in het "Verdrag inzake de voorkoming en de bestraffing van genocide", hierna genocideverdrag. De definitie, zoals beschreven in artikel 2, luidt als volgt:

"In dit verdrag wordt onder genocide verstaan een van de volgende handelingen, gepleegd met de bedoeling om een nationale, ethnische, godsdienstige groep, dan wel een groep, behorende tot een bepaald ras, geheel of gedeeltelijk als zodanig te vernietigen:

het doden van leden van de groep;

het toebrengen van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel aan leden van de groep;

het opzettelijk aan de groep opleggen van levensvoorwaarden die gericht zijn op haar gehele of gedeeltelijke lichamelijke vernietiging;

het nemen van maatregelen, bedoeld om geboorten binnen de groep te voorkomen;

het gewelddadig overbrengen van kinderen van de groep naar een andere groep.”

Zuid-Afrika heeft dit eind vorig jaar een voorlopersrol genomen. Zij zijn 29 december 2023 naar het internationaal gerechtshof gestapt om een rechtszaak aan te spannen tegen Israël. Hierin beschuldigen zij Israël van het plegen van genocide wat in strijd is met het genocideverdrag. Hieronder volgt een deel uit de introductie van de aanklacht, die de situatie goed samenvat.

“The acts in question include killing Palestinians in Gaza, causing them serious bodily and mental harm, and inflicting on them conditions of life calculated to bring about their physical destruction. The acts are all attributable to Israel, which has failed to prevent genocide and is committing genocide in manifest violation of the Genocide Convention, and which has also violated and is continuing to violate its other fundamental obligations under the Genocide Convention, including by failing to prevent or punish the direct and public incitement to genocide by senior Israeli officials and others.”

Het Internationaal Strafhof moet nog een definitieve uitspraak doen over de aanklacht van Zuid-Afrika tegen Israël. Het patroon van gedragingen en uitingen door Israëlische ministers, militaire leiders, en het leger tonen echter aan dat er wel degelijk sprake is van genocidale opzet. Daarbij houden we, naast de eerdergenoemde misdaden, rekening met het volgende:

Palestijnen worden ontmenselijkt en gebagatelliseerd door Israëlische leiders. Er wordt naar ze verwezen als “~menselijke dieren’[1], “~monsters’ [2], “~barbaren’[2] en “~mensen van de duisternis’[3]. Oproepen tot een tweede Nakba en het uitwissen en wegvagen van heel Gaza worden voortdurend door topambtenaren uitgesproken [5, 6, 7, 8, 9]. Op 29 januari 2024 woonden 11 ministers en 15 coalitieleden van de Knesset een conferentie bij voor de “~hervestiging’ van Gazanen en het bouwen van nederzettingen in belegerd gebied.’ [10] Daarnaast verwijzen we naar de 1948 Nakba, de 1982 Sabra en Shatila bloedbaden, en het systeem van apartheid en bezettingskolonialisme, die samen het genocidale patroon aantoont.

Ook merken we nog op dat de verklaring door de groep van VN-deskundigen (15 Speciale Rapporteurs, 2 Onafhankelijke Deskundigen en 5 VN-Werkgroepen) waarschuwde dat er al op 16 november 2023 een risico op genocide was. [11] In aanvulling hierop verwijzen we nog naar het tussenvonnissen van het Internationaal Gerechtshof (ICJ) op 26 januari 2024, waarbij de ICJ had uitgesproken dat de Palestijnen een erkende beschermde groep zijn die onder bescherming van het genocideverdrag vallen. Daardoor had de ICJ uitgesproken dat er prima facie (op het eerste gezicht) bewijs is van het plegen of het niet voorkomen van het plegen van een genocide door Israël. Waarbij er extra nadruk is gelegd op lid a, b, c en d van artikel 2 van het genocideverdrag. [12]

We kunnen niet wachten tot de definitieve uitspraak van het internationaal gerechtshof. Die kan namelijk nog jaren op zich laten wachten. Echter, het feit dat zij al spreken van het feit dat er op het eerste gezicht sprake is van een genocide zou voldoende moeten zijn om het te benoemen.

Bronnen:

- [1]: <https://www.unrwa.org/resources/reports/unrwa-situation-report-57-situation-gaza-strip-and-west-bank-including-east-jerusalem>
- [2]: https://www.ipcinfo.org/fileadmin/user_upload/ipcinfo/docs/IPC_Gaza_Acute_Food_Insecurity_Nov2023_Feb2024.pdf
- [3]: <https://news.un.org/en/story/2022/10/1129942>
- [4]: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2023/10/lebanon-evidence-of-israels-unlawful-use-of-white-phosphorus-in-southern-lebanon-as-cross-border-hostilities-escalate/>
- [5]: <https://citizenevidence.org/2023/10/13/israel-opt-identifying-the-israeli-armys-use-of-white-phosphorus-in-gaza/>
- [6]: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2009/01/israel-used-white-phosphorus-gaza-civilian-areas-20090119/>
- [7]: <https://edition.cnn.com/2023/12/13/politics/intelligence-assessment-dumb-bombs-israel-gaza/index.html>
- [8]: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67114281>
- [9]: <https://edition.cnn.com/2023/10/16/middleeast/israel-palestinian-evacuation-orders-invs/index.html>
- [10]: <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/17/crisis-gaza-why-food-water-power-running-out>
- [11]: <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/27/gaza-internet-cutoff-israel-siege-casualties> [12]: <https://nos.nl/liveblog/2502815-zware-bombardementen-centraal-gaza-leger-oorlog-duurt-nog-vele-maanden#UPDATE-container-74336343>
- [13]: <https://www.amnesty.org/en/latest/campaigns/2022/02/israels-system-of-apartheid/>
- [14]: <https://www.nrc.nl/nieuws/2023/12/12/nederland-onthoudt-zich-bij-vn-opnieuw-van-stemming-over-staakt-het-vuren-gaza-a4184077>
- [15]: <https://www.ad.nl/buitenland/resolutie-vn-roept-op-tot-humanitair-staakt-het-vuren-waarom-onthield-nederland-zich-van-stemming-a74fc2a3/>
- [16]: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/kabinet-staakt-levering-f-35-onderdelen-aan-israel-niet-tot-ongenoege-van-deel-van-de-kamer-b53a1bd3/>
- [17]: <http://www.preventgenocide.org/lemkin/AxisRule1944-1.htm>
- [18]: <https://lemkinprogram.gmu.edu/lemkin>
- [19]: <https://www.jewishvoiceforpeace.org/2023/10/13/another-nakba/>
- [20]: <https://www.protect-journalists.com/>
- [21]: <https://theweek.com/politics/the-genocide-debate-in-gaza>
- [22]: <https://wetten.overheid.nl/BWBV0005551/1966-09-18>
- [23]: <https://www.icj-cij.org/case/192>
- [24]: <https://www.youtube.com/watch?v=ZbPdR3E4hCk>
- [25]: <https://www.gov.il/en/departments/news/christmas-message-from-pm-netanyahu-24-dec-2023>
- [26]: <https://twitter.com/disclosetv/status/1717232829766009086?s=20>
- [27]: <https://twitter.com/Sprinter99800/status/1713064886027063584>
- [28]: https://www.youtube.com/playlist?list=PL8E54R76rowCcCO_nHQf36o1RF3_oD3z4
- [29]: <https://www.npr.org/transcripts/1213684429#:~:text=We%20need%20a%20cultural%20chan>
- [30]: https://twitter.com/Isaac_Herzog/status/1713661051986678189
- [31]: <https://www.theguardian.com/world/2023/oct/13/israel-darkest-day-24-hours-of-terror-hamas-gaza>
- [32]: <https://static.zman.co.il/www/uploads/2023/11/WhatsApp-Image-2023-11-05-at-11.42.32.jpeg>
- [33]: <https://www.reuters.com/world/middle-east/israeli-ministers-join-ultranationalist-conference-urging-gaza-resettlement-2024-01-29/>
- [34]: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2023/11/gaza-un-experts-call-international-community-prevent-genocide-against>
- [35]: <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240126-ord-01-00-en.pdf>
- [36]: <https://www.britannica.com/topic/two-state-solution>

Advies partijbestuur

Negatief. Dit amendement neemt een aantal aspecten over van het concept-programma, maar laat cruciale passages achterwege. Een belangrijk voorbeeld hiervan is de onmiddellijke vrijlating van de gijzelaars. We geven de voorkeur aan de positief geadviseerde bundeling van amendementen AM11, 90, 92, 93, 94, 101, 305 die een groot deel van deze tekst dekt, maar waarbij we teksten opnemen over het meewegen van apartheid in het onderzoek van het Internationale Strafhof en sterkere tekst hebben op sancties, bijvoorbeeld op producten uit de bezette gebieden en voor gewelddadige kolonisten. Daarnaast is voor GroenLinks-PvdA het internationaal recht leidend. Dat betekent dat onze inzet is dat de EU de naleving van de uitspraken van het Internationaal Gerechtshof omtrent het Genocideverdrag volgt en respecteert en de naleving ervan actief bevordert. Het is nog te vroeg om op het lopende onderzoek van het Internationale Hof van Justitie vooruit te lopen en de termen etnische zuivering en genocide op te nemen.

Amendement #226 : Israël-Palestina (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.4

De Europese Unie moet een belangrijke rol spelen in het conflict tussen bevolkingsgroepen Israël en Palestina. We maken ons sterk voor een onmiddellijk staakt-het-vuren en volledige toegang van humanitaire hulp. De tweestatenoplossing is een product van koloniale bezetting. Dit is niet rechtvaardig en legt geen goede basis voor duurzame vrede. Daarom moeten we toewerken naar een oplossing van één seculiere staat waarbij verschillende bevolkingsgroepen elkaar niet meer als vijand zien. De bezetting van Palestijns gebied moet direct worden beëindigd. De Europese Unie en haar lidstaten moeten erkennen dat Israël zich schuldig maakt aan apartheid, kolonialisme, etnische zuivering, en genocide. Daarnaast moeten zij economische, diplomatieke en politieke druk uitoefenen op Israël om de schending van mensenrechten te stoppen. De EU moet druk zetten om alle schendingen van het internationale humanitair recht te stoppen. Ook moet de Europese Unie per direct de militaire samenwerking met Israël stopzetten, maar ook het Associatieverdrag en alle handelsbetrekkingen.

Toelichting indiener

De indiener van dit amendement heeft geen toelichting gegeven.

Advies partijbestuur

Negatief. Het amendement pleit voor een eenstaatoplossing. GroenLinks-PvdA staat voor een rechtvaardige tweestatenoplossing – met de erkenning van een onafhankelijke Palestijnse staat, naast de staat Israël. We staan voor het bestaansrecht van Israël. Daarnaast is voor GroenLinks-PvdA het internationaal recht leidend. Dat betekent dat onze inzet is dat de EU de naleving van de uitspraken van het Internationaal Gerechtshof omtrent het Genocideverdrag respecteert en actief bevordert.

Amendement #219 : Eensgezind beleid is consequent beleid (Sabine Scharwachter)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.5

Eensgezind buitenlandbeleid. Samen met wereldwijde bondgenoten zijn we duidelijk tegen grootmachten: militaire, politieke en/of economische macht staat niet gelijk aan het recht tot schenden van internationaal recht. Russische agressie in Oekraïne, Chinese mensenrechtenschendingen op de Oeigoerse minderheid en richting Taiwan, en Amerikaanse oorlogsmisdaden hebben zware consequenties.

Toelichting indiener

We vinden het belangrijk om de houding van Europa ten opzichte van Rusland, China en de VS te benoemen, aangezien deze landen veto-recht hebben binnen de Veiligheidsraad van de VN. Als EU moeten we sterk achter het internationaal recht staan en ons consequent uitspreken van misdaden tegen de menselijkheid en oorlogsmisdaden. Echter valt ons op dat van deze grootmachten alleen over onze houding en ons beleid ten opzichte van China een expliciet punt is gemaakt. Sancties tegen Rusland worden wel besproken in een apart punt, maar alleen bij het punt onder 'steun voor oekraïne' en niet in een algemeen punt over beleid jegens Rusland. Bovendien is het vreemd dat de misdaden van de Verenigde Staten geheel niet worden benoemd.

Advies partijbestuur

Negatief, we hechten er zeer aan een specifiek punt over Chinese politiek richting Oeigoeren en Taiwan te hebben. Ook willen we de aanscherping van sancties tegen Rusland en een eensgezind China-beleid als losse punten behandelen. We spreken ons in het gehele programma sterk uit tegen de misdaden die Rusland begaat in Oekraïne. Het is ongepast om onze bondgenoot de Verenigde Staten, gelijk te stellen aan Rusland en China.

Amendement #231: Een beter Chinabeleid (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.5

Samen met wereldwijde bondgenoten zijn we duidelijk tegen **het Chinese regime**: zowel het leveren van wapens aan Rusland als militaire agressie tegen Taiwan hebben zware consequenties. We stellen mensenrechtenschendingen in China structureel aan de kaak, waaronder de genocide op de Oeigoerse minderheid. **De Europese Unie moet een belangrijke rol spelen in het verbeteren van de mensenrechtensituatie in China, zoals het erkennen van de genocide op de Oeigoerse minderheid. Er komen embargo's tegen producten vanuit de Oeigoerse Autonome Regio Xinjiang en producten die in verband worden gebracht met de dwangarbeid van Oeigoeren.**

Toelichting indiener

Het is belangrijk het Chinese regime te benoemen in plaats van China als land. Het probleem is immers het meedogenloze regime van Xi Jinping, niet het land China. Verder is het "aan de kaak stellen" van de genocide op de Oeigoerse minderheid niet genoeg, maar moeten er structureel embargo's komen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #235 : Mondiale Zuiden beslist mee (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.6

De EU werkt beter en eerlijker samen met het mondiale Zuiden. We oefenen maximale druk uit voor betere vertegenwoordiging van het mondiale Zuiden in het Internationaal Monetair Fonds, de Wereldbank en de Verenigde Naties (VN). Daarnaast zetten we ons in voor het afschaffen van vetorecht in de Veiligheidsraad en voor het aanbieden van een zetel in de Veiligheidsraad aan elk continent. We zetten ons in voor een effectievere en democratischere VN.

Toelichting indiener

Het maken van een plan voor betere vertegenwoordiging is niet genoeg. Het IMF en de Wereldbank worden gedomineerd door Westerse landen en dit moeten wij gebruiken om maximale druk uit te oefenen zodat ondervertegenwoordigde landen beter vertegenwoordigd worden in deze instituties. Het vetorecht in de Veiligheidsraad zorgt ervoor dat deze landen (China, Rusland, VS, VK en Frankrijk) internationale actie in conflictgebieden kunnen tegenhouden en ondermijnt hiermee het functioneren van de Veiligheidsraad.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #220 : Investeer in vrede (Sabine Scharwachter)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.7

De NAVO, met de Verenigde Staten (VS) als sterkste militaire macht, is cruciaal voor onze militaire zelfverdediging, maar met toenemende politieke instabiliteit in de VS is het zaak dat Europa meer verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen veiligheid. Daarom versterken we het veiligheids- en defensiebeleid van de EU. Daarbij blijft onze houding ten opzichte van de al hoge en verder stijgende militaire uitgaven van EU-lidstaten kritisch. Enkel alsmaar verdergaande militarisering gaat vrede niet dichterbij brengen. Daarom pleiten we ervoor om meer te investeren in vrede: democratie, mensenrechten, diplomatie, wapenbeheersing, onderwijs en klimaatfinanciering.

Toelichting indiener

In een tijdperk waarin geopolitieke spanningen oplopen, oorlogsretoriek alsmaar luider klinken en de wereld steeds meer militariseert, is het belangrijk om daar niet al te makkelijk in mee te gaan: hoewel het belangrijk is om realistisch om te gaan met het versterken van ons eigen defensiebeleid, is een gezonde kritische basishouding ten opzichte van de vele militaire keuzes en defensie-uitgaven die de komende jaren op ons staan te wachten, noodzakelijk. In plaats van ons te laten meeslepen en vooral te focussen op meer militarisering, wapens en de arbitraire NAVO-norm (waar de EU notabene niet over gaat), is juist aandacht vragen voor (investeringen in) duurzame vrede, de-escalatie, diplomatie, etc. cruciaal.

Advies partijbestuur

Negatief. Zonder sterkere defensie is er een reëel risico en serieuze bedreiging voor onze vrede en veiligheid. Europa moet, zeker gezien de onvoorspelbare steun vanuit de VS, zichzelf beter kunnen verdedigen tegen acute Russische en andere dreigingen. Als Nederland en andere EU-lidstaten de defensieuitgaven zouden verlagen, kunnen we Oekraïne en andere buurlanden van Rusland niet voldoende steunen. Juist nu moeten Europese lidstaten de veiligheid van Europa garanderen door zich te committeren aan de NAVO-norm. We pleiten er daarnaast wel voor om te zorgen dat de extra uitgaven bijdragen aan betere defensiesamenwerking. Uiteraard verkiezen we waar mogelijk altijd vreedzame oplossingen en investeren wij daar actief in, zie bijvoorbeeld programmapunt 3.1.14 Vredesdiplomatie en ons voorstel voor eens solidariteitspact waarin lidstaten toezeggen behalve hun defensie-uitgaven ook de bestedingen aan internationale samenwerking, klimaatsteun en compensatie voor klimaatschade te laten stijgen totdat EU-lidstaten aan de internationale afspraken voldoen.

Amendement #221: Het EP gaat niet over de NAVO (Sabine Scharwachter)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.7

Met de toenemende politieke instabiliteit in de VS is het zaak dat Europa meer verantwoordelijkheid neemt voor zijn eigen veiligheid. Daarom versterken we het veiligheids- en defensiebeleid van de EU.

Toelichting indiener

Het is tegenstrijdig dat we willen dat het Europees defensiebeleid onafhankelijker wordt van de VS, en tegelijkertijd ook vastklampen aan de arbitraire NAVO-norm. Nóg meer investeren in defensie, zoals de afgelopen jaren al veelvuldig is gebeurd, gaat vrede en veiligheid niet dichterbij brengen. De arbitraire 2% van de NAVO hoeven we niet in de EU ook nog eens vast te leggen. Bovendien gaat de EU niet over NAVO-normen, en niet alle lidstaten zijn lid van de NAVO.

Advies partijbestuur

Negatief. Behalve het versterken van het Europese veiligheids- en defensiebeleid, is ook het versterken van de NAVO en de Europese tak daarvan cruciaal voor de veiligheid van Europa. We hechten er dan ook aan dit te blijven benoemen in het programmapunt en ontraden daarom de verwijdering ervan door de indiener. Het is op korte termijn tevens niet haalbaar dat de EU haar eigen veiligheid organiseert onafhankelijk van de NAVO. Zowel samenwerking binnen de EU op het gebied van veiligheid als de samenwerking binnen de NAVO moet worden versterkt.

Amendement #222 : Defensiesamenwerking versterken zonder verdere militarisering (Sabine Scharwachter)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 3.1.8

~~Hogere defensie-uitgaven moeten zich vertalen in substantiële extra defensiecapaciteiten voor Europa, waaronder de door de NAVO verlangde capaciteiten.~~ Wanneer defensie-uitgaven verhoogd worden, moet dit zich vertalen in substantiële extra defensiecapaciteiten voor Europa. Dat vraagt om veel sterkere samenwerking en integratie van onze krijgsmachten. Europese coördinatie van defensie-investeringen en de defensie-industrie dient te leiden tot ~~de gezamenlijke ontwikkeling, aankoop en onderhoud van wapensystemen;~~ gezamenlijke opleidingen en bevelvoering; toenadering in strategische cultuur; het voorkomen van dubbelingen in het militair arsenaal door taakspecialisatie en de oprichting van multinationale eenheden die beschikbaar zijn voor de EU. Gezamenlijke financieringsinstrumenten zoals de Europese Vredesfaciliteit, waaruit militaire missies en wapensteun worden gefinancierd, breiden we uit.

Toelichting indiener

Nóg meer investeren in defensie, zoals de afgelopen jaren al veelvuldig is gebeurd, gaat vrede en veiligheid niet dichterbij brengen. Daarom is het van belang dat bij de investeringen die worden gedaan nauwere en sterkere samenwerking op het gebied van o.a opleiding, bevelvoering en strategie centraal staan. De arbitraire 2% van de NAVO hoeven we niet in de EU ook nog eens vast te leggen. Bovendien gaat de EU niet over NAVO-normen, en niet alle lidstaten zijn lid van de NAVO.

Advies partijbestuur

Negatief, substantiële extra defensiecapaciteit is cruciaal om Oekraïne te steunen en de veiligheid van Europa te garanderen. De oorspronkelijke tekst maakt duidelijk dat extra uitgaven hand in hand moeten gaan met meer samenwerking en effectiviteit. Juist ook gezamenlijke investeringen in de defensie-industrie zijn cruciaal om als EU beslagen ten ijs te komen tegen dreigingen van buitenaf en onafhankelijker te worden van de VS. Hiertoe is juist ook de gezamenlijke ontwikkeling, aankoop en onderhoud van wapensystemen binnen de EU van belang, waardoor de programmacommissie eraan hecht dit in de tekst te laten staan. Ook zorgen de gezamenlijke ontwikkeling, aankoop en onderhoud van wapensystemen ervoor dat lidstaten een betere onderhandelingspositie hebben ten opzichte van bedrijven, een lagere prijs krijgen en niet tegen elkaar worden uitgespeeld.

Amendement #241: Inzet defensiesamenwerking (Ruben Bals)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.1.8

Hogere defensie-uitgaven moeten zich vertalen in substantiële extra defensiecapaciteiten voor Europa, waaronder de door de NAVO verlangde capaciteiten. Dat vraagt om veel sterkere samenwerking en integratie van onze krijgsmachten. Europese coördinatie van defensie-investeringen en de defensie-industrie dient te leiden tot de gezamenlijke ontwikkeling, aankoop en onderhoud van wapensystemen; gezamenlijke opleidingen en bevelvoering; toenadering in strategische cultuur; het voorkomen van dubbelingen in het militair arsenaal door taakspecialisatie en de oprichting van multinationale eenheden die beschikbaar zijn voor zowel de EU als de NAVO. Gezamenlijke financieringsinstrumenten zoals de Europese Vredesfaciliteit, waaruit militaire missies en wapensteun worden gefinancierd, breiden we uit. [We zetten de krijgsmacht van de NAVO slechts in uit solidariteit en als er mensenrechten worden geschonden, en we gebruiken geweld niet voor Westerse belangen of om migratie te beperken.](#)

Toelichting indiener

De indiener van dit amendement heeft geen toelichting gegeven.

Advies partijbestuur

Negatief advies. De NAVO is er voor de verdediging van onze collectieve veiligheid. Dat is ook waarvoor het moet worden ingezet. Het NAVO-Handvest is leidend, met name artikel 5, waarbij een aanval op een lidstaat beschouwd wordt als een aanval op alle lidstaten.

Amendement #227 : Geen winst op oorlogsvoering (Sabine Scharwachter)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.9

3.1.9 ~~We voeren een heffing in op overwinsten van de defensie-industrie, zodat gemeenschapsgeld terugvloeit naar de staatskas.~~ **Weg met overwinsten defensie-industrie.** We verbieden overwinsten van de defensie-industrie, zodat gemeenschapsgeld terugvloeit naar de staatskas en verplicht wordt besteed aan hulporganisaties actief in oorlogsgebied.

Toelichting indiener

Het is belachelijk dat er winsten kunnen worden gemaakt op het voeren van oorlog. Oorlog mag geen verdienmodel meer zijn.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Zolang er een private defensie-industrie bestaat is het geheel verbieden van winsten niet haalbaar. Het belasten van winsten is wel haalbaar. Het geheel verbieden van winsten zou in de huidige situatie de Europese defensie om zeep helpen en dus Europese strategische autonomie, vrede en veiligheid op het spel zetten. Bovendien is de gesuggereerde wijziging niet uitvoerbaar. Huidige tekst is in lijn met breder beleid. In het financiële hoofdstuk stellen we een algemene overwinstenbelasting in, waar ook de defensieindustrie onder zou moeten vallen.

Amendement #228 : Verbied wapenhandel naar autocratische regimes (Sabine Scharwachter)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.1.10

3.1.10 **Strenger wapenexportbeleid.** We scherpen het wapenexportbeleid aan en de Europese Commissie gaat erop toezien dat lidstaten de wapenexportregels naleven. Ook exporteren we niet langer wapens, technologie die kan worden gebruikt voor de ontwikkeling van wapens of massasurveillance naar autocratische regimes. Investerings vanuit en in autocratische landen toetsen we streng op veiligheidsrisico's, net als gezamenlijke kennisprojecten.

Toelichting indiener

Als we de technologie voor de ontwikkeling van geavanceerde wapens niet willen delen met autocratische regimes, dan is het ook niet logisch om die wapens zelf te ontwikkelen en vervolgens alsnog naar autocratische regimes te exporteren. Het is van uiterst belang dat Europese landen niet, ook niet per ongeluk, indirect bijdragen aan mensenrechtenschendingen en oorlogsmisdaden door autocratische regimes. Het is dan niet voldoende om enkel de regimes uit te sluiten waar "grote kans" is op mensenrechtenschendingen, want dat gebeurt eigenlijk per definitie bij autocratiën. Dat risico mogen we niet nemen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #230 : Wereldwijde ontwapening (Sabine Scharwachter)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.1.12

We zetten ons krachtig in voor de wereldwijde afbouw van kernwapens en nemen als EU het voortouw bij onderhandelingen over (kern)wapenbeheersing [en wereldwijde kernontwapening](#).

Toelichting indiener

Als we voor de afbouw van kernwapens wereldwijd zijn, is het niet voldoende om enkel het voortouw nemen bij onderhandelingen over (kern)wapenbeheersing. We moeten ook een voortrekkersrol spelen bij wereldwijde (meerzijdige) ontwapening.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #229 : Bestrafing oorlogsmisdaden (Ruben Bals)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.1.15

We oefenen diplomatieke druk uit op andere landen, waaronder de Verenigde Staten, om het Statuut van het Internationaal Strafhof te ondertekenen en te ratificeren en om verdachten tegen wie een arrestatiebevel is uitgevaardigd – waaronder de Russische president Poetin – uit te leveren aan het Hof. We steunen de oprichting van een speciaal tribunaal voor de berechting van de Russische agressie tegen Oekraïne. [Daarnaast oefenen we maximale druk uit op Israël voor het erkennen van het Internationaal Strafhof en steunen wij onderzoek van het Internationaal Strafhof naar oorlogsmisdaden in Israël en de bezette Palestijnse gebieden.](#)

Toelichting indiener

Vanuit verschillende mensenrechtenorganisaties is er herhaaldelijk gerapporteerd over de oorlogsmisdaden in de Israël/Palestijnse gebieden, vanuit beide kanten. Het aantonen van de bewijslast van deze oorlogsmisdaden is complex, maar wel noodzakelijk. Daarom moet het Internationaal Strafhof (ICC) de onwettige aanvallen onderzoeken, zowel aan Israëlische als aan Palestijnse zijde. Naast de oorlogsmisdaden in de vorm van onwettige militaire aanvallen, moet het ICC onderzoek doen naar het apartheidsregime van Israël als misdaad tegen de mensheid. Aangezien Israël ICC niet erkent, is het belangrijk om hier druk op uit te oefenen. De Palestijnse Autoriteit erkent het ICC wel, waardoor de berechting van oorlogsmisdaden op de Gazastrook wel mogelijk is.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #233 : Solidariteitspact is niet voor defensie-uitgaven (Sabine Scharwachter)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 3.2.1

We sluiten een solidariteitspact binnen de EU waarin lidstaten toezeggen ~~behalve hun defensie-uitgaven~~ ook de bestedingen aan internationale samenwerking, internationale klimaatsteun en compensatie voor klimaatschade te laten stijgen totdat de EU en de lidstaten aan de internationale afspraken voldoen. Dit betekent dat EU-landen ten minste 0,7% van hun bruto nationaal inkomen (bni) besteden aan ontwikkelingssamenwerking. Uitgaven voor klimaatfinanciering komen daar bovenop.

Toelichting indiener

De formulering in het conceptprogramma kan gelezen worden alsof het solidariteitspact gepaard gaat met defensie-uitgaven, of zelfs afhankelijk is van defensie-uitgaven. Een koppeling tussen uitgaven voor solidariteit / ontwikkelingssamenwerking aan defensie is niet wenselijk, dus een “solidariteitspact” zou niet gemeten moeten worden aan defensie-uitgaven. Defensieuitgaven zijn een middel, geen doel. Solidariteit daarentegen is een kernwaarde.

De vreedzame wereld, respect voor mensenrechten, versterking van internationale rechtsorde zou voorop moeten staan. Ieder mens heeft recht op vrijheid. Ieder mens heeft recht op voedselzekerheid, vrijwaring van armoede, bescherming tegen uitbuiting, onderdrukking en oorlog. Mensenrechten, democratie en vrede kunnen niet met militaire middelen worden nagestreefd.

Als er echt waarde gehecht wordt aan het vergelijken van normen dan zou het eerder andersom moeten gelden: dan zou je defensie-uitgaven afhankelijk maken aan substantiële investeringen in vrede, solidariteit, en ontwikkelingssamenwerking. Die formulering hoort dan thuis bij het punt over defensie, niet bij het punt over solidariteit.

Advies partijbestuur

Negatief. We stellen met deze vergelijking in de huidige tekst de internationale afspraken van 2% en 0,7% op gelijk niveau en versterken hiermee juist de norm voor investeringen in ontwikkelingssamenwerking van 0,7% van het bni, net als klimaatsteun en compensatie voor klimaatschade. Dus defensie-uitgaven moeten hier ook expliciet worden genoemd. We spreken dus af dat we niet alleen de NAVO-norm gaan handhaven, maar óók de 0,7% BNI voor ontwikkelingssamenwerking en internationale afspraken voor klimaatsteun en compensatie voor klimaatschade. De huidige tekst maakt juist duidelijk dat in deze geopolitieke situatie de uitgaven voor solidariteit en ontwikkelingssamenwerking net als defensieuitgaven belangrijk zijn.

Amendement #243 : Solidariteitspact (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.2.1

We sluiten een solidariteitspact binnen de EU waarin lidstaten toezeggen behalve hun defensie-uitgaven ook de bestedingen aan internationale samenwerking, internationale klimaatsteun en compensatie voor klimaatschade te laten stijgen totdat de EU en de lidstaten aan de internationale afspraken voldoen. Dit betekent dat EU-landen ten minste 1% van hun bruto nationaal inkomen (bni) besteden aan ontwikkelingssamenwerking. Uitgaven voor klimaatfinanciering komen daar bovenop.

Toelichting indiener

De indiener van dit amendement heeft geen toelichting gegeven.

Advies partijbestuur

Negatief advies. De internationale afspraak om 0,7% van het bni aan ontwikkelingssamenwerking te besteden is voor onze partijen een belangrijk streven en in de meeste lidstaten al een substantiële stijging. Daarbij pleiten we ervoor om klimaatuitgaven bovenop de 0,7% te laten komen waardoor de uitgaven die tellen als ontwikkelingssamenwerking in de praktijk nog hoger uitvallen. Juist in tijden van grote internationale conflicten moeten we ons samen met andere landen aan deze VN-norm committeren. Helaas halen veel lidstaten, waaronder Nederland, deze norm al jaren niet. In de doorrekening van het TK-verkiezingsprogramma wordt al structureel een miljard euro extra uitgetrokken om de norm te halen. Wij laten zien in onze doorrekening dat de 0,7% norm een realistisch en haalbaar doel is, en houden hier aan vast.

Amendement #234 : Hervorm ontwikkelingsbanken minder neokoloniaal (Sabine Scharwachter)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.2.5

We vergroten de beschikbare financiering van de Europese en overige multilaterale ontwikkelingsbanken voor lage- en middeninkomenslanden. Daarbij oefenen we maximale druk uit om de hervormingsagenda voor deze banken in de praktijk te brengen. Deze omvat meer middelen voor klimaatfinanciering en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's), meer aandacht voor de houdbaarheid van schulden en betere coördinatie tussen de banken. [Verdere hervormingen richten zich op het verminderen van de afhankelijkheid van externe financiering en het mondiale Zuiden in staat stellen om hun eigen ontwikkelingsprioriteiten vast te stellen en te implementeren.](#)

Toelichting indiener

Ondanks dat de hervormingsagenda voor ontwikkelingsbanken een mooi initiatief is, is deze simpelweg niet genoeg. De huidige hervormingsagenda doet niet genoeg om het huidige neo-koloniale systeem te veranderen. Dus pleiten we voor verdere hervormingen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #237 : Hervormen van het Internationaal Monetair Fonds (IMF), de Wereldbank en de Wereldhandelsorganisatie Ontwikkelingsbanken (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.2.5

We vergroten de beschikbare financiering van de Europese en overige multilaterale ontwikkelingsbanken voor lage- en middeninkomenslanden. [Daarnaast zetten wij ons in voor structurele democratisering van het Internationaal Monetair Fonds \(IMF\), de Wereldbank en de Wereldhandelsorganisatie en oefenen we maximale druk uit om de hervormingsagenda voor deze banken in de praktijk te brengen.](#) Deze omvatten meer middelen voor klimaatfinanciering en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's), meer aandacht voor de houdbaarheid van schulden en betere coördinatie tussen de banken. [Het IMF en de Wereldbank geven landen in hun financieringsvoorwaarden de ruimte voor het beschermen van de eigen industrie.](#)

Toelichting indiener

We vergroten de beschikbare financiering van de Europese en overige multilaterale ontwikkelingsbanken voor lage- en middeninkomenslanden. Daarbij oefenen we maximale druk uit om de hervormingsagenda voor deze banken in de praktijk te brengen. Deze omvat meer middelen voor klimaatfinanciering en de Duurzame Ontwikkelingsdoelen (SDG's), meer aandacht voor de houdbaarheid van schulden en betere coördinatie tussen de banken.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #236 : Schadelijke invloed is je eigen invloed (Sabine Scharwachter)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.2.6

We breiden het Global Gateway-programma voor Afrika, Azië en Zuid-Amerika uit en stellen daarin de belangen van het mondiale Zuiden sterker centraal. Dit programma is een goede eerste stap om tegenwicht te bieden aan de Chinese invloed in het mondiale Zuiden, waar deze schadelijk is, maar vergt dringend extra middelen. Hierbij moet Europa de belangen van het mondiale Zuiden expliciet meewegen. Daartoe belegt de EU een top met regeringsleiders én vertegenwoordigers van regionale en lokale gemeenschappen, het maatschappelijk middenveld en kwetsbare groepen. Grote infrastructuurprojecten vereisen inspraak en komen in publieke handen. De toegang tot drinkwater, sanitatie en andere basisvoorzieningen krijgt hogere prioriteit.

Toelichting indiener

Het is van belang om binnen Global Gateway-programma de belangen van het mondiale Zuiden voorop te stellen. Verder is de verwoording van 'schadelijke Chinese invloed' ongelukkig, waardoor deze Eurocentrisch en Sinofoob overkomt. In de nieuwe verwoording specificeren we dat niet alle Chinese invloed in het mondiale Zuiden schadelijk is, maar dat waar dit wel het geval is de EU tegengewicht wil bieden.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #246 : Gelijkwaardige partnerschappen (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.2.8

We erkennen dat ontwikkelingssamenwerking **gestoeld is op een gelijkwaardige relatie en** tweerichtingsverkeer moet zijn. Europa gaat leren van het mondiale Zuiden, bijvoorbeeld over de verbondenheid tussen mens en natuur of de omgang met extreme droogte. **We onderzoeken samen met** de lokale gemeenschappen en kwetsbare groepen in het mondiale Zuiden wat zij nodig hebben voor de uitvoering van hun concrete plannen. Daartoe stelt de EU een **adviesgroep** in, die gevraagd en ongevraagd de Europese instellingen adviseert **op het gebied van de doelmatigheid en effectiviteit van ontwikkelingssamenwerking.**

Toelichting indiener

Er is daadwerkelijk actie nodig op het gebied van ontwikkelingssamenwerking. Praten en luisteren is een belangrijke stap in het creëren van adequate samenwerking, maar daar moet het niet bij blijven. Ontwikkelingssamenwerking moet gebaseerd zijn op een gelijkwaardige relatie en de EU moet kritisch blijven op de effecten van (financiële) hulp. Er moet actief onderzoek komen naar manieren waarop ontwikkelingssamenwerking het beste bijdraagt aan het versterken van lokale gemeenschappen zonder te veel inbreuk te maken op de eigen autonomie van deze gemeenschappen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #239 : Daadwerkelijke eerlijke handelsverdragen (Sabine Scharwachter)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.3.1

We ontwikkelen een nieuw EU-handelsbeleid, dat sociale en groene voorwaarden stelt aan handelsafspraken, in lijn met de kernconventies van de Internationale Arbeidsorganisatie en het Klimaatakkoord van Parijs. We staan open voor nieuwe handelssamenwerking met landen wereldwijd, mede met het oog op diversificatie van onze toeleveringsketens. Verdragen moeten afdwingbare bepalingen over democratie, mensenrechten, arbeidsomstandigheden, milieu, klimaat, natuur, voedselstandaarden en eerlijke belastingafdrachten bevatten. Dit betekent dat we handelsverdragen zoals met Nieuw-Zeeland steunen, maar het huidige voorstel voor het verdrag tussen de EU en Mercosur (Brazilië, Argentinië, Uruguay en Paraguay) niet. [Handelsakkoorden dienen zo het publieke belang.](#) Investeerders krijgen geen speciale behandeling.

Toelichting indiener

Bij nieuwe handelsverdragen moet voorop staan dat de belangen van multinationals, de rijkste landen en grootgrondbezitters in het mondiale Zuiden het handelsregime niet domineren. Alleen dan kan je spreken van daadwerkelijke eerlijke handelsverdragen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #382 : Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (Partijbestuur)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.3.2

Zorgplicht voor bedrijven. We verplichten alle bedrijven om te opereren binnen de grenzen van onze planeet en te voldoen aan milieu-, mensen- en kinderrechtenverdragen. Bedrijven die op de EU-markt actief zijn moeten onderzoeken wat de impact is van hun waardeketen op mensen- en arbeidsrechten, natuur en klimaat, anti-corruptie en bestuur. Misstanden dienen zij aan te pakken. **We zorgen daarom voor snelle implementatie en handhaving van de Wet Internationaal Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (IMVO).** De sancties voor niet-naleving worden strikt uitgevoerd.

Toelichting indiener

Bestuursamendement. Update van de tekst omdat de nieuwe Wet Internationaal Verantwoord Ondernemen in de tussentijd aangenomen is.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #28 : De afschaffing van slavernij en kinderarbeid (Jonataan Berkers)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.3.3

3.3.3 Geen dwangarbeid in producten. We verbieden de import van producten die gemaakt zijn met dwangarbeid, inclusief kinderarbeid **en moderne slavernij**. Bedrijven zijn verantwoordelijk om aan te tonen dat geen dwangarbeid gemoeid is met het maken van hun producten. Slachtoffers moeten de mogelijkheid tot verhaal en herstel hebben.

Toelichting indiener

Moderne slavernij toegevoegd bij 3.3.3 omdat het daar inhoudelijk goed past.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #240 : Als slavernij en kolonialisme je echt spijt, betaal je ook het herstel (Sabine Scharwachter)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.3.6

We erkennen dat oneerlijke handel, die veel landen in mondiale Zuiden veroordeelt tot de rol van leveranciers van goedkope grondstoffen aan het Noorden, voortvloeit uit eeuwen van slavernij en kolonialisme. De EU kijkt kritisch naar haar eigen rol en bevordert dat lidstaten verantwoordelijkheid dragen voor slavernij en kolonialisme, hun excuses aanbieden en in gesprek gaan met nakomelingen van tot slaaf gemaakten en met voormalige koloniën over herstelprogramma's, [waarbij we herstelfondsen en herstelbetalingen willen aanmoedigen bij lidstaten waar dit nodig blijkt](#). De EU bestrijdt ook moderne slavernij, zoals gedwongen arbeid door arbeidsmigranten, commerciële seksuele uitbuiting en gedwongen huwelijken.

Toelichting indiener

Excuses zonder herstelbetalingen zijn niet veel waard. Als we echt oprecht excuses willen aanbieden, zullen we ook herstelbetalingen moeten geven aan hen die dat toekomt waar dit van toepassing is. De manier waarop lidstaten excuses dienen te bieden voor de koloniale geschiedenis verschilt. Toch achten wij het van belang dat herstelbetalingen worden aangemoedigd, aangezien de bereidheid tot herstelbetalingen laag is terwijl de relatie tussen kolonialisme en kapitalisme sterk is.

Advies partijbestuur

Negatief: Lidstaten moeten verantwoordelijkheid dragen voor slavernij en kolonialisme, hun excuses aanbieden en in gesprek gaan met nakomelingen van tot slaaf gemaakten en met voormalige koloniën over herstelprogramma's. Het is niet aan de EU om op bureaucratische wijze op te leggen hoe lidstaten met hun koloniale verleden om moeten gaan, maar aan iedere lidstaat zelf. Ook is het niet aan de EU om te bepalen 'waar dit nodig blijkt'. Het koloniale verleden verschilt per lidstaat en ieder land moet de ruimte krijgen voor passend herstel. Dit zal draagvlak juist ondermijnen.

Amendement #86 : Betreft Titel 3.5 Grip op arbeidsmigratie (Marre de Vetten)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.5.1

Betreft Titel 3.5 **Grip op arbeidsmigratie**

Maak van de titel: 3.5 **Regie op arbeidsmigratie**

Toelichting indiener

De programma commissie geeft aan het woord 'grip' te gebruiken omdat de Adviesraad Migratie dit ook doet. Dat de Adviesraad een rechts frame overneemt is zorgelijk, maar zeker geen reden voor ons om dit ook te doen. Wat we nodig hebben is grip op de uitwassen van de arbeidsmarkt en het kapitalisme, niet op het fenomeen migratie zelf. Het probleem ligt niet bij de migranten maar bij de arbeidsbureaus, werkgevers, bedrijven en anderen dit profiteren van de slecht gereguleerde arbeidsmarkt. Leg de focus dan op waar het om gaat: de arbeidsmarkt, niet de arbeidsmigrant. Bovendien: Het woord grip heeft door hoe het gebruikt is in de afgelopen jaren een negatieve connotatie gekregen. Als wij dit woord overnemen in ons programma, lopen we het risico onbedoeld rechtse frames te bevestigen. Beter kunnen we kiezen voor onze eigen lijn. Waar "grip"• rigide en krampachtig overkomt, gedreven vanuit een angst voor geen grip hebben, draagt "regie"•een bepaalde rust en positiviteit. We hoeven geen grip te hebben op de stromen van arbeidsmigratie, maar we willen wel regie uitoefenen, zodat dit in goede orde verloopt voor zowel arbeidsmigrant als de rest van de samenleving.

Advies partijbestuur

Negatief advies. De Adviesraad Migratie stelde in hun recente rapport 'Geen derderangsburgers' dat het gebrek aan grip vanuit de overheid ertoe leidt dat "gedetacheerde arbeidsmigranten een reëel risico om niet het loon, de arbeidsvoorwaarden en de sociale zekerheid te krijgen waar zij recht op hebben", met arbeidsuitbuiting als mogelijk gevolg. We achten het daarom van groot belang grip op arbeidsmigratie te krijgen om uitwassen tegen te gaan voor arbeidsmigranten zelf, de brede welvaart en klimaat en milieu. We doen in ons programma stevige voorstellen om hier zelf de controle over te krijgen, in plaats van het in de handen te laten van louche bedrijven.

Amendement #89 : Een einde aan uitbuiting (Marre de Vetten)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.5.1

Voor ondernemingen die van uitbuiting van **EU-werknemers en** arbeidsmigranten een verdienmodel hebben gemaakt, zien we geen plek in de EU. We laten het minimumloon stijgen en stimuleren bedrijven om te verduurzamen en goede arbeidsomstandigheden te bieden. Met een Europees socialezekerheidsnummer en strenge handhaving tegen oneigenlijke concurrentie op arbeidsvoorwaarden, gaan we sociale dumping tegen. Bedrijven die nationale arbeidswetgeving via grensoverschrijdende (schijn)constructies ontwijken, belanden op een zwarte lijst.

Toelichting indiener

Het begrippenkader van het CBS dient het doel van die organisatie: toegankelijk cijfermateriaal voor analyses in Nederland. Het verkiezingsprogramma van GL-PvdA geeft toekomstige europarlementariërs handvaten voor stellingname bij het formuleren van wetgeving geldend voor de hele Unie. Voor dat doel is een juridisch kloppende definitie van belang.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Arbeidsmigranten omvat ook EU-werknemers. Centraal Bureau voor de statistiek (CBS): "personen zijn die zich in Nederland hebben gevestigd met 'werk' als motief." Dus je kunt ook voor ons programma hanteren dat arbeidsmigranten mensen zijn die binnen de EU verhuizen met 'werk' als motief.

Amendement #270 : arbeidsmigratie (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.5.1

NIEUWE TITEL: **Arbeidsmigratie** ~~Grip op arbeidsmigratie~~

Toelichting indiener

Wij willen voor het hoofdstuk een nieuwe naam toevoegen namelijk arbeidsmigratie in plaats van grip op arbeidsmigratie

Advies partijbestuur

Negatief advies. De Adviesraad Migratie stelde in hun recente rapport 'Geen derderangsburgers' dat het gebrek aan grip vanuit de overheid ertoe leidt dat "gedetacheerde arbeidsmigranten een reëel risico om niet het loon, de arbeidsvoorwaarden en de sociale zekerheid te krijgen waar zij recht op hebben", met arbeidsuitbuiting als mogelijk gevolg. We achten het daarom van groot belang grip op arbeidsmigratie te krijgen om uitwassen tegen te gaan voor arbeidsmigranten zelf, de brede welvaart en klimaat en milieu. We doen in ons programma stevige voorstellen om hier zelf de controle over te krijgen, in plaats van het in de handen te laten van louche bedrijven.

Amendement #88 : Tegengaan schimmige constructies (Marre de Vetten)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.5.2

We herzien de Europese uitzendrichtlijn, zodat enkel fatsoenlijke uitzendbureaus nog op de interne markt kunnen opereren met een vergunning. We zorgen voor ketenaansprakelijkheid en transparantie over wie de werkgever is van [EU-werknemers](#) en arbeidsmigranten. Nu worden er vaak schimmige constructies met uitzendbureaus of onderaannemers gebruikt waardoor het niet altijd duidelijk is wie aansprakelijk is voor de misstanden.

Toelichting indiener

Het begrippenkader van het CBS dient het doel van die organisatie: toegankelijk cijfermateriaal voor analyses in Nederland. Het verkiezingsprogramma van GL-PvdA geeft toekomstige europarlementariërs handvaten voor stellingname bij het formuleren van wetgeving geldend voor de hele Unie. Voor dat doel is een juridisch kloppende definitie van belang.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Arbeidsmigranten omvat ook EU-werknemers. Centraal Bureau voor de statistiek (CBS): “personen zijn die zich in Nederland hebben gevestigd met ‘werk’ als motief.” Dus je kunt ook voor ons programma hanteren dat arbeidsmigranten mensen zijn die binnen de EU verhuizen met ‘werk’ als motief.

Amendement #111 : Gelijke rechten (Marijn van der List)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.5.3

We beschermen werknemers, en daarmee ook arbeidsmigranten, beter tegen uitbuiting door werkgevers, bijvoorbeeld door werkgevers te verplichten tenminste 85% van hun Nederlandse en EU-werknemers rechtstreeks in dienst te nemen. Werknemers van buiten de EU worden altijd rechtstreeks in dienst genomen bij de werkgever voor wie zij gaan werken. Uitgangspunt is de gelijke behandeling met EU-burgers, bijvoorbeeld op beloning en arbeidsvoorwaarden. Lidstaten moeten ervoor zorgen dat arbeidsmigranten goed geïnformeerd zijn over hun rechten. [Er wordt strenger op toegezien dat lidstaten \(waaronder Nederland\) EU-burgers toegang bieden tot sociale voorzieningen als zij daar recht op hebben.](#) Waar werkgevers voorzien in huisvesting, moet die fatsoenlijk zijn en arbeidsmigranten uit derde landen krijgen dezelfde huurrechten als EU-burgers. Werkgevers mogen de kosten voor huisvesting niet meer van hun loon aftrekken. Werkgevers moeten zorgen voor taallessen onder werktijd om bij te dragen aan integratie. Vakbonden krijgen meer mogelijkheden om bij te dragen aan gelijke arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden in de EU. Fiscale regelingen die zorgen voor oneerlijke concurrentie op arbeidsvoorwaarden, zoals belastingvoordeel voor expats, schaffen we af. Derdelanders die hier al langer dan vijf jaar verblijven en een Europese permanente verblijfsvergunning hebben verworven, krijgen recht op vrij verkeer.

Toelichting indiener

EU-burgers hebben in Nederland al sneller toegang tot sociale voorzieningen dan wordt gedacht. Vanwege een gebrek aan kennis en/of schaarste in voorzieningen worden die rechten nu niet altijd toegekend. Daar moet meer aandacht voor komen zodat mensen de voorzieningen krijgen waar zij recht op hebben en die zij hard nodig hebben.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #96 : Gerichte arbeidsmigratie (Judith Sargentini)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 3.5.5

In essentiële sectoren die bijdragen aan onze brede welvaart kan arbeidsmigratie bijdragen aan het oplossen van arbeidstekorten. Maar dat kan alleen wanneer we arbeidsmigratie goed reguleren en er sprake is van eerlijk, veilig en goed(betaald) werk. We kiezen bij arbeidsmigratie van buiten de EU voor gerichte arbeidsmigratie gestuurd vanuit de overheid. De samenleving houdt de regie, in plaats van louche uitzendbureaus of bedrijven die draaien op uitbuiting. Overheden selecteren samen met sociale partners gericht de essentiële sectoren ~~-en daarbinnen de specifieke functies-~~ waar er op dat moment mensen nodig zijn. Hierbij dekken werkgevers verplicht de arbeidsmigratiekosten om naar de EU te komen en om terug te gaan. Arbeidsmigranten kunnen hun opgebouwde sociale rechten bij terugkeer meenemen naar hun land van herkomst.

Toelichting indiener

Met deze wijziging wordt benadrukt dat als werkomstandigheden goed gereguleerd zijn, er geen oneerlijke concurrentie is. De originele tekst kan geïnterpreteerd worden als het reguleren van Europese werknemers die exact dezelfde rechten hebben als werknemers met een Nederlands paspoort. Daarom van belang het ruguleren van arbeid te benadrukken. Het woord louche kan weg omdat in meerdere programmapunten wordt gesteld dat uitzendbureaus vergunningplichtig worden. Louche zullen ze daarmee niet meer zijn. Schrappen van die zin maakt dit punt zakelijker en minder opiniërend. Tenslotte benadrukt dit amendement dat het goed is dat de overheid ism de sociale partners de essentiële sectoren in kaart brengt maar de praktijk wijst uit dat aanwijzen van 'specifieke functies' het systeem log maakt. Zo goed is de arbeidsmarkt niet te voorspellen en werkgevers moeten al een arbeidsmarktanalyse doen waarnaast ook iedere werkvergunning in NL door de IND wordt getoetst.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #87 : Eerlijke spreiding van asielzoekers (Marre de Vetten)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.3

We spreiden asielzoekers evenredig over de lidstaten, waarbij we rekening houden met de draagkracht van samenlevingen en met de belangen van de asielzoeker, zoals al aanwezige familieleden in een opvangland. Lidstaten mogen hun verplichte aandeel in de opvang van asielzoekers niet afkopen- We spreken ons uit tegen de mogelijkheid om verplichtingen af te kopen of en mensen mogen niet in maandenlange procedures aan de Europese buitengrens worden vastgezet te zetten.

Toelichting indiener

Net als de programcommissie hechten wij er aan ons te blijven uitspreken tegen de maandenlange procedures aan de buitengrenzen. Hierbij een herformulering die daar recht aan doet en tegelijkertijd een helder programpunt formuleert: "Lidstaten mogen hun verplichte aandeel in de opvang van asielzoekers niet afkopen en mensen mogen niet in maandenlange procedures aan de Europese buitengrens worden vastgezet."

Advies partijbestuur

Negatief. We vinden het belangrijk om ons uit te spreken tegen het vastzetten van mensen in maandenlange procedures aan de Europese buitengrens. Ook had onze voorkeur gehad als in de migratieafspraken het solidariteitsmechanisme uitging van de eerlijke verdeling van vluchtelingen in plaats van ook de optie om financieel bij te dragen. Dat was ook altijd onze inzet bij Europese onderhandelingen over nieuwe migratieafspraken, maar deze zijn nu afgerond en op deze punten zijn er door de lidstaten andere afspraken gemaakt. Vandaar dat wij kiezen voor de woorden: we zullen ons blijven uitspreken. Ook als het pact wordt aangenomen.

Amendement #257 : Eerlijke spreiding van asielzoekers (Ruben Bals)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.3

We spreiden asielzoekers evenredig over de lidstaten, waarbij we rekening houden met de draagkracht van samenlevingen en met de belangen van de asielzoeker, zoals al aanwezige familieleden in een opvangland. [De huidige regels, die het land van eerste binnenkomst verantwoordelijk maken, werken het eerlijk verdelen van asielzoekers over de lidstaten tegen. Europese lidstaten moeten gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen over de opvang van vluchtelingen.](#) We spreken ons uit tegen de mogelijkheid om verplichtingen af te kopen of mensen in maandenlange procedures aan de Europese buitengrens vast te zetten.

Toelichting indiener

De aankomende Asiel- en Migratiebeheerverordening bepaalt welk land verantwoordelijk is voor de behandeling van een asielaanvraag en meestal is dat het land waar de vluchteling aankomt. In de praktijk betekent dit dat Italië en Griekenland de meeste asielaanvragen te verwerken hebben. Deze verdeling is oneerlijk en heeft veel schadelijke gevolgen voor mensen die zich in Europa willen vestigen. Daarnaast beperkt het de autonomie van vluchtelingen en zorgt ervoor dat grenslanden overbelast raken. Deze regel moet daarom worden afgeschaft.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #72 : Eerlijke, snelle en gelijke procedures (Marre de Vetten)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 3.6.6

Iedere asielzoeker heeft recht op een fatsoenlijke asielprocedure. ~~Mensen uit veilige herkomstlanden krijgen een snelle doch zorgvuldige procedure aan de buitengrens.~~ Opvang vindt altijd plaats met respect voor de Europese Opvangrichtlijn. Tijdens de procedure hebben asielzoekers recht op rechtsbijstand, het recht op beroep en andere waarborgen die in het Europese recht zijn vastgelegd. Niemand wordt teruggestuurd naar een land waar het onveilig is. De Europese Commissie grijpt consequent in wanneer een lidstaat zich niet aan deze regels houdt door middel van inbreukprocedures en het inhouden van Europees geld voor die landen.

Toelichting indiener

Schrappen: Mensen uit veilige herkomstlanden krijgen een snelle doch zorgvuldige procedure aan de buitengrens.

Deze zin heeft 2 problemen:

1. Wat zijn veilige herkomstlanden? Wat voor de een veilig is, is dat voor de ander niet. Denk bijv. aan een LHBTIQ+ vluchteling wiens leven niet zeker is in Algerije (maar Algerije is toch een veilig land?). Aangezien vluchtelingen voor individuele vervolging vluchten, is het niet te rechtvaardigen te spreken over “~veilige herkomstlanden”. Een andere woordkeuze kan zijn “~mensen die veilig kunnen terugkeren”, maar ook dat kun je niet van te voren bij een buitengrens vaststellen - ook daarvoor is een zorgvuldige procedure nodig.
2. Laten we opvang aan de buitengrenzen niet normaliseren. Dit is in strijd met het principe van eerlijke verdeling van vluchtelingen over alle landen binnen de EU – wat in andere punten wordt genoemd. Bovendien vinden er op dit moment al grove schendingen van mensenrechten plaats aan de buitengrenzen en is er geen enkele garantie dat dit in de toekomst beter zal gaan. Gewoon niet doen dus.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Het amendement gaat in tegen de lijn die leden hebben vastgesteld in het landelijke verkiezingsprogramma. Een snelle en eerlijke procedure aan de buitengrens moet de asielzoeker duidelijkheid geven over de kans op asiel. Hierbij kijken we specifiek naar het individu. Elke asielzoeker heeft daarbij recht op rechtsbijstand, op respect voor ieders mensenrechten wordt streng gehandhaafd en niemand wordt teruggestuurd naar een land waar het voor die persoon onveilig is. Wie veilig terug kan en geen recht heeft op asiel, wordt ondersteund bij terugkeer naar het land van herkomst.

Amendement #80 : Eerlijke, snelle en gelijke procedures (Chela Lemmens)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.6

Iedere asielzoeker heeft recht op een fatsoenlijke asielprocedure. Mensen uit veilige herkomstlanden krijgen een snelle doch zorgvuldige procedure aan de buitengrens. Opvang vindt altijd plaats met respect voor de Europese Opvangrichtlijn. Tijdens de procedure hebben asielzoekers recht op rechtsbijstand, het recht op beroep en andere waarborgen die in het Europese recht zijn vastgelegd. Niemand wordt teruggestuurd naar een land waar het [voor deze persoon](#) onveilig is. De Europese Commissie grijpt consequent in wanneer een lidstaat zich niet aan deze regels houdt door middel van inbreukprocedures en het inhouden van Europees geld voor die landen.

Toelichting indiener

Toevoeging: Niemand wordt teruggestuurd naar een land waar het - voor deze persoon - onveilig is.

Toelichting: sommige landen worden als “veilig” beschouwd maar zijn in de werkelijkheid niet veilig voor alle mensen (denk bijv. aan LHBTQI+ mensen). Het gaat er dus om of het voor de persoon die mogelijk wordt teruggestuurd veilig is of niet.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #97 : Voldoende humane opvangcapaciteit (Judith Sargentini)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 3.6.7

We investeren in voldoende en menswaardige capaciteit voor asielopvang en bieden extra ondersteuning aan de zuidelijke EU-lidstaten waar nodig. Het Europees Asielagentschap ziet erop toe dat de rechten van asielzoekers volledig worden nageleefd. We zorgen voor voldoende (psychische) gezondheidswerkers, tolken en advocaten op plekken waar asielzoekers aankomen. ~~We voorkomen mogelijke overlast – vaak door de kleine groep asielzoekers die geen enkel perspectief heeft op asiel – met kleinschalige opvang en snelle, zorgvuldige procedures. Wanneer er toch sprake is van overlast pakken we overlastgevers strenger aan en zorgen we dat zij zo snel mogelijk terugkeren naar hun herkomstland als ze uitgeprocedeerd zijn.~~ We versterken de positie van LHBTQIA+-personen met veilige opvanglocaties voor deze groep.

Toelichting indiener

punt 3.6.7 is een allegaartje waarbij psychosociaal werk voor asielzoekers en aandacht voor LHBTQIA+ vermengd wordt met aanpak van overlastgevers. Dat is niet zo smakelijk. Maak daar een net los punt van. Dit amendement schrapt de volgende tekst en brengt dat in als een los punt in het volgende amendement: “We voorkomen mogelijke overlast - vaak door de kleine groep asielzoekers die geen enkel perspectief heeft op asiel - met kleinschalige opvang en snelle, zorgvuldige procedures. Wanneer er toch sprake is van overlast pakken we overlastgevers strenger aan en zorgen we dat zij zo snel mogelijk terugkeren naar hun herkomstland als ze uitgeprocedeerd zijn.”

Advies partijbestuur

Positief advies over losknippen van het gedeelte over overlast.

Amendement #98 : Voldoende humane opvangcapaciteit (Judith Sargentini)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.7

[als apart programmapunt] We voorkomen mogelijke overlast - vaak door de kleine groep asielzoekers die **weinig** perspectief heeft op asiel - met kleinschalige opvang en snelle, zorgvuldige procedures.

Wanneer er toch sprake is van overlast pakken we overlastgever **strenger streng** aan en zorgen we dat zij zo snel mogelijk terugkeren naar hun herkomstland als ze uitgeprocedeerd zijn.

Toelichting indiener

Voorstel om de tekst over overlastgevers uit punt 3.6.7 los te knippen van de rest van die tekst en als apart programmapunt in te brengen. (zie ook voorgaand amendement) Daarnaast kleine wijzigingen omdat je niet weet of iemand “~geen enkel’ perspectief op asiel heeft en omdat “~strenger’ aanpakken onduidelijke tekst is. Strenger dan wat? Strenger dan nu in Nederland? Strenger dan aan de grens tussen Turkije en Bulgarije waar migranten in kooien werden opgesloten? Dit is het Europees Programma en biedt het kader voor Europese wetgeving.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #252 : Voldoende humane opvangcapaciteit (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.7

We investeren in voldoende en menswaardige capaciteit voor asielopvang en bieden extra ondersteuning aan de zuidelijke EU-lidstaten waar nodig. Het Europees Asielagentschap ziet erop toe dat de rechten van asielzoekers volledig worden nageleefd. We zorgen voor voldoende (psychische) gezondheidswerkers, tolken en advocaten op plekken waar asielzoekers aankomen. ~~We voorkomen mogelijke overlast – vaak door de kleine groep asielzoekers die geen enkel perspectief heeft op asiel – met kleinschalige opvang en snelle, zorgvuldige procedures. Wanneer er toch sprake is van overlast pakken we overlastgevers strenger aan en zorgen we dat zij zo snel mogelijk terugkeren naar hun herkomstland als ze uitgeprocedeed zijn.~~ We versterken de positie van LHBTQIA+- personen en ~~gemarginaliseerde groepen~~ met veilige opvanglocaties voor deze groep.

Toelichting indiener

Dit is een onnodig, vervelend frame over asielzoekers die overlast veroorzaken. Daarnaast wordt overlast al aangepakt dus is het overbodig om het erin te benoemen.

Advies partijbestuur

Negatief advies over het volledig verwijderen overlastgevers. Het amendement gaat in tegen de lijn die de leden hebben vastgesteld in het landelijke verkiezingsprogramma. We noemen expliciet dat het ons in de eerste plaats gaat om het voorkomen van overlast. Daarnaast benoemen we bewust dat het gaat om een kleine groep, maar vragen er aandacht voor omdat hun gedrag zowel gevolgen heeft voor het gevoel van veiligheid voor de inwoners in bijvoorbeeld Ter Apel of Budel en omdat het in het nadeel werkt van het overgrote aandeel van de asielzoekers dat geen overlast veroorzaakt.

Amendement #71: Versterking positie LHBTQIA+ vluchtelingen (Henk Nijmeijer)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.7

Nieuw programmapunt na 3.6.7:

LHBTQIA+-vluchtelingen. We versterken de positie van LHBTQIA+-vluchtelingen met veilige opvanglocaties voor deze groep. EU-landen bieden altijd bescherming aan mensen die bedreigd worden vanwege hun geslacht, genderidentiteit of seksuele gerichtheid.

Schrappen in 3.6.7: ~~We versterken de positie van LHBTQIA+-personen met veilige opvanglocaties voor deze groep.~~

Toelichting indiener

Dit betreft een nieuwe paragraaf. Het waarborgen van de veiligheid en rechten van LHBTQIA+-vluchtelingen is essentieel binnen de EU. Door veilige opvanglocaties te creëren en garanties te bieden dat terugkeer naar het land van herkomst alleen plaatsvindt als men daar veilig kan leven zonder de noodzaak geslachtsidentiteit of seksuele oriëntatie te verbergen, wordt hun positie versterkt. Dit beleid erkent de unieke risico's en dreigingen waarmee deze groep geconfronteerd wordt en onderstreept het commitment van de EU aan mensenrechten door altijd bescherming te bieden aan individuen die bedreigd worden vanwege hun geslacht, genderidentiteit of seksuele oriëntatie. Dit benadrukt het belang van een inclusieve benadering die de veiligheid en waardigheid van iedereen respecteert.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #73 : Effectief terugkeerbeleid (Marre de Vetten)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.8

Wie na een procedure niet mag blijven in de EU, moet sneller terugkeren naar het land van herkomst. Daarom willen we serieuzer werk maken van overeenkomsten met herkomstlanden in EU-verband. Het respecteren van mensenrechten en veiligheid staat hierbij voorop. Deze landen bieden we een overtuigend aanbod waarvan beide landen profiteren, zoals werkvisa voor legale migranten of studievisa en beurzen voor studenten. We stimuleren vrijwillige terugkeer met terugkeer- en re-integratieprogramma's - inclusief psychische hulpverlening waar nodig - en verbeteren de samenwerking tussen de betrokken instanties om terugkeer effectiever uit te voeren. Detentie van uitgeprocedeerde asielzoekers is onwenselijk en accepteren we alleen als laatste middel, **onder strikte voorwaarden** en voor zo kort mogelijke tijd. **Lidstaten moeten verplicht investeren in alternatieven voor detentie, zoals een meldplicht.**

Toelichting indiener

De indieners van dit amendement zijn in het geheel tegen detentie van mensen die geen criminele activiteiten hebben uitgevoerd. Het gaat hier om mensen die geen misdaad gepleegd hebben, maar enkel de pech hebben geen verblijfsvergunning gekregen te hebben. Detentie als laatste middel wordt op dit moment uitgelegd als detentie voor maximaal 6 maanden (maar kan meerdere keren worden verlengd) in detentiecentra waar mensen minder vrijheid en voorzieningen hebben dan mensen die echt een strafveroordeling hebben. Dat is niet te rechtvaardigen. Bovendien zijn er alternatieven voor vreemdelingendetentie zoals gebruik van een enkelband of stempelplicht.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #74 : Effectief terugkeerbeleid (Marre de Vetten)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.8

Wie na een procedure ~~niet mag blijven~~ geen asielvergunning krijgt in de EU, moet sneller terugkeren naar het land van herkomst. Daarom willen we serieuzer werk maken van overeenkomsten met herkomstlanden in EU-verband. Het respecteren van mensenrechten en veiligheid staat hierbij voorop. Deze landen bieden we een overtuigend aanbod waarvan beide landen profiteren, zoals werkvisa voor legale migranten of studievisa en beurzen voor studenten. We stimuleren vrijwillige terugkeer met terugkeer- en re- integratieprogramma's - inclusief psychische hulpverlening waar nodig - en verbeteren de samenwerking tussen de betrokken instanties om terugkeer effectiever uit te voeren. Mensen die geen asielvergunning krijgen bieden we óók opleidingskansen, zodat zij met toekomstperspectief terugkeren of – als arbeidsmigrant in aangewezen tekortsectoren – in Europa aan de slag kunnen. Detentie van uitgeprocedeerde asielzoekers is onwenselijk en accepteren we alleen als laatste middel en voor zo kort mogelijke tijd.

Toelichting indiener

Bied opleidingskansen juist ook om in Europa aan het werk te gaan:

1. Dat iemand geen recht heeft op een asielvergunning, betekent niet automatisch dat deze persoon niet op andere gronden kan blijven.
2. Het woord 'legale' migranten, suggereert dat asielzoekers 'illegaal' zijn – terwijl zij simpelweg mensen zijn wiens aanvraag is afgewezen.
3. Het is niet tegenstrijdig om mensen wiens asielaanvraag is afgewezen de mogelijkheid te bieden om met een andere vergunning -nl een werkvergunning- alsnog te blijven. Laten we nou juist gebruik maken van de mensen die hier al zijn, die de taal al kennen en deels geïntegreerd zijn, in plaats van hen terug te sturen naar land van herkomst en dan met werkvisa hun landgenoten weer binnen te halen die nog niet de taal spreken en nog niet het land kennen.

Advies partijbestuur

Negatief. We zijn er niet voor dat mensen die geen asielvergunning krijgen, wel als arbeidsmigrant direct in de EU aan de slag kunnen. Deze twee zaken moeten we van elkaar gescheiden houden. Voor arbeidsmigratie stellen wij een aparte, gerichte aanpak voor.

Daarbij zou dit voorstel een voorkeursbehandeling betekenen van afgewezen asielzoekers ten opzichte van landgenoten die niet de mogelijkheid hadden om in Europa asiel aan te vragen. Dat is onrechtvaardig. Eerlijk beleid moet eerlijke kansen bieden.

Amendement #273 : Effectief terugkeerbeleid (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.8

Wie na een procedure niet mag blijven in de EU, moet sneller terugkeren naar het land van herkomst. Daarom willen we serieuzer werk maken van overeenkomsten met herkomstlanden in EU-verband. Het respecteren van mensenrechten en veiligheid staat hierbij voorop. Deze landen bieden we een overtuigend aanbod waarvan beide landen profiteren, zoals werkvisa voor legale migranten of studievisa en beurzen voor studenten. We stimuleren vrijwillige terugkeer met terugkeer- en re-integratieprogramma's - inclusief psychische hulpverlening waar nodig - en verbeteren de samenwerking tussen de betrokken instanties om terugkeer effectiever uit te voeren. Detentie van uitgeprocedeerde asielzoekers is **onacceptabel en wordt afgeschaft**.

Toelichting indiener

Het is niet illegaal om te vluchten en onderkomen te zoeken in een ander land. Mensen in de asielprocedure en mensen van wie de asielaanvraag is afgewezen, en die dus ongedocumenteerd in Nederland verblijven, worden niet gedetineerd. Detentie van gezinnen en kinderen dient ten alle tijden worden uitgesloten.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Het programma benoemt dat we detentie van uitgeprocedeerde asielzoekers onwenselijk vinden en alleen accepteren als laatste redmiddel en onder strenge voorwaarden. Ook moeten lidstaten verplicht investeren in alternatieven voor detentie, zoals een meldplicht.

Amendement #76 : Humane opvang van ongedocumenteerden (Marre de Vetten)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.10

Ongedocumenteerde migranten hebben toegang tot basisvoorzieningen, zoals medische zorg, onderdak, leerplichtonderwijs en rechtsbijstand. Verblijf in de illegaliteit is onwenselijk en gaan we tegen. ~~Als afgewezen asielzoekers niet kunnen terugkeren om redenen die buiten hun macht liggen, krijgen zij humane opvang. Als terugkeer blijvend onmogelijk is, zoeken we een duurzame oplossing, bijvoorbeeld met verblijfsrecht.~~ Mensen die buiten hun schuld niet terug kunnen keren naar hun land van herkomst krijgen een buitenschuldvergunning.

Toelichting indiener

De reden waarom we deze zin voorstellen is dat het veel concreter en duidelijker maakt dat mensen een verblijfsvergunning krijgen. 'Humane opvang' maar zonder papieren, maakt mensen nog steeds (psychisch) kapot. 'Blijvend' is niet te definiëren, dat kan ook betekenen pas na 10 jaar 'humane opvang zonder papieren'. Mensen moeten binnen redelijke termijn duidelijkheid krijgen en verder kunnen gaan met hun leven. Staatloosheid moet worden voorkomen. Daarom; concreet maken met deze zin.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #258 : Humane opvang van ongedocumenteerden (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.10

Ongedocumenteerde migranten hebben toegang tot basisvoorzieningen, zoals medische zorg, onderdak, leerplichtonderwijs en rechtsbijstand. **Geen mens is illegaal. Verblijf in de illegaliteit is onwenselijk en gaan we tegen.** Als afgewezen asielzoekers niet kunnen terugkeren om redenen die buiten hun macht liggen, krijgen zij humane opvang. Als terugkeer blijvend onmogelijk is, zoeken we een duurzame oplossing, bijvoorbeeld met verblijfsrecht. **We zetten ons actief in voor de regularisering van mensen zonder verblijfsstatus of zonder nationaliteit (staatlozen). De uitbuiting van ongedocumenteerden moet worden aangepakt en tegengegaan. De Europese wetgeving hiervoor wordt uitgebreid en aangescherpt. Er komen meldpunten waar mensen anoniem melding kunnen doen van discriminatie, uitbuiting en intimidatie. Werkgevers die zich hieraan schuldig maken, worden aansprakelijk gesteld.**

Toelichting indiener

Ongedocumenteerden worden helaas vaak blootgesteld aan verschillende vormen van uitbuiting in Europa, vanwege hun kwetsbare juridische status en beperkte toegang tot bescherming en rechten. Enkele manieren waarop ongedocumenteerden kunnen worden uitgebuit zijn: Zo kunnen ongedocumenteerden worden gedwongen om te werken onder onveilige omstandigheden, voor lange uren en tegen lage lonen. Ze hebben vaak weinig tot geen bescherming tegen uitbuiting door werkgevers, zoals het niet uitbetalen van loon, het ontzeggen van arbeidsrechten, of het dreigen met melding aan de autoriteiten. Ook zijn ongedocumenteerde vrouwen en meisjes vaak het slachtoffer van seksuele uitbuiting, waaronder gedwongen prostitutie, mensenhandel voor seksuele doeleinden, of seksueel misbruik. Huisvestingsuitbuiting is ook een groot probleem: ongedocumenteerden kunnen worden ondergebracht in overvolle, onhygiënische of gevaarlijke omstandigheden, vaak tegen hoge kosten en met beperkte toegang tot basisvoorzieningen zoals water en elektriciteit. Het ontbreken van juridische status maakt het voor ongedocumenteerden moeilijk om zich te verzetten tegen uitbuiting of hulp te zoeken. Bovendien kan de angst voor arrestatie en deportatie hen ervan weerhouden om melding te maken van misbruik of uitbuiting aan de autoriteiten. Het aanpakken van de uitbuiting van ongedocumenteerden vereist een aangescherpte Europese wetgeving die hun rechten beschermt, effectieve handhaving van arbeidswetten, en toegang tot ondersteuning en diensten voor slachtoffers.

Advies partijbestuur

Negatief advies. We willen graag in de tekst behouden dat we verblijf in de illegaliteit tegengaan. Onder andere om misstanden als uitbuiting te voorkomen. Daarnaast is het belangrijk om niet te veel bij elkaar te voegen: staatlozen zijn niet per se vergelijkbaar met ongedocumenteerden. Het idee over meldpunten is te vaag en roept te veel vragen op, ook omdat er al instanties zijn die zich hiermee bezig houden.

Amendement #77 : Mensenrechten aan de buitengrenzen (Marre de Vetten)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.11

Er komt een einde aan pushbacks en geweld aan de Europese buitengrenzen. We zorgen voor goed uitgeruste en onafhankelijke monitoringsmechanismen om mensenrechten aan de grens te garanderen. Het EU-Grondrechtenbureau houdt hier toezicht op. De Europese Commissie ziet erop toe dat alle lidstaten hun verplichtingen nakomen en treedt op wanneer dit niet het geval is. [Lidstaten en instellingen \(zoals Frontex\) die pushbacks uitvoeren, worden bestraft - bijvoorbeeld met hoge geldboetes.](#)

Toelichting indiener

Er moeten duidelijke straffen komen en worden uitgevoerd om te zorgen dat lidstaten en instellingen hun verplichtingen nakomen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #82 : Mensenrechten aan de buitengrenzen (Chela Lemmens)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.11

Er komt een einde aan pushbacks en geweld [op Europees grondgebied](#) en aan de Europese buitengrenzen. We zorgen voor goed uitgeruste en onafhankelijke monitoringsmechanismen om mensenrechten aan de grens te garanderen. Het EU-Grondrechtenbureau houdt hier toezicht op. De Europese Commissie ziet erop toe dat alle lidstaten hun verplichtingen nakomen en treedt op wanneer dit niet het geval is.

Toelichting indiener

Toevoeging op Europees grondgebied omdat ook op Europees grondgebied nog steeds pushbacks en geweld plaatsvindt wat moet stoppen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #242 : Frontex ontbinden (Sabine Scharwachter)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.13

Frontex ontbinden. De militaire grensorganisatie Frontex wordt ontbonden. De EU stopt met detentie, deportaties, financiering van grensgeweld door de EU en het sluiten van migratiebeheersingsovereenkomsten met niet-EU-landen.

Toelichting indiener

Fort Europa en haar militaire grenswacht heeft geen plaats in een rechtvaardig en gelijkwaardig Europa. De misstanden die plaatsvinden onder Frontex zijn geen rotte appels, maar staan symbool voor een door en door verrot systeem. Hierdoor voldoet het hervormen van Frontex simpelweg niet. Mensenrechten aan onze buitengrenzen moeten voorop staan, dus: doek Frontex zo snel mogelijk op, dat is het enige juiste om te doen.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Frontex speelt een belangrijke rol in het beheer van gezamenlijke buitengrenzen. We moeten Frontex hervormen: we willen een Grensagentschap dat niet alleen de grenzen bewaakt, maar ook de mensenrechten aan onze buitengrenzen. Mensenrechten zijn al expliciet onderdeel van Frontex' mandaat naast grensbewaking. We zijn kritisch over de misstanden die plaats hebben gevonden binnen, door en onder toezicht van Frontex. Maar afschaffen van de Europees Grensagentschap gaat te ver.

Amendement #251 : Frontex (Ruben Bals)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.13

Frontex wordt afgeschaft en vervangen door een organisatie die vluchtelingen ontvangt op een manier die aansluit bij een rechtvaardig en humaan migratiebeleid.

Toelichting indiener

Op dit moment zijn pushbacks de basis van het grensbeleid van de Europese Unie. Een recent onderzoek van Belgische NGO 11.11.11 sprak van meer dan 225 duizend pushbacks in 2022. Een organisatie die verantwoordelijk is voor zoveel leed en mensenrechtenschendingen kan simpelweg niet hervormd worden, maar moet worden vervangen door een andere organisatie. Als linkse partijen kunnen wij Frontex daarom ook niet laten bestaan. Daarom pleiten wij voor een menswaardige opvang van vluchtelingen in plaats van het faciliteren van nog meer zware mensenrechtenschendingen aan de grenzen van Europa.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Frontex speelt een belangrijke rol in het beheer van gezamenlijke buitengrenzen. We moeten Frontex hervormen: we willen een Grensagentschap dat niet alleen de grenzen bewaakt, maar ook de mensenrechten aan onze buitengrenzen. Mensenrechten zijn al expliciet onderdeel van Frontex' mandaat naast grensbewaking. We zijn kritisch over de misstanden die plaats hebben gevonden binnen, door en onder toezicht van Frontex. Maar afschaffen van de Europees Grensagentschap gaat te ver.

Amendement #75 : Financiering opvang in de regio (Marre de Vetten)

Type: Veranderen

Paragraaf: 3.6.15

De buurlanden van conflictregio's vangen het overgrote deel van de vluchtelingen wereldwijd op. De EU zet zich in voor mondiale solidariteit door middel van een vluchtelingenfonds, waarmee ook deze vluchtelingen **toegang** krijgen **tot** menswaardige opvang en een toekomstperspectief. We intensiveren humanitaire en ontwikkelingshulp en komen ook tegemoet aan de noden van lokale (gast)gemeenschappen. We dragen bij aan projecten in andere derde landen om bescherming en mensenrechten te garanderen in een doorreisland, en om ondersteuning te bieden aan terugkeer en het opbouwen van een duurzaam bestaan in het herkomstland.

Toelichting indiener

Iedereen heeft hier al recht op. Dus niet de goede woordkeuze. Toegang krijgen tot, is beter.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #265 : Search and rescue (Ruben Bals)

Type: Verwijderen

Paragraaf: 3.6.16

Wie in nood is op zee, redden we. We steunen een Europese search and rescue-missie waarin lidstaten ~~en Frontex~~ samen verantwoordelijkheid nemen wanneer een boot in gevaar komt en zorgen voor ontschepping in een Europese haven. De reddingscapaciteit op zee breiden we aanzienlijk uit en coördineren we Europees. We staan achter ngo's en individuen die mensenlevens redden en criminaliseren hen niet.

Toelichting indiener

We willen Frontex als organisatie afschaffen: op dit moment zijn pushbacks de basis van het grensbeleid van de Europese Unie. Een recent onderzoek van Belgische NGO 11.11.11 sprak van meer dan 225 duizend pushbacks in 2022. Een organisatie die verantwoordelijk is voor zoveel leed en mensenrechtenschendingen kan simpelweg niet hervormd worden, maar moet worden vervangen door een andere organisatie. Als linkse partijen kunnen wij Frontex daarom ook niet laten bestaan. Daarom pleiten wij voor een menswaardige opvang van vluchtelingen in plaats van het faciliteren van nog meer zware mensenrechtenschendingen aan de grenzen van Europa.

Advies partijbestuur

Negatief advies. Het is problematisch dat Frontex vaak wegkijkt wanneer mensen in gevaar komen op zee of zelfs mensen actief in gevaar brengt. Deze organisatie zou juist bij moeten dragen aan het redden van mensenlevens wanneer dat nodig is en dat als expliciete opdracht hebben. Frontex moet daarom meer investeren in reddingscapaciteit en dat een belangrijker deel van hun takenpakket maken. We zijn niet voor het afschaffen van Frontex (zie amendement 251 en 242).

Amendement #259 : Libië (Ruben Bals)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.17

3.6.9 Internationale migratieafspraken. Om vluchtelingen in buurlanden beter te beschermen, veilige routes mogelijk te maken, terugkeerafspraken te maken of irreguliere migratie te ontmoedigen, kunnen migratieafspraken met derde landen nodig zijn, mits aan strikte voorwaarden is voldaan. Zulke afspraken maken we alleen als vluchtelingen in deze landen veilig zijn, hun mensenrechten worden gerespecteerd en zij een bestaan kunnen opbouwen. [Er komen geen schimmige en onzuivere migratiedeals meer die als doel hebben om te voorkomen dat mensen naar Europa vluchten en waarbij de rechten van migranten op grove wijze geschonden worden.](#) Hiervoor is onafhankelijk toezicht en een mensenrechtentoets vooraf nodig. We sluiten voortaan alleen formele afspraken waarop het Europees Parlement en het Europese Hof van Justitie controle kunnen uitoefenen

Toelichting indiener

Migratiedeals zijn afspraken met landen buiten Europa, die in ruil voor bijvoorbeeld geld of handelsvoordelen migranten niet verder laten reizen of hen overnemen. Zo was er de Turkijedeal, maar zijn er ook afspraken gemaakt met Rwanda. Deze deals worden door Europese regeringsleiders gepresenteerd als 'oplossing', maar in werkelijkheid zorgen deze deals voor enorme mensenrechtenschendingen.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #262 : Opvang Oekraïners (Ruben Bals)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.19

De succesvolle opvang van Oekraïense vluchtelingen is een voorbeeld van Europese solidariteit. We verlenen voorlopig de tijdelijke beschermingsrichtlijn voor vluchtelingen uit Oekraïne, maar indien de oorlog langer aanhoudt zoeken we naar mogelijkheden voor mensen om zich op lange termijn te vestigen in Nederland en andere EU- landen. Voor de derdelanders uit Oekraïne moet er een adequate oplossing worden gezocht, zodat zij niet tussen wal en schip vallen. [De opvang van de Oekraïense vluchtelingen moet als voorbeeld dienen voor de opvang van alle vluchtelingen, ongeacht hun land van herkomst.](#)

Toelichting indiener

Europa hanteert een dubbele standaard wat betreft Oekraïense vluchtelingen en vluchtelingen uit andere landen. Waar vluchtelingen uit Oekraïne direct aan het werk konden en niet hoefden te wachten op lange asielprocedures, is dit de harde realiteit voor veel andere vluchtelingen. Deze discriminatie op basis van nationaliteit is onaanvaardbaar.

Advies partijbestuur

Positief advies.

Amendement #85 : Integratie (Iman Abrontan)

Type: Toevoegen

Paragraaf: 3.6.20

We passen lessen die we kunnen trekken uit de opvang en integratie van Oekraïners toe bij vluchtelingen uit andere landen. We bevorderen dat ook zij eerder en gemakkelijker tijdens hun procedure al aan het werk kunnen en taalles krijgen. Statushouders krijgen toegang tot effectief inburgeringsonderwijs en begeleiding naar de arbeidsmarkt. [Asielbuurtcentra zoals in Utrecht gevestigd waarbij rekening wordt gehouden met lokale noden en integratie, kunnen Europees gezien als voorbeeld dienen.](#)

Toelichting indiener

Doordat Nederlandse burgers met asielzoekers in abc's als Plan Einstein samenwonen, samenleven, en samen deelnemen aan activiteiten, verloopt het integratieproces van asielzoekers veel humaner en effectiever. Hierdoor worden toekomstige kosten rondom zorg en sociale zaken verlaagd, en wordt er tevens ook woongelegenheden gecreëerd voor Nederlandse woningzoekenden. Het aanbod dat asielzoekers krijgen rondom recreatiemogelijkheden, deelname aan verschillende activiteiten en algehele ontwikkeling, worden ook aan buurtbewoners aangeboden.

De Utrechtse aanpak rondom asielbeleid werkt in alle opzichten zichtbaar en aantoonbaar heel goed. Ook vele rechtse volksvertegenwoordigers die met dit concept bekend zijn, zijn er uitermate blij mee. Dit geldt ook voor buurtbewoners van dergelijke abc's. Vanwege deze redenen en dit soort aspecten zijn meerdere (politieke) delegaties zowel uit het land als daarbuiten die abc Pahud in Utrecht hebben bezocht, overtuigd geraakt van het concept Plan Einstein. Velen zien Plan Einstein ook als een optimaal antwoord op de weerstand vanuit de 'rechtse' hoek.

Advies partijbestuur

Positief advies.